

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL
Majandusteaduskond
Rahvusvaheliste suhete instituut
Rahvusvaheliste suhete ja politoloogia õppetool

Kirta-Linda Karits

**KESKKLASSI OSAKAALU SUURENEMISE TÄHTSUS RIIGI
DEMOKRATISEERUMISE PROTSESSIS**

Magistritöö

Juhendaja: professor Peeter Mürsepp

Tallinn 2015

Olen koostanud töö iseseisvalt.

Töö koostamisel kasutatud kõikidele teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele on viidatud.

Kirta-Linda Karits

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 113920TASMM

Üliõpilase e-posti aadress: kirtalindakarits@icloud.com

Juhendaja professor Peeter Mürsepp:

Töö vastab magistritööle esitatud nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(ametikoht, nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

ABSTRAKT	3
SISSEJUHATUS	4
1. MODERNISEERIMISE TEOORIA.....	7
1.1. Moderniseerimise teooria Lipseti järgi	7
1.2. Sotsiaal-majandusliku arengu ja demokratiseerumise seosed	11
1.3. Soovitavad allikad seoses moderniseerimise teooriaga	16
2. LÕUNA-KOREA MAJANDUSARENGU EELDATAVAD PÕHJUSED.....	20
2.1. Syngman Rhee valitsemisaja kuvand ja poliitiline pärand, 1948-1960.....	20
2.2. Demokraatlik eksperiment, 1960-1961	26
2.3. Sõjaväeline riigipööre, 1961-1963.....	29
2.4. Park Chung Hee valitsemisaja kuvand ja poliitiline pärand, 1963-1979.....	31
2.5. Muud eeldatavad majandusarengu põhjused	38
3. LÕUNA-KOREA DEMOKRATISEERUMISE OLETATAVAD PÕHJUSED	43
3.1. Demokratiseerumisele eelnenud olukorra ülevaade Lõuna-Koreas	43
3.2. Demokratiseerumiseni viinud sündmused Lõuna-Koreas	45
3.3. Industrialiseerimine Lõuna-Koreas	46
3.4. Linnastumine Lõuna-Koreas	49
3.5. Rikkus Lõuna-Koreas	51
3.6. Haridus Lõuna-Koreas.....	55
3.7. Keskklass Lõuna-Koreas	57
4. MODERNISEERIMISE TEOORIA JA LÕUNA-KOREA NÄITE KOKKUSOBIVUS ..	60
4.1. Teooria ja empiirika seos, Lõuna-Korea näitel.....	60
4.2. Soovitused, miks Hiina peaks käima Lõuna-Korea jälgedes.....	62
KOKKUVÕTE	65
SUMMARY	67
VIIDATUD ALLIKAD	69

ABSTRAKT

Seymour Martin Lipseti uurimustöö väidab, et demokraatia ja majandusareng on seoses ehk, et riigi majanduslik areng toob kaasa demokraatia, mida teatakse, kui niinimetatud moderniseerimise perspektiivi. Teoreetiliselt võib majandusareng tuua ülemineku demokraatiale läbi mitme erineva teguri.

Magistritöö põhieesmärgiks on vaadelda Lõuna-Korea majandusarengu ja demokratiseerumise erinevaid eeldatavaid põhjuseid ja pakkuda võimalusi, mis tegid selle võimalikuks analüüsides erinevaid tegureid, mis antud protsessis aset leidsid ning leides lahenduse Lõuna-Korea näitele. Põhieesmärgi saavutamiseks püstitati järgmised ülesanded:

1. Uurida Lõuna-Korea majandusarengu eeldatavaid põhjuseid ning analüüsida, miks sai Lõuna-Koreast kõigest paari aastakümnega majandusarengu valdkonna edulugu.
2. Välja selgitada uuritava riigi Lõuna-Korea demokratiseerumise eeldatavad põhjused ning analüüsida, miks Lõuna-Korea demokratiseerus 1987. aastal ning mitte 1960. aastal.
3. Analüüsida uuritava riigi Lõuna-Korea sotsiaal-majandusliku arengu ja Seymour Martin Lipseti moderniseerimise teooria sobivust. Ning teha järeldusi ja ettepanekuid, miks on Hiinal soovituslik järgida Lõuna-Korea edumudelit.

Uurimismeetodina kasutatakse teoreetilise ja empiirilise kirjanduse ülevaadet ja juhtumiuuringu meetodit, Lõuna-Korea näitel.

Magistritöö peamine soovitus on läheneda demokratiseerumise protsessi hindamisele läbi ajaloolise perspektiivi, mis tagab põhjalikuma empiiriliste andmete analüüsi. Soovituslik on vaadelda riigi arenemist alates iseseisvumise hetkest läbi erinevate riigijuhtide vastuvõetud otsuste, ühiskondlike arengutega ning kui võimalik võrdluses naaberriigiga. Vaadelda praegusel ajahetkel esinevaid põhjused, miks oleks soovituslik Lõuna-Korea mudelit järgida, et saavutada varasemast edukam majandusareng.

Võtmesõnad: demokratiseerumise põhjused, diktaatorid, majandusarengu eeldatavad põhjused, riigi keskklass, sotsiaal-majanduslikud tegurid.

SISSEJUHATUS

Vastavalt moderniseerumise teorialele, majandusareng loob industrialiseerimist, linnastumist, kõrghariduse nõudlust ning pluralistliku ühiskonna, koos keerulise sotsiaalse struktuuriga. Moderniseerumise teooriat on võimalik hinnata läbi teatud riigi empiirilise analüüsi. Majandusarengu tulemuslikkust on võimalik vaadelda läbi riigi ajaloo ehk täpselt, mida on riik teatud ajajooksul saavutanud ning, mis on selle põhjusteks. Läbi selle on omakorda võimalik analüüsida industrialiseerimist, linnastumist, kõrghariduse- ja rikkuse osakaalu tõusu ja muid väljakujunenud aspekte, mis võivad olla aluseks riigi demokratiseerumisele.

Autor valis magistritöö teemaks demokratiseerumise protsessi valdkonna ning uurimisobjektiks Lõuna-Korea, sest demokratiseerumise valdkonnale esineb mitmeid erinevaid lähenemisi. Käesoleva magistritöö keskmeks on Lõuna-Korea, kus majandusarengu tõttu ollakse endiselt üheks Aasia edumudeliks, kuid omakorda naaberriigi Põhja-Korea majandusarengutase on olematu. Mis teeb olukorra huvitavaks on see, et kaks riiki iseseisvusid täpselt samal ajal (pärast Teist maailmasõda), kuid mõlemat riiki on tabanud väga erinevaid saatused. Ning samas asetseb Aasias Hiina, millel on väga edukad majandusarengu näitajad, kuid samas ei ole antud riik demokratiseerunud.

Antud magistritöö eesmärgiks on uurida moderniseerimise teooriat ning sotsiaal-majandusliku arengu ja demokratiseerumise protsessi põhjuste kokkusobivust. Magistritöö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised ülesanded (uurimusküsimused):

1. Uurida Lõuna-Korea majandusarengu eeldatavaid põhjuseid ning analüüsida, miks sai Lõuna-Koreast kõigest paari aastakümnega majandusarengu valdkonna edulugu.
2. Välja selgitada uuritava riigi Lõuna-Korea demokratiseerumise eeldatavad põhjused ning analüüsida, miks Lõuna-Korea demokratiseerus 1987. aastal ning mitte 1960. aastal.
3. Analüüsida uuritava riigi Lõuna-Korea sotsiaal-majandusliku arengu ja Seymour Martin Lipseti moderniseerimise teooria seost. Ning teha järeldusi ja ettepanekuid,

miks on Hiinal soovituslik järgida Lõuna-Korea edumudelit.

Uurimuse hüpoteesiks on Seymour Martin Lipseti moderniseerimise teooria, mille kohaselt: „Kõik erinevad aspektid majandusarengust: linnastumine, industrialiseerimine, rikkus, ja haridus on omavahel nii lähedalt seotud, et loovad ühe olulise ühise teguri, mis on poliitilises korrelatsioonis demokraatiaga“ (Lipset 1960, 41).

Antud magistriöö kasutab majandusarengu ja demokratiseerumise seoste uurimiseks juhtumuuringu (*case study*) meetodit. Majanduse ning demokratiseerumise seoste statistilistest uuringutele lisaks, saab juhtumanalüüsi abil uurida lähemalt tegureid, mis võivad majanduse kiire arengu tingimustest suunata riiki demokraatia või mõne teise valitsemisvormi suunas. Seega avatakse Lõuna-Korea tausta võimalikult kvalitatiivselt, määratledes, kas erinevad aspektid soodustavad riigi demokratiseerumist.

Struktuurilt koosneb magistritöö neljast peatükist – teoreetilisest, empiirilistest ja neid võrdlevast peatükist. Neist esimeses keskendutakse moderniseerimise teooria uurimisele ning sellega seoses, läbiaegade erinevate autorite pooldavaid ja kritiseerivaid seisukohti ning seoseid nende vahel. Püstitatud ülesande lahendamiseks tutvutakse teemakohase teoreetilise kirjandusega. Lisaks, tutvustatakse erinevaid mõisteid ning kirjeldatakse, lisaks soovitavaid allikaid seoses moderniseerimise teooriaga.

Teises peatükis kirjeldatakse Lõuna-Korea diktaatorite valitsemisaegu ning saavutusi läbi ajaloo perspektiivi. Samuti analüüsitakse Lõuna-Korea majandusarengu põhjuseid. Teises peatükis on andmekogumise meetodina kasutatud erinevaid empiirilisi materjale.

Töö kolmandas peatükis esitletakse Lõuna-Korea demokratiseerumisega seotud empiirilisi andmeid ning tuuakse välja Lõuna-Korea peamised demokratiseerumise näitajad, mille põhjal analüüsitakse antud protsessi põhjuseid.

Töö neljandas peatükis analüüsitakse moderniseerimise teooria ja Lõuna-Korea empiiriliste andmete kokkusobivust. Lisaks empiiriliste andmete uurimismeetodile, täiendavaid võtmeindikaatori analüüsi ka järeldused ja ettepanekud, miks on soovituslik järgida Lõuna-Korea edumudelit.

Magistritöö autor soovis tööga saavutada tulemusi, mida on võimalik rakendada Lõuna-Korea näite puhul ning omakorda võiks Lõuna-Korea poolt saavutatud tulemused (majanduslikud ja sotsiaalsed tingimused) olla eeskujuks teistele riikidele.

Nagu iga mahukam töö, ei saanud ka see valmida abiliteta. Autor soovib tänada eelkõige põhjaliku süvenemisega selle valmimise juures olnud juhendajat professor Peeter

Mürseppa. Samuti väärivad tänusõnu Lõuna-Korea, Hallymi Ülikooli professorid ja kaasüliõpilased, kes vastasid erinevatele küsimustele ja et elamine ning õppimine antud riigis tekitasid huvi kirjutamaks magistritöö antud teemal.

1. MODERNISEERIMISE TEOORIA

Kõige levinumaks üldistuseks, mis ühendab poliitilised süsteemid teiste ühiskonna aspektidega on, et demokraatia on seotud riigi majandusliku arenguga (Lipset 1959, 75). Antud peatükis ja alapeatükkides, uurib autor teooriaid ning erinevate autorite tähelepanekuid. Esimese alapeatükis vaatlleb autor Seymour Martin Lipseti moderniseerimise teooria seisukohti ning, sellele järgnevates alapeatükkides, üritab leida sellele kinnitavaid ning vasturääkivaid argumente. Samuti uuritakse Lipseti teooria edasiarendusi. Autor loetleb ning kirjeldab lähemalt, antud teemaringi kohta käivat lugemismaterjali, et laiendada erinevaid lähtepunkte, mis süvendaksid teadmisi antud teemal.

1.1. Moderniseerimise teooria Lipseti järgi

Seymour Martin Lipset defineerib demokraatiat (komplekses ühiskonnas) enda uurimustöös: „*Some Social Requisites of Democracy: Economic Development and Political Legitimacy*,” kui poliitilist süsteemi, mis annab regulaarseid põhiseaduslikke võimalusi muuta valitsevaid riigiametnike. Demokraatia on temasõnuliselt sotsiaalne mehhanism, mis lahendab huvirühmade jaoks olulisi igapäevaelu probleeme ja annab võimaluse ühiskonnal mõjutada neid otsuseid läbi nende võimaluse valida poliitilistele ametikohtadele endale sobivad kandidaadid (Ibid., 70-71). Pööran tähelepanu Seymour Martin Lipseti defineeringule, sest antud magistratöö üheks alustalaks on tema uurimustöö.

Ajal, mil demokraatlik valitsemisviis oli pigem erand kui reegel, oli Lipset see, kes enda 1959. aasta teedrajava empiirilise-võrdleva uurimustööga „*Some Social Requisites of Democracy: Economic Development and Political Development*,” tegi esimesena kindlaks teoreetilise seose riigi arengutaseme ja selle võimaluse vahel olla demokraatlik: „Mida jõukam on ühe riigi rahvas, seda suurem on tõenäosus, et riik demokratiseerub“ (Ibid., 75). Kahtlemata on sellest saanud üks harjumuspärasemaid mõisteid. Lipsetil (1959, 1960) õnnestus tõestada juba varasemalt kahtlustatud korrelatsiooni demokraatia ja arengu vahel

läbi empiirilis-võrdleva uuringu. Seega, on see sellel teemal üks varasematest empiirilis-võrdlevatest uuringutest ning ei saa imestada, et tema 1959. aasta avaldatud artikli tsitaat kuulub läbiaegade tähtsamate hulka ja seda nimelt distsipliinist lähtuva lipulaevavaks oleva ajakirja „*The American Political Science Review*,“ sõnul (Siegelman 2006, viidatud Wucherpennig, Deutsch 2009, 1).

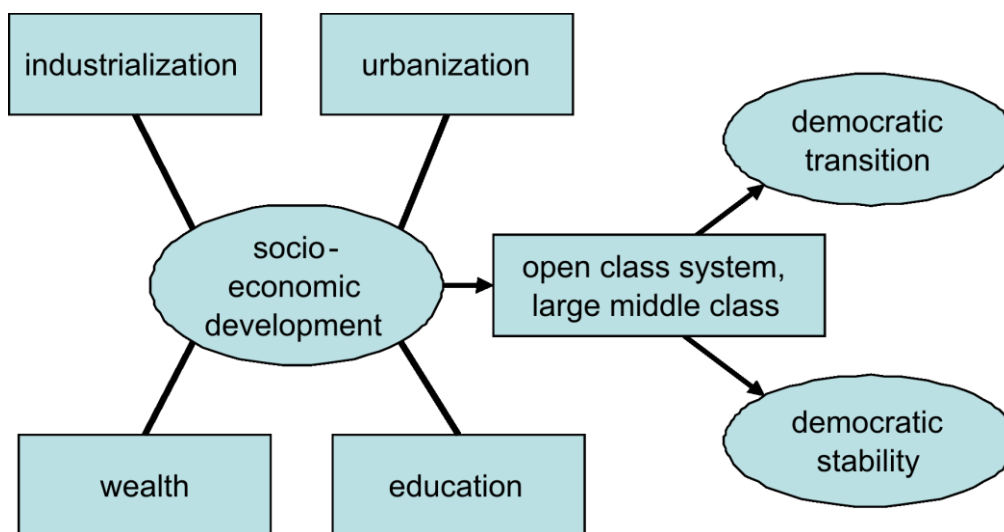
Tundub, et Lipsetile viidatakse väga kergekäeliselt tema teooriaga põhjalikumalt tutvumata ning, see seos esineb sellepärast kuna teda moonutatakse pidevalt, et vähendada tema keerulise teooria arusaamu majandusarengust ning lihtsustada seda kitsamas majanduslikus mõttes. Teisisõnu, omistatakse Lipsetile sageli seda, et tema teooriat saaks võtta, kui fakti/argumenti ning esineks lihtne korrelatsioon SKT (sisemajanduse kogutoodang ühe inimese kohta) ning demokraatia vahel. Samal ajal väitis Lipset teadlikult laiemalt seda, „Et kõik erinevad aspektid majandusarengust: linnastumine, industrialiseerimine, rikkus, ja haridus on omavahel nii lähedalt seotud, et loovad ühe olulise ühise teguri, mis on poliitilises korrelatsioonis demokraatiaga“ (Lipset 1960, 41). See on see nimekiri teguritest, mis moodustavad need tingimused (mitte ilmingimata ei põhjusta) demokratiseerumiseks, vastavalt Lipsetile.

Selles kontekstis, et demokraatlik riigikord püsiks, peab riik tagama piisava legitiimsuse, mis oleks tajutav antud riigi kodanikele. Lipset väitis, et seda on võimalik saavutada pideva majandusliku arenguga (tõhususe/efektiivsusega). Kasvav majanduslik heaolu, ei ole seotud ainult demokraatia arenguga (Lipset 1959, 83). Lipset lähtus paljuski Marxist ning rõhutas keskklassi suurenenud rolli moderniseeritud ühiskonnas, mis toob endaga kaasa sotsiaalsed mehhanismid. Siin on võrdõiguslikkus keskne, nii sotsiaal-poliitilises mõttes kui ka majanduslikust seisukohast. „Sissetulekute lõhe professionaalide ja poolprofessionaalide (...) ja tavaliste tööliste vahel (...) on palju suurem vaesemates, kui arenenud riikides“ (Ibid., 49). Seega, vastavalt Lipseti hüpoteesile on moderniseerimine see, mis ise suuresti läbi muutuvate sotsiaalsete tingimuste edendab demokraatliku kultuuri. Esiteks, majanduslik heaolu ei muuda ainult tööliste sotsiaalseid tingimusi vaid teiseks, mõjutab see suuresti ka keskklassi poliitilise rolli osakaalu. Seega muutub klasside kihistumise struktuuri kuju, mis muutub niiõelda püramiidist teemandiks ehk püramiid, milles valitseb alamklassi osakaal muutub teemandiks, mida iseloomustab keskklassi suur osakaal. Suur keskklassi osakaal mängib ühiskonnas olulist rolli, sest pehmendab konflikte ning nende

tekkimist, kuna antud klassil on võimalik valida mõõdukaid või demokraatlike parteisid ning eemaldada võimult äärmusrühmitused. (Lipset 1959, 83)

Tugevam inimkapitalis, eriti hariduses, ja avatud laiemale ning mitmekesisemale publikule (näiteks, vabatahtlikele ühendustele) on arenenud riikide töötajad rohkem avatud demokraatlikele väärtustele nagu tolerants ja vähem avatud korra-vaenulikele ideoloogiatele (Ibid., 84). See kehtib eriti juhtudel, kui töötajatele on antud majanduslikud ning poliitilised õigused. Seega tõepoolest, moderniseerimine suurendab vastuvõtlikkust, sellist tüüpi normidele ning väärtustele, mis leevendavad konfliktseid olukordi, karistavad äärmusrühmitusi ning premeerivad mõõdukalt demokraatlike parteisid (Ibid., 83-84).

Selles kontekstis, on olulised rollide ümberjagamine ja kodakondsus, et vältida töötajate revolutsioonilisi võitlusi, et tagada majanduslik võrdsus, mis omakorda tagab efektiivse demokraatia: “Ühiskond, mis on jagatud suure vaesunud rahvahulga ja väikese soositud eliidi vahel, tooks kaasa oligarhia (...) või türannia“ (Ibid., 75). Joonisel 1 on näidatud moderniseerimise teooriat Lipseti järgi.

Joonis 1. Moderniseerimise teooria Lipseti järgi

Allikas: (Wucherpfennig, Deutsch 2009, 2)

Lipset tõi oma artiklis välja ka näite, et kui selle aja Ladina-Ameerikal on võimalus areneda iseseisvalt, ja ollakse võimelised suurendama kontinendil asetsevate riikide tootlikkust ning keskklassi, siis on hea võimalus, et paljud Ladina-Ameerika riigid on võimelised arenema Euroopa järgi. Selle aja sündmused nagu paljude diktatuuride

kukutamine, peegeldasid laias pildis suurenenud keskklassi osakaalu tõusu, majandusliku heaolu kasvu ning hariduse levikut. (Lipset 1959, 102)

Mikrotasandil on Lipseti teooria demokratiseerumise kohta, tugevalt seotud Daniel Lerneriga, kes tuvastas, et linnastumine, haridus ja kommunikatsioon (meedia) on individuaalse moderniseerimise ja poliitikas osalemise tuumik faktorid. Lerner kirjutas, et laiaulatuslik hariduse levimine on eliidi hirm, sest varitseb oht, et riiki hakkab juhtima tõrges elanikkond, kes ei ole võimeline vastu võtma teadlikke otsuseid (Lerner 1958, 52). Sellele, pakkus lahenduse Lipset, kes seostas mikrotasandil moderniseerimise makrotasandi demokraatiaga ja viis selle kohta läbi empiirilise testi.

Kokkuvõtteks, majandusareng – linnastumine, rikkus ja haridus – toimib Lipseti järgi kui muutuv vahendaja, mis on üheks osaks demokratiseerumist soodustavatest tingimustest. Herbert P. Kitschelt on nimetanud seda “sügavaks” selgituseks, kus majanduslik areng toimib tänu teatud tingimustele (Kitschelt 2003). Kuna, põhjused ei ole ühesuunalised, siis Lipset valis teadlikult enda artikli pealkirja tähistama, sõna demokraatia rekvisiidid (*requisites*) mitte sõna demokraatia eeldused (*prerequisites*) näidates korrelatiivset, mitte põhjuslikku, suhet sotsiaal-majandusliku arengu ja demokraatia vahel. Sellest olenemata, ei loeta ühtegi põhjust piisavaks tingimuseks demokraatia jaoks.

Lipseti loetelu tingimustest, millest demokraatia alguse saab ning kus majandusareng on ühekordne muutuja, on püüdnud paljude teiste teadlaste tähelepanu. Näiteks, Walter W. Rostowil oli teooria, mille kohaselt majanduse moderniseerimine teekond demokraatiani on lineaarne ning paratamatu (Rostow 1960).

Aga tootsin välja, ühe teise autori nimega Barrington Jr. Moore, kes formuleeris ajaloolise analüüsi ning, millega ta kritiseeris sotsiaal-majandusliku arengut – eriti industrialiseerimist – ning kirjutas, et see ei ole arvestatav muutuja, mis soodustaks tingimata demokraatia teket (Moore 1966). Moore nägi “kolme erinevat teekonda tänapäeva maailmani:“ liberaaldemokraatliku, fašistliku ja kommunistliku, millest igatüks on tekkinud industrialiseerimisperioodi ja sotsiaalse struktuuri ülemineku ajastus. Vastavalt Moore teooriale, iga riigi teekonna valik sõltub viiest relatiivses konfiguratsioonis olevatest teguritest: (1) eliidi vahelisest võimu jaotusest, (2) agraarmaade kõrgema klassi majanduslikest alustest, (3) erinevate klasside rühmadest, (4) klasside vahelisest võimujaotusest ning samuti ka (5) riikide autonoomiast *vis-à-vis* valitsevast klassist. Eelkõige,

ning see ühendab Lipseti ja Moore, Moore rõhutas keskklassi olulisust, sest täheldas seda kui olulist tingimust: “Pole kodanlust, pole demokraatiat“ (Moore 1966).

Mõnevõrra sarnane arusaam, arenes välja Dietrich Rueschemeyeril, Evelyne Huber Stephensil ja John Stephensi poolt, kes tegid sügava ajalooliselt informeeritud uuringuga kindlaks, et maaomanike klass on keskne takistus demokratiseerumise protsessis, kui samas organiseeritud tööjõu klassi saab vaadelda, kui kõige tõhusamat varianti antud protsessi edendamises. Seega, sel määral, et tugevneb töölisklassi osakaal ja nõrgeneb maaomanike klassi osakaal, siis industrialiseerimine edendab demokraatiat (Rueschemeyer, Stephens, Stephens 1992, viidatud Wucherpfennig, Deutsch 2009, 2).

David E. Apter väitis, et demokraatia, kui lõpptulem, ei tohiks järgida kõiki moderniseerimise tavasid kuna see võib kaasa tuua poliitiliste protsesside destabiliseerimise vähearenenud ühiskondades (Apter 1965, viidatud Ibid., 2). Samuel M. Huntington kirjutas, et sotsiaal-majandusliku areng erineb poliitilisest arengust, kui rõhutada poliitilise korra tähtsust (Huntington 1968). Sellepärast, on ohus poliitiline kord, kui ühiskonna mobilisatsiooni tase ületab industrialiseerimise taseme. Selles kontekstis ning vastavalt Huntingtonile, majandusareng suurendab poliitilist mobiilsust kiiremini, kui asjakohased institutsioonid suudavad arendada ning, mis omakorda toodab ebastabiilsust. Kuigi tuleb tõdeda, et Huntington muutis teatud määral oma seisukohti moderniseerimise kohta, seoses enda 1991. aastal ilmunud raamatuga: “*The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century*,” kus ta vaatlleb moderniseerimist, kui ühte tegurit, mis mõjutab demokratiseerumist (Huntington 1991).

1.2. Sotsiaal-majandusliku arengu ja demokratiseerumise seosed

Adam Przeworski, Jose Antonio Cheibub, Michael E. Alvarez ja Fernando Limongi arutavad raamatus “*Democracy and Development: Political Institutions and Material Well-Being in the World, 1950-1990*,” lahti teema, mis on seotud demokraatia ja arenguga ning küsivad, sellega seoses olulise küsimuse: “Kas areng toob kaasa demokraatia või, kas areng aitab säilitada demokraatiat, kui sellega on ühel hetkel algust tehtud?“. Kuigi seda erinevust oli eelnevalt vaadelnud Rustow (1970), siis Przeworski ja teised kutsuvad esimest varianti endogeenseks (*endogenous*) demokratiseerumise versiooniks ning viimast eksogeenseks

(*exogenous*) demokratiseerumise versiooniks (Przeworski, Cheibub, Alvarez, Limongi 2000, viidatud Wucherpfennig, Deutsch 2009, 3).

Kasutades statistilist meetodit, et modelleerida üleminekuid, mis loovad demokraatiat, siis Przeworski ja kaasautorid analüüsivad ajavahemiku, mis hõlmab 1950.-1990. aastatel kogunenud andmekogumit ja riiki n 135. Nad arutlevad, et kindlaks tuleb määrata: “Kuidas vastavate üleminekute tõenäosused muutuvad seoses arengutasemega“ (Przeworski, Cheibub, Alvarez ja Limongi 2000, 92). Hinnang, et eksogeenne versioon vastab tõeale ning demokraatlikud riigid, milles valitseb kõrgem SKP (sisemajanduse koguprodukt), siis antud juhul on vähem tõenäoline, et langetakse tagasi autoritaarse režiimi korra alla. See vastab nende arvates tõeale, kui riik saavutab piisavalt kõrge rikkuse taseme (mõõdetuna SKP elaniku kohta), siis tõenäosus näitab, et üleminek autoritaarse režiimi valitsuse alla on nullilähedane. Seevastu, et endogeenne teooria vastaks tõeale, siis Przeworski ja kaasautorid väidavad, et riigid peavad läbima teatud arengukünnise, et võimaldada taolisi üleminekuid. Przeworski ja kaasautorite väidavad ning, mis põhineb nende empiirilistel tõenditel, et eksogeenne versioon on tõene; ning endogeenne versioon on vale: areng muudab demokraatiat kestvaks, aga areng ei põhjusta demokratiseerumist. Sarnaselt Lipsetile (1994), Przeworski ja kaasautorid rõhutavad majanduskasvu tähtsust ning väidavad, et majanduskasv on määrav jõud, et demokraatia püsiks, aga sama reegel, ei kehti diktatuuride puhul (Ibid., 109). Samas tuleb tõdeda, et nende laiapõhine empiiriline analüüs, ei paku teoreetilist lahendust, antud mehhanismile.

Kõige tähtsam on siiski, et Przeworski ja kaasautorid lükkavad tagasi endogeense hüpoteesi, et majanduslik areng toob kaasa demokraatia. Nende sõnul tekivad demokraatlikud riigid juhuslikult, sarnaste võimalustega ning hoolimata arengutasemest. Kui vaadelda nende raamatus sisaldunud analüüsi, siis majandusarengu taseme hinnanguline koefitsient, näitab positiivset ja statistiliselt olulist mõju demokraatiale üleminekul, ehkki väiksemat seost kui eksogeense versiooni puhul. Autorite range, endogeense variandi tagasilükkamine, jäi verbaalsel tasandil, siiski mõjuvõimsaks ja tähelepanematule lugejale või siis statistiliselt vähem kvalifitseeritud lugejale võis nende argument veenev tunduda.

Przeworski ja kaasautorite teooria ümber lükkamise katse tuli Carlez Boixi ja Susan C. Stokesi (2003) poolt, kes tõid välja uuringu mitmed puudused. Nad näitasid mitmeid ilmseid väärtõlgendusi, mis puudutasid prognoositud koefitsienti ja endogeenset demokratiseerumist. Boix ja Stokes, niiõelda noomivad Przeworskit ja kaasautoreid, baasoleetuse kehtivuse pärast:

kui eksogeenne hüpotees on tõene nagu Przeworski ja kaasautoreid väidavad, siis riigid jäävad suurema tõenäosusega demokraatlikuks, siis kui antud riikides valitseb kõrge majandusarengu tase. Seega, isegi kui üleminekud demokraatiale toimuvad juhuslikult, kõigil arengutasemetel, pärast piisavat ajaperioodi, siis on järelejäänud ainult mõned riigid, et läbi viia antud üleminek, eriti kõrgemate arengutasemete puhul.

Selle asemel, väidavad Boix ja Stokes, et ajas tuleb tagasi minna ajani, kui ükski riik ei olnud demokraatlik (Wucherpfennig, Deutsch 2009, 4). Boix ja Stokes, esiteks teevad seda analüüsid eraldi andmestikku, mis hõlmab ajavahemikku 1850.-1950. aastani ning teiseks seejärel ühendavad enda andmed Przeworski ja kaasautorite 1850.-1990. aastate andmetega. Boix ja Stokes, seejärel näitavad, et endogeenne mõju ei kehti ainult 1950.-1990. aastateni, mida analüüsisid Przeworski ja kaasautorid, vaid selle mõju on isegi tugevam enne 1950. aastaid. Kuigi erinevate kirjeldavate muutujate tõttu on antud kombineeritud analüüsi andmete usaldusväärsus küsitav.

Siiski jääb küsimuseks, mis täpselt seostab sotsiaal-majandusliku arengu demokraatiaga ehk, mis aitab demokraatial tekkida ja/või püsida? Lisaks eelmisele uuringule, väidavad Boix ja Stokes (2003) vastuseks antud küsimusele, et endogeense demokratsiseerumise mehhanismi konkreetne seos tuleneb sissetulekute ebavõrdsusest. Boix ja Stokes (2003) väidavad, et “demokraatia ei ole tekkinud *per se* sissetulekute osatähtsuse tõttu, kuid selle on esilekutsunud teised arenguga kaasnenud muutused, eelkõige sissetulekute võrdsus“ (Boix, Stokes 2003, 540). See on, aga otseses vastuolus Przeworski ja kaasautoritega, kes väitsid, et autoritaarsed režiimid (mis on demokraatiale üleminekul) lagunevad tõenäolisemalt, kui sissetulekud on ebavõrdsed ja eriti, kui tegu on vaeste riikidega (Przeworski, Cheibub, Alvarez, Limongi 2000, 122). Seega, uuemates demokratsiseerumisega seotud uuringutest on kesksel kohal sissetulekute võrdsus. Lähemal vaatlusel saab täheldada, et see on lähedalt seotud Lipseti (1959) intellektuaalse traditsiooniga ehk sissetulek ühe inimese kohta (*per capita income*) koos majandusarengu taseme arenguga on üksnes sünonüüm suuremale keskklassile, millele Lipset rõhku pani.

Teisisõnu, Boix ja Stokes (2003) pakuvad kaudset toetust demokratsiseerumise tingimustele (sealhulgas suurema keskklassi osatähtsusele), mida rõhutas Lipset (1959), kuid nende tõlgendus on erinev: “Kui riigid arenevad, siis sissetulekute jagamine muutub võrdsemaks. Sissetulekute tasakaal tähendab, et ümberjagamise kava võidaks demokraatia toetamise (keskmise valija poolt), sest jätaks rikastele vähem tulu, mida keskmine valija ei

toetaks, kui sissetulekute jagunemine oleks ebavõrdne. Seega, rikas valija leiab, et demokraatliku tulumaksu struktuur on neile riigi rikastudes parem ja nad on valmis soosima demokratsiseerumist“ (Boix, Stokes 2003, 539-540).

See oli muidugi kvalitatiivsete tööde süntees (Moore 1966, Rueschemeyeril, Stephens, Stephens 1992) ja statistilised järeldused SKP ning demokraatia positiivsest seosest, kus “sissetulek ühe inimese kohta, mida vaadeldakse sõjajärgse perioodi moderniseerimise kirjanduses, käitub enamasti kui volitatu (*proxy*) rohkem fundamentaalsetes põhitegurites“ (Ibid., 543).

Kokkuvõtteks, hoolimata sellest, et autorid pakuvad kõikehõlmavaid teooriaid praeguse hetkeni, on siiski üks oluline aspekt Boixi ja Stokesi poolt välja jäetud. Ehk küsimuseks jääb, millest algne demokraatia nõudmine alguse saab. Boix ja Stokes võtavad nõudlust iseenesest mõistetavana. Nõudlus, peab siiski olema peamine küsimus, kui tingimused kajastuvad demokraatias, kui tahtlikus tulemis.

David L. Epstein, Robert Bates, Jack Goldstone, Ida Kristensen ja Sharyn O’Halloran (2006) pakuvad Przeworski ja kaasautorite teooriale metoodiliselt arenenumat kriitikat ning kasutavad, selleks enda andmeid. Nad väidavad, et Przeworski ja teised: „eksisid enda analüüsis sellega, et nad ei hinnanud korrektselt standardseid vigu, mis esinevad Markovi mudeli koefitsientides ja, mis viis nad valede järeldusteni leides, et SKP tähtsus demokratsiseerumise protsessis on ebaoluline“ (Epstein, Bates, Goldstone, Kristensen, O’Halloran 2006, 566). Teisisõnu, Przeworski ja kaasautorid tõlgendasid enda mudelit valesti, viisil mille tõttu nad alahindasid SKP elaniku kohta statistiliselt mõju, mis mängib tegelikult olulist rolli üleminekul demokraatiale. Kokkuvõtteks, statistiline tõendusmaterjal viib selleni, mille läbi saan oletada, et nii eksogeense kui ka endogeense demokratsiseerumine on süstemaatiliselt seotud sotsiaal-majandusliku arenguga.

On ka teisi autoreid nagu Ronald Inglehart ja Christian Welzel, kes uurivad samuti Przeworski ja kaasautorite poolt tehtud järeldusi. Nad pakuvad küll lihtsamat seletust, kuid see on võrdväärselt võimas kriitika nende tööle. Inglehart ja Welzel (2005) väidavad, et endogeense ja eksogeense versiooni üleminekud, ei arvesta režiimide stabiilsuse märkimisväärsete erinevustega. Ingleharti ja Welzeli poolsetel tulemustel on selge sõnum: antud suhe suureneb eksponentsiaalselt, kui SKP kasvab, mis näitab, et moderniseerimine suurendab demokraatiale ülemineku tõenäosust.

Inglehart ja Welzel (2009) toovad enda artiklis “*How Development Leads to Democracy: What We Know About Modernization*,” välja mitmeid moderniseerimise teooria miinuspooli. Nende sõnul on tagantjärele selge, et moderniseerimise teooria esimesed versioonid eksisid mitmes punktis. Näiteks, keegi ei oota praegusel hetkel, et industrialiseerimine toob automaatselt kaasa demokraatlikud institutsioonid; kommunism ja fašism said alguse industrialiseerimisest. Sellele vaatamata, viitab tohutu hulk tõendeid, et moderniseerimise teooria keskne eeldus oli õige: majandusareng toob kaasa prognoositavaid ning tähtsaid muutusi ühiskonnas, kultuuris ja poliitikas. Aga siiski tuleb nende sõnul varasemad moderniseerimise teooriaid parandada mitmes mõttes (Inglehart, Welzel 2009).

Autor toob välja antud artikli olulisemad punktid. Ingleharti ja Welzeli arvates on, sotsiaalsed ja kultuurilised muutused on minevikust sõltuvad: ajalugu loeb. Kuigi majandusareng kipub tooma prognoositavaid muutusi inimeste maailmavaatesse, siis ühiskonna pärand – kas seda on kujundanud protestantism, katoliiklus, islam, konfutsianism või kommunism – jätab inimese maailmavaatesse püsiva jälje. Ühiskonna väärtuste süsteem peegeldab vastastikmõju moderniseerimise ajendite ja traditsioonide püsiva mõju vahel. Klassikalised moderniseerimise teoreetikud nii Idas kui ka Läänes arvasid, et religioon ja etnilised traditsioonid surevad välja, aga need on osutunud hoopis väga vastupidavaks. Kuigi industrialiseerinud ühiskonna sihtrühmad muutuvad rikkamaks ja haritumaks, siis vaevalt loob see ühtse ülemaailmse kultuuri. Kultuuripärand on märkimisväärselt kestav. (Inglehart, Welzel 2009)

Järgmiseks arvavad nad, et moderniseerimine ei vii automaatselt demokraatiani. Pigem pikemas perspektiivis toob see kaasa sotsiaalsed ja kultuurilised muutused, mis muudavad demokratiseerumise üha tõenäolisemaks. Lihtsalt kõrge SKP saavutamine ühe elaniku kohta ei tooda demokraatiat: kui see mõjuks nii, siis Kuveit ja Araabia Ühendemiraadid oleks saanud mudel demokraatiateks. Antud riigid, aga ei ole läbi teinud moderniseerimise protsessi. Kuigi postindustraal ühiskond toob kaasa teatud sotsiaalsed ja kultuurilised muutused, mis soodustavad demokraatia tekkimist. Teadmiste rohked ühiskonnad ei saa toimida ilma kõrgelt haritud avalikkuse, mis on üha rohkem harjunud mõtlema enda eest. Lisaks, tuua läbi tõusva majandusliku turvalisuse suuremat rõhku eneseväljenduse väärtustele – ning see seob prioriteediks vabavaliku ja motiveerib poliitilist tegevust. Kuid teatud punktis on raske demokratiseerumist vältida, sest masside nõudmiste mahasurumine ei lase saavutada avatumat ühiskonda vaid, see muutub kulukamaks ja

kahjustab majanduslikku tõhusust. Seega, lõppjärgus toob moderniseerimine kaasa sotsiaalsed ja kultuurilised muutused, mis muudavad demokraatlike institutsioonide tekkimise ja õitsemise väga tõenäoliseks. Moderniseerimise teooria põhiideeks on, et majanduslik ja tehnoloogiline areng toovad kaasa ühtsed sotsiaalsed, kultuurilised ja poliitilised muutused. Suur hulk empiirilisi tõendeid toetab seda ideed. Majandusareng on tõepoolest tugevalt seotud levinud tõdemusega, et see muudab inimeste uskumusi ja motiive ning need muudavad omakorda religiooni, töö motivatsiooni, sündimust, soorolle ja seksuaalseid norme. Ja need toovad samuti kaasa massi poolt nõutud demokraatlikud institutsioonid ja eliitide parema käitumise. Need muutused koos muudavad demokraatia tekkimise üha tõenäolisemaks ning samal ajal ka sõja avalikkusele vähem vastuvõetavamaks (Inglehart, Welzel 2009).

Inglehart ja Welzel (2009) toovad välja, et tänapäeval on selge, et põhjuslik seos majandusarengu ja demokratiseerumise vahel, saab alguse esimesest. Sest varasemate industrialiseerimisaja autoritaarsete riikide jaoks, oli sama tõenäoline saavutada majanduskasv, kui demokraatlike riikide jaoks. Kuid pärast teatud majandusarengu taset, on üsna tõenäoline, et algab demokratiseerumise protsess ning demokraatia jääb kestma. Demokratiseerumine, mis toimus 1990. aastatel paljude riikide seas, moodustus enamasti keskmise sissetulekuga riikidest: peaaegu kõik suurte sissetulekutega riigid olid selleks ajaks juba demokraatlikud ja mõned väiksemate sissetulekutega riigid olid suunas liikumas. Inglehart ja Welzel toovad näite, et riigid, mis demokratiseerusid aastatel 1970-1990 – kõikides riikides, kus oli majanduslik tase sarnane tänapäeva Argentiinaga või kõrgem sellest, seal on demokraatia püsima jäänud; riigid, mis olid allpool Argentiina majandusliku taset, nendes oli demokraatia keskmine eluiga kaheksa aastat (Inglehart ja Welzel 2009). Tugev korrelatsioon arengu ja demokraatia vahel peegeldab, et majanduslik areng soodustab demokraatiat.

1.3. Soovitavad allikad seoses moderniseerimise teoriaga

Moderniseerimise teooria ehk uskumus, mis viitab sellele, et industrialiseerimine ja majandusareng viivad otseselt sotsiaalsete ja poliitiliste muutusteni, on olnud intensiivselt akadeemilise ja poliitika valdkonna huviobjektiks enam kui pool sajandit. Moderniseerimise teooria sattus uuesti huviorbiiti 1990. aastatel ning seda, tänu ülemaailmsele vabaturu levikule ning demokratiseerumise kolmanda laine tõttu. Selles, alapeatükis vaatleme moderniseerimise

teooriat puudutavaid erinevaid lisamaterjale, mis pakuvad algsetele tõdemustele teoreetilist lahingut. Ning, mis kindlasti avardavad antud valdkonna kontekstis silmaringi ning pakuvad teemaringi lahendamiseks erinevaid valikuid.

Esiteks, alustab autor algteosega ehk 1959. aastal ilmunud Seymour M. Lipseti "*Some Social Requisites of Democracy: Economic Development and Political Legitimacy*," millest on autor eelnevates alapeatükkides ülevaatlikumalt kirjutanud, sest Lipseti teoorial on tähtis koht antud magistritöös. Lipseti klassikaline artikkel, mida täiustati 1960. aastal raamatus nimega "*Political Man*," on moderniseerimise teooria põhialuseid. Lipseti hüpotees: "Mida jõukam on ühe riigi rahvas, seda suurem on tõenäosus, et riik demokratiseerub" – on üks viljakamaid ning pikaajalisimaid sotsiaalteaduste uurimusküsimusi. Lipsetil teoorial on olnud palju toetajaid kui ka vastaseid, samas tuleb tõdeda, et tema argument oli üsnagi kõrgetasemeline. Lipset väitis, et majandusareng määrab ära terve rea sügavamaid sotsiaalseid muutusi, mis ühismõjuna kalduvad alustama demokratiseerumise protsessi. Lipset märkis, et näiteks jõukamatel ühiskondadel on tavaliselt kõrgem haridus- ja linnastumistase, keerukamad ja mitmekesisemad sidevahendid, valitseb keskklassi osakaal ning samuti sotsiaalne võrdsus ning mobiilsus. Kõik eelnevalt nimetatud aspektid, mida Lipset esile tõstis, on seotud ning vajalikud selleks, et tekiks demokraatlikud poliitilised institutsioonid ning, et antud institutsioonid toimiksid nõuetekohaselt. (Lipset 1959)

Teiseks, jätkab autor teosega, mis avaldati 1968. aastal ning, millele peaks kindlasti tähelepanu pöörama, sest seda võib pidada Lipseti suurimaks väljakutseks. Raamatu autoriks on Samuel P. Huntington ja selle pealkirjaks on "*Political Order in Changing Societies*". Lipseti teooriat tabas esialgselt heakskiit, aga 1960. aastate lõpul tabas seda jällegi tagasilöök. Kriitikud väitsid, et Lipseti teos oli liiga lineaarne, teoloogiline ning optimistlik. Huntingtoni, teedrajava raamatu teooria, maalis sotsiaalsetest muutustest üsna probleemivaba pildi. Huntington väitis, et moderniseerimise teoreetikutel oli õigus majandusarengu kontekstis, milles nähti sügavate sotsiaalsete muutuste vallandumist, kuid Huntington väitis, et nad eksisid eeldades, et need muutused on tingimata head või siis progresseeruvad. Ühiskonnad, mis kutsuvad esile erakordseid sotsiaalseid muutusi, kipuvad olema ebastabiilsed ning isegi vägivaldsed. Positiivsed tulemused tekivad tõenäoliselt siis, kui riigis esinevad head poliitilised institutsioonid, mis suudavad suunata ja tegeleda antud sotsiaalsete muudatustega ning selliste institutsioonide loomine on väga keeruline ning aeganõudev ülesanne. (Huntington 1968) Kuigi tuleb tõdeda, et Huntington muutis teatud määral oma seisukohti

moderniseerimise kohta, seoses enda 1991. aastal ilmunud raamatuga: “*The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century*,” kus ta vaatab moderniseerumist, kui ühte tegurit, mis mõjutab demokratiseerumist (Huntington 1991).

Kolmandaks, toob autor välja kolm erinevat teost üheskoos. Esiteks, tõstab autor esile 1970. aastal väljastatud Andre Gunder Frank raamatu, mille pealkirjaks on “*Latin America: Underdevelopment or Revolution*“. Teiseks, 1973. aastal esitletud Guillermo A. O’Donnelli raamat, nimega “*Modernization and Bureaucratic-Authoritarianism: Studies in South American Politics*“. Ning kolmandaks, 1979. aastal ilmunud Fernando Henrique Cardoso ja Faletto Enzo raamat nimega “*Dependency and Development in Latin America*“. Lipseti hüpoteesile, esitasid teise suure väljakutse sõltuvusteooria teoreetikud (*dependency theorists*), kelle raamatud ka eelnevalt välja tõin ning kes võtsid moderniseerimise teooria küsimust suhteliselt probleemivabalt majandusarengu kontekstis, kuid panid rohkem rõhku sotsiaalsetele muutustele. Nad väitsid, et mitte-lääne ühiskonnad on hukule määratud kuna neil on kehv positsioon rahvusvahelise majanduse kontekstis ning selle tagajärjeks on arengu seis ning sõltuvus (Frank 1970, O’Donnell 1973, Cardoso ja Enzo 1979) ehk võimsad majanduslikud toimijad kasutavad enda monopoolset võimu selleks, et rikastuda, kasvõi vaeste riikide vaesuse säilitamise arvelt.

Sarnase põhimõtte kohaselt väitis O’Donnell lisaks, et paljude Ladina-Ameerika riikides (ja mõnes teises kolmanda maailma riigis) valitseb surutis, mis ei vii demokraatiani, vaid “bürokraatliku autoritaarsuseni“ (O’Donnell 1973). Olles nende rünnakute raskuse all ja pealtnäha võimetu, et arvestada selle aja globaalse poliitilise stagnatsiooniga, kadus moderniseerimise teooria 1970. aastateks mõneks ajaks vaateväljast.

Neljandaks, tõstab autor esile Adam Przeworski ja Fernando Limongi artikli, mis ilmus 1997. aastal ning, mille pealkirjaks on “*Modernization: Theories and Facts*“. Tuleb tõdeda, et kohati on tunne, et tegu oli ajaloolise irooniaga, sest demokratiseerumise kolmas laine hakkas jõudu koguma – levides üle kontinentide ning kukutades autoritaarsed režiimid ja asendades need demokraatiaga. Tundus, kuhu ei oleks me ka vaadanud – alates Lõuna-Euroopast Ida-Aasiani või Ladina-Ameerikast Nõukogude Liiduni – üleminek demokraatiale oli kõige keskmeks. Demokratiseerumine tundus olema, kas järjeks muljeltavaldavale majandusarengule või korrelatsioonis üleminekuga vabaturumajandusele. Selle tagajärjeks taas elustus huvi moderniseerimise teooria vastu, kuid nüansirikkamal kujul. Võtme osalejaks antud aruteludes oli Przeworski, kes väitis (erinevates artiklites, erinevate kaasautoritega), et

esimese laine moderniseerimise teooria eksis sellega, et ei suudetud eristada demokratiseerumise põhjuseid ja demokraatia jätkusuutlikkust. Przeworski kinnitas, ja mida näitasid ka tõendid, et majandusareng mängis olulist rolli demokraatia jätkusuutlikkuse osas, kuid mitte demokratiseerumise protsessi juures (Przeworski, Limongi 1997).

Lisaks, lõpututele empiirilistele uuringutele seoses rikkuse ning demokraatia korrelatsiooniga on teadlased püüdnud lahti harutada, kuidas ja miks majanduslik ning poliitiline areng on omavahel seotud. Seoses, aastate pikkuse koostööga erinevate kolleegide on Ronald Inglehart suutnud koguda *World Values Survey* kaudu tohutu hulga andmeid, millega ta väitis, 2005. aasta raamatus "*Modernization, Cultural Change, and Democracy: The Human Development Sequence*," et massilised kultuuri- ja suhtumiste muutused on väga oluliseks seoseks majandusarengu ja poliitika vahel (Inglehart ja Welzel 2005). Dietrich Rueschemeyer, Evelyne Huber Stephens ja John D. Stephens on oma 1992. aasta teoses "*Capitalist Development and Democracy*," vastupidi väitnud, et kõige olulisem on klasside tasakaalu muutev jõud ühiskonnas (Rueschemeyer, Stephens, Stephens 1992, 243-248). Ning Carles Boix enda 2003. aasta teoses "*Democracy and Redistribution*" ja Daron Acemoglu ning James A. Robinson enda 2005. aasta raamatuga nimega "*Economic Origins of Dictatorship and Democracy*" on uurinud võimalusi, kuidas majanduslik ebavõrdsus ja kihistumine mõjutavad erinevaid režiimi tüüpe (kuigi nad ei nõustu ebavõrdses ja kihistumise mustriga täpse mustriga) (Boix 2003, Acemoglu ja Robinson 2005).

Kaasaegne arutelu, moderniseerumise teooria kohta on mitmes mõttes jõudnud ringiga tagasi, Lipseti algsete teadusuuringute juurde. Seega võib autor julgelt Lipseti hüpoteesile toetuda ning üritada leida empiirilisi tõendeid Lõuna-Korea näitel, mis võivad olla kinnituseks antud teooriale. Seda üritabki autor järgmistes peatükkides teha.

2. LÕUNA-KOREA MAJANDUSARENGU EELDATAVAD PÕHJUSED

Lõuna-Koreast sai kõigest paari aastakümnega majandusarengu valdkonna edulugu, kuid mis olid selle põhjusteks? Antud peatükis ning alapeatükkides vaatleb autor nii Lõuna-Korea kui ka Põhja-Korea ajalugu, et luua võrdlusmomenti ning pöörab tähelepanu erinevatele valitsemisperioodidele ja ühiskonnas toimunud muutustele ning üritab antud tegurite abil leida lahendusi, mis võivad eelnevalt püstitatud küsimusele vastuseid anda.

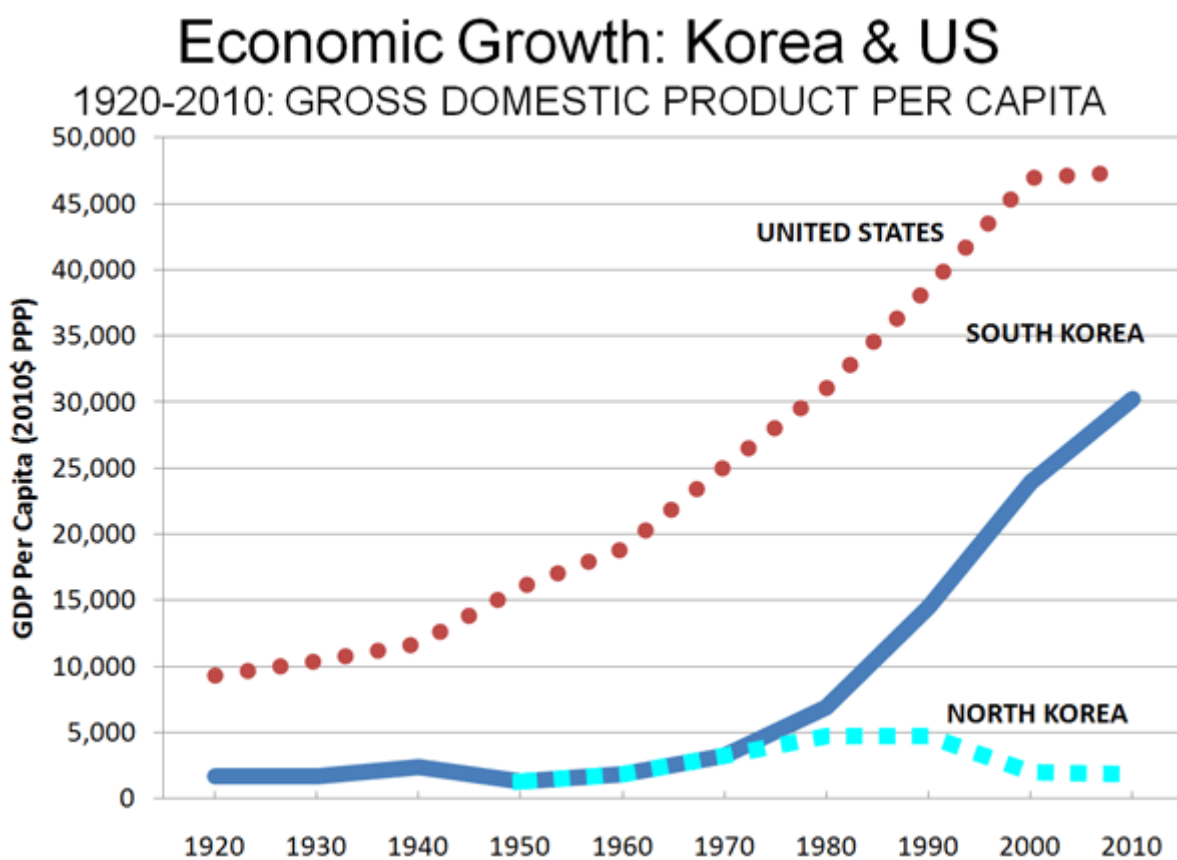
2.1. Syngman Rhee valitsemisaja kuvand ja poliitiline pärand, 1948-1960

Ühtne riik Korea, lõhenes Lõuna-Koreaks (Korea Vabariigiks) ja Põhja-Koreaks (Korea Rahvademokraatlikuks Vabariigiks) Teise maailmasõja lõpus, kui alates 1910. aastat Jaapani poolt okupeeritud olnud Korea, vabastasid Ameerika Ühendriigid ja Nõukogude Liit. Täpsemalt, Jaapan alistus 1945. aasta 15. augustil ning Korea jagati 38. paralleeliga kaheks mõjusfääriks. Põhja-Koread haldas Nõukogude Liit ning Lõuna-Koread Ameerika Ühendriigid. Nii Nõukogude Liit kui ka Ameerika Ühendriigid löid enda tsoonis, enda riigile kohase valitsemisvormi, enne kui kõrvale astuti, vastavalt 1948. aastal ja 1949. aastal (Kissinger 2014, 288).

Lõuna-Korea presidendiks sai 1948. aastal, anti-kommunistlik Syngman Rhee, kes hakkas kujundama riigi majanduslikke ja poliitilisi institutsioone. Lõuna-Korea ei olnud demokraatlik riik, sest nii Syngman Rhee kui ka tema kuulus järeltulija, kindral Park Chung Hee tagasid enda kohad ajaloos autoritaarsete presidentidena. (Acemoglu, Robinson 2012, III)

Külma sõja rahutu rahu purunes 1950. aastal, kui Põhja-Korea armee ründas Lõuna-Koread. Algselt tabas Põhja-Koread edu ning vallutustega jõuti Lõuna-Korea pealinna Soulini, kui sama aasta sügiseks oli seis erinev ning Põhja-Korea väed pidid taganema. (Ibid., III) Pärast kolmeaastast Korea sõda oli Lõuna-Korea pealinn Soul varemetes ning riigi infrastruktuur põhimõtteliselt hävinenud. Tuhanded pered saabusid põgenikelaagritest

laastatud kodudesse, paljud jäid oma sugulastest ning lähedastest lahutatuks kuna nad olid sõjaajal läinud Põhja-Korea aladele ega pääsenud sõja lõppedes sealt enam tagasi, sest piir oli suletud. Peaaegu igas peres oli keegi sugulastest, kas tapetud või kadunud. Majanduslikult oli Lõuna-Korea võrreldes Teise maailmasõja aegadega, veelgi vaesem. Lõuna-Korea sõltus peamiselt Ameerika Ühendriikide majanduslikust abist ning Ameerika vägede raha kulutamisest, kes jäid pärast Korea sõda Lõuna-Koreasse edasi. Joonisel 2 on näidatud majanduskasvu võrdlust: Lõuna-Koreas, Põhja-Koreas ning Ameerika Ühendriikides ning samuti on näha 1950. aastal, Lõuna-Koreas valitsenud majandusliku seis.

Joonis 2. Majanduskasv: Lõuna- ja Põhja-Koreas & Ameerika Ühendriikides, 1920-2010: SKT elaniku kohta

Allikas: (Cox 2011)

Jaapan, Venemaa ja Hiina naabriteks, on Korea Vabariik (Lõuna-Korea) suutnud saavutada elava demokraatia, mida toetab riigi majandus, mis on ülemaailmset konkurentsivõimeline ning sealhulgas juhtpositsioonil strateegilistes tööstusharudes nagu

telekommunikatsioon ja laevaehitus (Kissinger 2014, 209). See on huvitav fakt, sest Põhja-Koreas valitseb vastupidine olukord, aga seda võib seletada asjaolu, et pärast 1945. aastat said Põhja-Koreas ja Lõuna-Koreas võimule väga erinevad valitsused ning mõlemas riigis hakati majandust korraldama väga isemoodi.

38. paralleelist põhjapoole jääva Põhja-Korea olukord oli erinev. Teise maailmasõja ajal oli Kim Il-Sung anti-Jaapani kommunistlike partisanide juht. Ta sai Põhja-Korea presidendiks 1948. aastal (ta oli võimul peaaegu 46-aastat), Nõukogude Liidu abiga. Kim Il-Sung kehtestas *Juche* süsteemi, mis on Põhja-Korea ametlik valitsusdoktriin (termin tuleneb korea keelsest sõnast *kimilsungism*, mis tähendab inimese iseseisvust ja eneseteadvust, see põhineb marksismil-leninismil ning Kim Il-Sungi õpetustel) ning selle osaks oli jäik tsentraalne plaanimajandus (Lee 2003, 105). Keelustati eraomand, vabaturg ning vabadusi ei piiratud ainult vabaturul osalemisega vaid ka kõikides teistes valdkondades, mis puudutasid Põhja-Korea rahvastiku elu.

Poliitiliselt vaatevinklist võttes domineeris Lõuna-Koreas 78-aastane president Syngman Rhee. Syngman Rhee oli oma vanusekohta endiselt intellektuaalselt terane, energiline, ja poliitiliselt võimekas, kuid paraku liiga jäik, autoritaarne, kangekaelne, ja piisavalt mures, et säilitada võim Lõuna-Koreas. Pärast Korea sõda vajanuks Lõuna-Korea arvatavasti stabiilset poliitilist süsteemi, et riiki vaesusest välja tuua. Syngman Rhee, Liberaalsel Parteil (*Liberal Party*) ei olnud reaalset ideoloogiat, et säilitada Syngman Rhee valitsemine ning paraku kasutas Syngman Rhee oma administratsiooni vaid selleks, et kindlustada oma poliitiline ja majanduslik edukus. Syngman Rhee ja Liberaalne Partei ei hoidnud tagasi korrupsioonist, hirmutamisest, manipuleerimisest ja vägivallast, sest põhiline oli hoida end võimul.

1954. aasta maikuu valimistel sai Liberaalne Partei 114-parlamendikohta ehk enamuse. Konservatiivne opositsioon, Demokraatlik Partei (*Democratic Party*) sai 15-parlamendikohta ning parteitud poliitikud said järele jäänud parlamendikohad. Liberaalne Partei soovis peale valimisi vastu võtta põhiseaduse muudatuse, et Syngman Rhee saaks kandideerida ka kolmandaks ametiajaks. 1954. aasta novembris sai antud ettepanek 135-poolthäält ehk üks hääl jäi põhiseaduse muudatusest puudu. Seetõttu pandi Assamblee (*Assembly*) eesistuja, Liberaalse Partei poolt surve alla ning seega võeti antud otsus vastu kuna sisuliselt oli 135,3-häält põhiseaduse muutmiseks vajalik, seega kahest-kolmandikust ei olnud palju puudu ning antud muudatus võeti vastu. (Seth 2010, 150)

Syngman Rhee võitis ka 1956. aasta valimised ehk temast sai president kolmandaks ametiajaks (Seth 2010, 150-151). Kuid siiski hakkas Syngman Rhee korrumppeerunud valitsus tasapisi oma võimu kaotama, sest kauaaegse rahvuskangelase toetus linnaelanike seas hakkas kahanema. Syngman Rheele tõusis vastukaaluks ka efektiivne opositsioon. Korea Demokraatlik Partei (*Korean Democratic Party*) ühines kõikvõimalike anti-Rhee rühmadega, et luua veelgi võimsam Demokraatlik Partei. See algatas domineeriva mustri Lõuna-Korea poliitikas, järgmiseks pooleks sajandiks. Tegu oli kaheparteisüsteemiga, mis ei erinenud teineteisest märkimisväärsete ideoloogiliste erinevuste poolest vaid pigem erinevate koalitsiooni fraktsioonide poolest, mis asetasisid keskpunkti individuaalse liidri.

1956. aasta valimistel peeti suuri poliitilisi kogunemisi, et toetada Demokraatliku Partei kandidaati Sin Ik-huid, kes paraku suri paar nädalat enne valimisi. Syngman Rhee sai seekord ainult 56-protsenti häältest ning võrreldes 1952. aasta valimiste 72-protsendiga oli see võimuredelil suur langus. Maapiirkondades õnnestus Liberaalsel Parteil oma toetajaskond säilitada, sest nad mängisid hääletajate naiivsusele – paljudel juhtudel avaldati survet kooliõpetajatele (kes moodustasid külaelanike hulgas suure osa), et nad suunaksid oma õpilasi ning nemad omakorda oma vanemaid hääletamaks Syngman Rhee poolt. Paljud linnaelanikud hääletasid kolmanda osapoole kandidaatide poolt nagu näiteks Cho Pong-am (sotsialist ja maareformi peamine arhitekt). Cho Pong-am sai 30-protsenti häältest ja enamik neist häältest kogunes Lõuna-Korea lõunapoolsetest aladest nagu näiteks Taegu linnast (suuruselt kolmas linn Lõuna-Koreas), kus 1946. aastal toimusid vasakpoolsete vastu suunatud rahutused. Aja möödudes arreteeris Syngman Rhee Cho Pong-ami riigireetmise pärast ja lasi ta 1959. aastal hukata. Liberaalse Partei kandidaat asepresidendi kohale oli Yi Ki-bung, kes kaotas Demokraatliku Partei asepresidendi kandidaadile Chang Myonile (Chang Myon 41,7-protsenti häältest ning Yi Ki-bung 39,6-protsendi häältest). (Ibid., 151) Märkimisväärne oli see, et Chang Myon võitis ülekaalukalt just linnapiirkondades. Kasvav linnaelanikkond, suurenev pahameel korrupsiooni üle ja pettumus majanduse taastumise ja majanduskasvu aeglase tempo tõttu tegid Syngman Rhee võimu järjest nõrgemaks. Pidevad sotsiaalsed muutused töötasid Syngman Rhee riigikorra vastu.

Linnaelanikkond suurenes 1945. aastast kuni 1960. aastani kahekordseks (15-protsendilt 30-protsendini). Järjest suurenes kirjaoskajate klass, millele osutatakse ajalehtede ringluse kasvu tõttu, sest see tõusis 15-aastaga viis korda (rohkem kui kaks miljonit lugejat 1960. aastaks). (Kim, J. A. 1975, 157) 1958. aasta maikuu sai Liberaalne Partei 38,7-

protsenti häältest Demokraatliku Partei 29,5-protsendi vastu (Seth 2010, 151). Liberaalne Partei üritas valijaid manipuleerida ja pettuse teel hääli saada, aga paraku ei toonud see kaasa ülekaalukat võitu. Et tõrjuda selliseid trende surus Liberaalne Partei läbi 1958. aasta detsembrikuus uue Riigi Julgeoleku Seaduse (*National Security Law*), et valitsus saaks maha suruda kriitikud riigi julgeoleku ohu nime all.

1960. aastal kandideeris Syngman Rhee neljandaks ametiajaks ning Demokraatlik Partei nomineeris enda esindajaks Cho Pyong-okki. Kuid Cho Pyong-ok suri samuti täpselt enne valimisi. Seejärel läks tähelepanu asepresidendi valimistele, kus Chang Myoni vastaseks oli Liberaalse Partei esindaja Yi Ki-bung. Yi Ki-bungist sai Syngman Rhee määratud järeltulija; Syngman Rhee isegi lapsendas ta lapse, et luua perekondlik side. Kuna Syngman Rhee oli 85-aastane ja arvati, et ta ei ela enam kaua, siis oli üleüldine arvamus, et asepresidendist saab tema mantlipärija. Ilma opositsioonita sai Syngman Rhee ametlikul lugemisel 88,7-protsenti häältest ning Yi Ki-bung, kes oli olnud varasemalt ebapopulaarne ja kaotas 1956. aasta valimistel kuulutati absurdse suure enamusega ametlikult asepresidendiks (Ibid., 151).

Alatu valimispettus viis lõunapoolse linna Masani rahutusteni. Meeleavaldused valimiste vastu jõudsid ka Souli, kus Anti-Kommunistlike Noorte Grupp (*Anticommunist Youth Corps*) ründas üliõpilasi Korea Ülikoolist. Syngman Rhee nagu ka kuningas Kjong viljeles vana taktikat ning kasutas kurjategijaid, et lõpetada demonstratsioonid. Järgmisel päeval 19. aprillil umbes 30 000 üliõpilast ja õpilast marssisid presidendi häärberi juurde, kus politsei hakkas neid tulistama ning selle tagajärjeks oli, et 139 inimest sai surma ja sadu sai vigastada. (Ibid., 152) Sellest sündmusest sai ametlikult iga-aastane “Üliõpilaste Aastapäev” (*Student Revolution Day*). Demonstratsioonid jätkusid ka järgmistel päevadel ja üliõpilaste ning õpilastega liitusid ka nende professorid. Sellega seonduvalt ei olnud Souli sõjaväeülem, kindral Song Yo-chan nõus järgima talle antud käske ning ei avanud nende pihta tuld. Ameerika Ühendriikide surve ja avaliku toetuse kaotuse tõttu astus Syngman Rhee 26. aprillil tagasi ja pagendus Hawaiile, kus ta hiljem suri. Yi Ki-bung, Syngman Rhee adopteeritud, vanim ja noorim poeg ning naine tegid enesetapu. Chang Myon oli eelnevalt küll tagasiastunud, kuid oli endiselt teine kõige kõrgem ametnik seega tema ning välisminister Ho Chong moodustasid vahevalitsuse ja koostasid uue põhiseaduse.

Antud peatükis vaatleb autor ka Syngman Rhee poliitilist pärandit. Pärast Jaapani okupatsiooni ja Korea sõda kasutas äsjamoodustatud Korea Vabariigi administratsioon

Syngman Rhee juhtimisel Ameerika Ühendriikide abi infrastruktuuride rajamisel, mis hõlmas koole, moodsaid maanteeühendusi ja kommunikatsioonivõrgustikku. Hästi haritud töäjõud ja loodud infrastruktuur rajas aluse edasiseks kiireks arenguks. Üleüldiselt toetas Syngman Rhee turumajandust, kus tunnustati eraomandit. Syngman Rhee valitsus nägi hariduse ülikiiret arengut, mis oli Lõuna-Korea transformatsiooniks väga oluline. On arutletud, kui suurt rolli Syngman Rhee valitsus majandusarengus kandis. Hoolimata mõnest üksikust saavutusest kasutas - Syngman Rhee siiski: kurjategijaid, heidutust ja valimispettust, et hoida end võimul. Samuti kuritarvitas ta võimu, et elimineerida oma vastaseid ning see jättis temast maha kahetsusväärse poliitilise pärandi.

Kui räägitakse ajast, enne demokraatliku eksperimenti, siis osutatakse stagnatsioonile, inflatsioonile, korrupsioonile ja välisabist sõltumisele. Üleüldine tõlgendus on see, et Lõuna-Korea päris Jaapani koloniaal administratsioonilt võimsa ning tsentraliseeritud bürokraatia ning riikliku politsei. Turvalisusest meelestatud Ameerika Ühendriikide sõjaline okupatsioon ja Syngman Rhee režiim, mis sellele järgnes suutis neid vahendeid edukalt ära kasutada, et pidurdada vasakpoolseid teisitimõtlejaid ning tagada sisejulgeolek. Kuigi ei saa mainimata jätta fakti, et ka Syngman Rhee valitsemise ajal esines reaalne majanduskasv, kuid see esines enamasti tänu Ameerika Ühendriikide toetusele.

Syngman Rhee, jälgis olulist impordiasenduse industrialiseerimise poliitikat, mis oli tüüpiline paljudele Teise maailmasõja järgsetele post-koloniaalriikidele. Ameerika Ühendriigid julgustasid Lõuna-Koread, et viimane hakkaks arendama kaubandussuhted Jaapaniga, kelle majandus oli taastumise radadel. Kuid Syngman Rhee ei kirjutanud rahulepingule alla ega loonud diplomaatilisi suhteid endise vaenlasega. Syngman Rhee poliitikast peegeldus selge hirm, et Lõuna-Koreast võib uuesti saada Jaapani majanduslik koloonia. Sel põhjusel ei toetanud Syngman Rhee administratsioon Ameerika Ühendriikide poolt antud juhiseid, milles julgustati Lõuna-Korea tootma põllumajandustooteid, nagu riis ja merevetikad ning seda Jaapani turu jaoks. Kui Syngman Rhee oleks antud nõu kuulda võtnud, siis oleks taasloodud majanduslik struktuur, mis oleks sarnanenud koloniaalperioodi aegsele mudelile. Syngman Rhee ei nõustunud sellega, et Lõuna-Koreast saaks tooraine tarnija Jaapanisse, kuid tal ei olnud sellele plaanile ka konstruktiivset alternatiivi. Selle asemel toetus ta totaalselt Ameerika Ühendriikide abile ning ülehindas valuutat, et hoida Lõuna-Korea majandus veepeal ning loomulikult ennast võimul.

1956. aastal eksporditi Lõuna-Koreas 25-miljoni dollari väärtuses ja imporditi 389-miljoni dollari väärtuses kaupasad, seega oli vahe märkimisväärne. Suurt defitsiiti tehti tasa infusiooniga Ameerika Ühendriikide abifondidest. Lõuna-Korea majanduse elavnemise aeglane tempo vaatamata tohutule abile, muutis ameeriklased murelikuks, kes 1956. aastaks olid teadlikud Põhja-Korea palju kiiremast arengust. (Brazinsky 2007, 103-104)

1957. aastal vähendasid Ameerika Ühendriigid Lõuna-Korea abistamist ja nõudsid programmi, mis sisaldaks eelarvedefitsiidi piiramise punkti ning samuti suruti Syngman Rheele peale valuuta devalveerimist. Antud meetmed nõrgestasid 1950. aastate lõpul küll riigikorda, aga ei toonud kaasa majandusolukorra paranemist. (Seth 2010, 158) Kõigest eelnevast hoolimata, loodi antud perioodil ka põhialuseid, mis olid osaks riigi hilisemale majanduskasvule. Syngman Rhee administratsiooni ridades oli palju võimekaid ning andekaid inimesi nagu näiteks: majanduse, hariduse ja rahanduse valdkonnas. Lisaks nendele olid veel inimesed, kes läksid Ameerika Ühendriikidesse õppima, kas siis teadust, tehnikat, majandust või mõnda teist valdkonda. Sageli värbas Lõuna-Korea valitsus nad tööle noorte tehnookraatidena.

1958. aastal loodi Lõuna-Korea administratsiooni poolt Majandusarengu Nõukogu (*Economic Development Council*). Seda hakkasid juhtima noored tehnookraadid, kes koostasid majandusarengu jaoks pikaajalisi plaane. Syngman Rhee valitsus kukutati 1960. aastal võimult - enne kui antud plaane jõuti rakendada, siis said need siiski pärast 1961. aastat loodud Park Chung Hee valitsuse majandusarengu alustaladeks. (Ibid., 158)

2.2. Demokraatlik eksperiment, 1960-1961

Lõuna-Koreal oli peale Syngman Rhee valitsemisaega ka lühike eksperiment demokraatlikuma valitsusega. 15. juunil 1960. aastal koostati uus põhiseadus, mis lõi parlamentaarse valitsemisvormi, mida oli nõudnud Demokraatlik Partei. Samuti loodi kahekojaline Rahvuskogu (*National Assembly*), mis valis presidendi. Presidendi võim vähenes oluliselt, sest enamus sellest läks peaministrile. Rahvuskogu valimised toimusid 29. juulil, millest Demokraatlik Partei sai alamkojas 175-kohta 233-kohast (Ibid., 153). Demokraatlik Partei koosnes kahest suurest fraktsioonist: uuest ja vanast. Chang Myon uuest fraktsioonist valiti peaministriks, Yun Po-son vanast fraktsioonist presidendiks. See võimu jagamine paraku ei tõkestanud partei lõhenemist seega Yun Po-soni vana fraktsioon lõi

septembris Uue Demokraatliku Partei (*New Democratic Party*). Seega Chang Myon juhtis valitsust ilma enamuseta. Tema nõrgenenud valitsus otsis järjekindlalt liitlasi seega toimusid valitsuses pidevad muudatused ning ministrid vahetusid.

Chang Myoni administratsioon vaevales mitmete puuduste all. Esiteks oli vajaka töötegemiseks vajalik enamus, see töötas konstitutsiooni sees, mis vormis nõrga täidesaatva võimu ja tugeva seadusandliku võimu, mis oli reaktsiooniks Syngman Rhee täidesaatva võimu kuritarvitamise pärast. Seadusandjate seas oli vähe parteilist distsipliini ning see muutis reformide täideviimise keeruliseks. Teiseks ei olnud valitsusel soovi ellu viia põhjalikke muudatusi, sest valitsuses domineerisid konservatiivid. Teise Vabariigi uus valitsus koosnes peamiselt eliiti kuuluvatest inimestest, kes ei mõistnud radikaalseid kõnesid sotsiaalsele õiglusele, mida propageerisid töäjõud, õpilased ja teised teisitimõtlejad. Vastati küll avalikkudele kõnedele seoses järeluurimisega, et eemaldada bürokraatias osalenud liikmed ja politseinikud, kes olid kuritarvitanud oma võimu Syngman Rhee valitsuseajal. Valitsus oli esialgu tõrges, et läbi viia suurpuhastus, kuid kuna avalik surve oli niivõrd suur, siis vabastati töölt 17 000-politseinikut (Ibid., 153). Kahjuks mõjutas see politsei võimu nõrgendavalt ning neil ei õnnestunud enam kontrollida korralagedust Soulis. Selle tulemusena hakkas kuritegevusetase tõusma.

Lõuna-Koread hakkasid vaevama streikide seeriad, mida viisid läbi tööjuhid, õpetajad ja teised, kes soovisid, et vana režiimi liikmed eemaldataks ja et võetaks vastu seadused, mis soodustaksid palkade suurenemist, töötingimuste paranemist ja suuremat vabadust. Sooviti organiseerida viivitamatut rahvuslikku ühinemist ja otsesid läbirääkimisi Pyongyangiga. Nõudlus suurema palga järgi kasvas veelgi, kui töötajad sattusid vastastikku järjest suureneva inflatsiooniga. Chang Myoni valitsus otsustas *hwani* devalveerida (Lõuna-Korea valuuta, mida hiljem hakati kutsuma *woniks*), 650-lt 1300-a USA dollarini (Sung-joo 1974, 169). Selle tulemuseks oli inflatsiooni surve, mis tekitas kokkuvõtvalt veelgi suuremat muret palgatöötajate jaoks ja muutis äriühingukonna rahutuks. Äriühingukonna toetus valitsuse osas vähenes veelgi, kui Assamblee võttis vastu seaduse, mis karistas korrumppeerunud ärimehi, kes olid seotud Syngman Rhee valitsusega, kuigi lõppkokkuvõttes olid karistused üsna ohutud.

Esile kerkis illegaalne õpetajate ühing, kes viisid läbi koolisiseseid näljastreike, et nõuda paremat palka, õpetajate ühingu tunnustamist, ebapopulaarsete direktorite vallandamist ja teisi reforme. Õpilased, kes juhtisid Syngman Rhee administratsiooni kukutamist said

sellest julgustust, et survestada uut valitsust vastu võtma rohkem reforme. Lõuna-Korea konfutsianistlikus ühiskonnas sai pikaajaliseks traditsiooniks vastuseis sellele, et moraalse pahameele avalikud avaldused õpilaste ja noorte õpetlaste poolt ametliku käitumise vastu. See traditsioon kindlustati eduka Rhee-vastase õpilaste poolt juhitud ülestõusuga. Õpilaste demonstratsioonid, mis nõudsid radikaalseid ja ebareaalseid meetmeid, vähendasid usku ja lisasid segadust ja ebatõhusust demokraatliku valitsuse toimingutesse. Peaaegu igapäevased demonstratsioonid Soulis viisid arvamuseni, et valitsus on võimetu kehtestamaks korda. See sai tõenduse, kui sõjakad õpilased tungisid Assambleesse ja survestasid rahvasaadikuid, et nad tegutseksid vastavalt nende nõudmistele. Lõuna-Koread vaebasid ebastabiilsus, inflatsioon ja tunne, et riik liigub kaose poole ning peatselt pidi riik vastu seisma uuele probleemile, kui õpilaste liidrid ja teised radikaalid otsustasid kohtuda Põhja-Korea esindajatega.

1961. aastal moodustati mitmeid väikeseid radikaalseid parteisid, mis nõudsid välisvägede taandumist Koreast, seda nõuet toetasid radikaalsed õpilased. 1961. aasta maikuu kutsusid Lõuna-Korea õpilased kohtumisele kaasõpilased Põhja-Korea linnast Panmunjom. (Seth 2010, 154) Kutse dialoogiks Põhja-Koreaga muutis konservatiivid närviliseks. Nad ei usaldanud Pyongyangi ja nägid igas avatud dialoogis võimalust, et Põhja-Korea saab sellega kaardid enda kätte mängida. Lõuna-Korea ebastabiilsus tundus kutsena Põhja-Koreale uueks vallutuseks. Mitte ainult ei olnud Lõuna-Korea valitsus hädas, et hakkama saada ebastabiilse olukorraga, samuti ei saanud keegi olla kindel, kui pühendunud on korealased demokraatiasse. Seega oli Lõuna-Koreal pärast Syngman Rhee valitsemisaega ka lühike eksperiment demokraatlikuma valitsusega. 15. juunil 1960. aastal koostati uus põhiseadus, mis lõi parlamentaarse valitsemisvormi, mida oli nõudnud Demokraatlik Partei (Ibid., 152-153). Demokraatliku Partei liidrid käitusid ise tihti ebademokraatlikult ja emiteerisid uuesti Riigi Julgeoleku Seadust, mida ka Syngman Rhee kasutas, et vaigistada poliitilisi vastaseid. Küsitlus, mis koostati 1963. aastal ning õpilaste seas, kes olid osalenud Syngman Rhee vastases mässus, arvas 86-protsenti, et läänelik demokraatia ei sobi Lõuna-Korea jaoks (Lynn 2007, 29).

2.3. Sõjaväeline riigipööre, 1961-1963

Eelnevast tulenevalt, muutus Lõuna-Korea sõjavägi rahutuks. Lõuna-Koreal oli laiaulatuslikud relvajõud, mis ulatusid 600 000 sõjaväelaseni (Seth 2010, 154). Väljaõppe ja varustus oli saadud Ameerika Ühendriikide poolt, Lõuna-Korea sõjavägi oli paljudel põhjustel riigi kõige modernsem ja efektiivsem institutsioon. Syngman Rhee valitsuse ajal oli sõjaväel vähene poliitiline mõju. Syngman Rhee mängis oskuslikult armee fraktsioonid teineteise vastu, eriti Lõuna-Korea kirdealadel ja edelaaladel olevad fraktsioonid, mis koosnesid Jaapani poolt treenitud ohvitseridest.

Kõige tähtsamad dissidendi ohvitserid on pärit Korea Sõjaväeakadeemia 8. lennust, nad lõpetasid 1949. aastal, just enne Korea sõda. See lend on näinud palju lahingutegevust ja sellega seoses tekkis nende vahel tugev side. Nende liider oli Kim Jong Pil, endine Korea Vabariigi Vastuluure Armee Korpuse (*ROK Army Counterintelligence Corps*) liige. Üks vähestest kõrgharidusega sõjaväeohvitseridest, kellel oli oluline auaste. 35-aastane ohvitser oli tegelenud riigipöörde planeerimisega ja selle jaoks inimeste värbamisega juba enne 1960. aasta aprilli üliõpilaste revolutsiooni. (Kim, J. A. 1975, 229) Kim Jong Pil oli abielus kindral Park Chung Hee vennatütrega, keda respektieriti ja usaldati nooremohvitseride poolt. Park Chung Hee ja tema nooremohvitserid ei olnud ainult mures sõjaväe reformi ja korrumppeerunud ja ebakompetentsete ametnike pärast. Nad olid ka mures vasakpoolsete liikumise osas, mis puudutas töölisi, õpilasi ja õpetajaid; ärimeeste korrupsiooni; tsiviilpoliitikute äraostetavuse ja ebaefektiivsuse pärast ja Lõuna-Korea nõrkuse pärast, Põhja-Korea ees.

1961. aastal kevadel Kim Jong Pil ja tema vandenõukaaslased plaanisid riiki kukutada kindral Park Chung Hee eestvedamisel. 1961. aasta 16. mai varajastel tundidel okupeerisid 1600-sõdurit Souli paiknevad võtmeasukohtad ning sõjaväe vandenõukaaslased võtsid üle tähtsaimad valitsuse hooned. (Ibid., 155) Chang Myon põgenes katoliku kloostriksse samal ajal, kui teatati Souli raadiost, et riik on sõjaväe juhtimise all. Kuulutati välja sõjaseisukord ja kehtima hakkas range liikumise kord. Organiseeriti Sõjalis-Revolutsiooniline Komitee (*Military Revolutionary Committee*) ja Chang Myon tuli peidust välja, et osaleda komitee töös, lootes vältida veresauna ja olukorda, mis julgustaks Põhja-Koread ründama. Chang Myon astus peatselt tagasi ja Sõjalis-Revolutsiooniline Komitee, mis oli kindlalt sõjaväe kätes, võttis võimu üle. Teine Vabariik lõppes ja algas sõjaväelise valitsuse periood, mis kehtis kolm aastakümnet.

Uued sõjalised valitsejad löid Riigi Taastamise Ülemkogu (*Supreme Council for National Reconstruction - SCNR*). Juunis võeti vastu Riigi Ülesehitamise seadus (*Law for National Reconstruction*), mis andis SCNR-ile võimu valitsuse üle ja Rahvuskogu saadeti laiali. Sõjavägi võttis kinni Chang Myoni ja tema kolleegid ja viis läbi puhastuse ja vallandamise rohkem, kui 40 000-poliitikule, kes olid seotud bürokraatiaga. Keelati ära poliitiline aktiivsus ja 4000-poliitikule keelati ära poliitiline aktiivsus 6-aastaks. Sõjalised valitsejad löid Revolutsioonilise Tribunali (*Revolutional Tribunal*), kus mõisteti kohut tuhandete korrupsioonis osalenud seadusrikkujate üle või tegevuste eest, mis olid soosivad vaenlasele Põhja-Koreale. (Kim, J. A. 1975, 233)

Võtmeisikuks uues valitsuses oli kindral Park Chung Hee. Park Chung Hee oli tagasihoidliku taustaga ja kerkis esile intelligentsuse ja märkimisväärse enesedistsipliiniga. Ta sündis 1917. aastal vaesesse talupoja perre ja oli kõige noorem seitsmest lapsest. Noore õpilasena paistis ta silma ja sai 1932. aastal koha eliitkooli, mille nimeks oli Taegu Keskkool (*Taegu Normal School*). Peale lõpetamist, õpetas ta kolm aastat õpilasi ja sealt jäi külge tema stiilile omane karmi õpetaja imago. Hiljem liitus ta Manchukuo Sõjaväe Akadeemiaga (*Manchukuo Military Academy*) ja 1944. aastal määrati Jaapani Keisri Armees (*Imperial Japanese Army*) nooremleitnandi ametisse ja ta saabus 1946. aastal Koreasse kui kapten. Park Chung Hee ei olnud kunagi rahvuslikku poliitikaga seotud, aga ta oli lojaalne Jaapani jaoks. (Seth 2010, 156)

Park Chung Hee ei liitunud armees ühegi organisatsiooniga ja teda ei seostatud ühegi parteiga, seega jäi talle aususe kohapealt laitmatu reputatsioon. Tal ei olnud suurt väarikust, kuid Park oli karismaatiline ning teda respektieriti tema intelligentsuse ja distsipliini tõttu. Uuel militaarjuhil ei olnud salaplaani, et haarata võim see omistati talle riigipöörjate poolt, kes valisid ta enda liidriks. Olles lõpuks võimul eeldas ta, et liidriroll seisneb võimekusel ja oskustel. Park tõestas, et ta soovib luua distsiplineeritud ja tugevat ROKi, kuid oli avatud ekspertide nõuannetele. Selline militaarne valitsus juhtis riiki väga efektiivselt ja eesmärkidega, mida ei olnud Lõuna-Koreas varasemalt esinenud.

SCNR kehtestas õiguskorra, mis võimaldas arresterida kuritegelike rühmituste liikmed ja võimaldas nad tänavatelt eemaldada. Isegi “korumpeerunud ärimehed,” kes osaliselt olid juhtivad äritegelased vahistati, alandati avalikult ja vabastati alles pärast trahvi maksmist. Puritaanliku innukusega puhastati ka punaste tulede linnaosad ja tantsusaalid, baarid ja

kohvikud. Paljud ajalehed ja teised toimetused suleti. Kõik keda kahtlustati kommunismis, arreteeriti.

Et võimu konsolideerida puhastati sõjaväge riigipöörde juhtide poolt. Paljud vanemohvitserid sunniti erru minema ning antud võtmepositsioone hakkasid asendama kaheksas militaarakadeemia klass. Üks tähtsamaid tegevusi sellelajal oli Korea Luure Keskagentuuri (*Korean Central Intelligence Agency – KCIA*) loomine Kim Jong Pili poolt, kelle enda taust oli seotud Vastuluure Armeekorpusel (*Army Counterintelligence Corps*). Sellest arendati siseriiklikuks ja rahvusvahelise luure jaoks kõrgetasemeline organisatsioon. Hiljem kasvas sellest suur aparaat, mis koosnes kümnetest tuhandetest agentidest. KCIA kombitsad ulatusid peaaegu igasse kooli, ärisse ja poliitilisse või sotsiaalsesse organisatsiooni. Laieneti isegi ülemere, kus KCIA röövis dissident korealasi, et tuua nad karistamiseks koju tagasi. Samuti andis Lõuna-Korea altkäemaksu välisriigi ametnikele, et kujundada endale sobivat poliitikat.

2.4. Park Chung Hee valitsemisaja kuvand ja poliitiline pärand, 1963-1979

Sõjaväeline valitsus, mis tuli võimule 1961. aastal, päris varasemalt võimul olnud valitsuselt väga vaese rahva, sest majanduse kasvutempo oli tagasihoidlik ning piinlikult sõltuv Ameerika Ühendriikide abist (Seth 2010, 159). Seisti silmitsi kiiresti industrialiseeriva Põhja-Koreaga ning majanduslikult laieneva Jaapaniga, mis ähvardas Lõuna-Korea haarata Ida-Aasia majandussfääri. Majanduskasvu aeglane tempo ei olnud masendav ainult Ameerika Ühendriikide vaid ka Lõuna-Korea jaoks. Oli selge, et Lõuna-Korea on Põhja-Koreast maha jäämas. Muserdav oli vaadata, et rahvas oli takerdunud vaesusesse, samal ajal kui Jaapan hoogsalt arenes ning oli näha Lõuna-Korea vaesunud kodanikele kontrastiks, hästi toidetud Ameerika Ühendriikide vägesid (Nelson 2000, 11). Lõuna-Korea omas tugevat sõjaväge, mis oli võimas inimressursside poolest, kuid nagu ka majanduslikult olid nad ka selles täielikult sõltuvad Ameerika Ühendriikide varustusest ja abist. Vabastada Lõuna-Korea “kerjavast” staatusest ning vaesusest välja rabelemine sai sõjaväelise valitsuse kõrgeimaks prioriteediks. Park Chung Hee mõistis, kui oluline on saavutada eesmärk, et Lõuna-Koreast saaks majanduslikult tugev riik.

Mõnes mõttes, ei erinenud Park Chung Hee nägemus sugugi Jaapanis võimul olnud sõjaväeliste liidrite omast, kelle loosungiks oli Meiji perioodil “rikas riik, tugev sõjavägi.”

Park Chung Hee modelleeris end Meiji perioodil võimul olnud valitsejate järgi ning samas ka teiste tugevate juhtide eeskujul, kes moderniseerisid ning arendasid oma riiki nagu seda tegi Pasha Kemal Atatürk (Hee 1970, 117-120).

Lõuna-Korea väikest ja õrna tööstusbaasi ei saanud võrrelda tööstusliku Põhja-Koreaga ning selle kiire taastumisega. Sõltuvus Ameerika Ühendriikide abist ei olnud ainult märk Lõuna-Korea nõrkusest vaid see piiras ka Lõuna-Korea suveräänsust. Park Chung Hee soov oli vabastada Lõuna-Korea majanduslikust sõltuvusest ehk Ameerika Ühendriikidest. See soov kajastus kõige paremini Esimese Viie-Aasta Plaani (*First Five-Year Plan*) motos, *charip kyöngje* ("ise toimetulev majandus"), millest teavitati rahvast nii avalikel reklaamitahvlitel kui ka arvukal hulgal plakatitel (Kim, E. M. 1997, 103).

Park Chung Hee sarnanes kohati ka Põhja-Korea juhi Kim Il Sung-iga. Mõlemad olid sisimas majanduslikud rahvuslased, kes otsisid teid, et nende riigid oleksid piisavalt tugevad, et olla võimelised toetama suurt sõjaväge ning olla vaba ning sõltumatu välisjõududest. Sarnasus, kuidas nii Põhja-Korea kui ka Lõuna-Korea juht nägid, et majandusareng on seotud sõjalise tugevuse ja iseseisvas toimetulemises on kõige paremini näha Park Chung Hee loosungis, mida ta kasutas oma püüdluses saavutada industrialiseerimine. Loosungis oli näha, kuidas ühe käega jäljendati ehitustegevust ning teise käega riigikaitset. Ligilähedane pilt kajastus ka Kim Il Sungi kaasaegses üleskutses, kus hoiti ühes käes relva ning teises käes sirpi ja vasarat (Kim, H. 2004, 111). Park Chung Hee isiklik kogemus distsiplineeritud ja kaasaegse armeega suunas teda toetama riigi kavandatud ja planeeritud majandusarengu programmi. Lisapõhjusteks olid veel ka Põhja-Korea ambitsioonikas majandusplaan, milleks oli julge ja kiire industrialiseerimine. Teiseks mõjutajaks oli sõjaeelne Jaapan, sest Park Chung Hee imetles majandusarengut, mis oli riigipoolt juhitud ning millele ta noore mehena tunnistajaks oli.

Paljudele ei meeldinud ning ajas vihaseks ärimeeste ja valitsuse vaheline korrumppeerunud suhe, seega vahistati ja trahviti 51-juhtivat äritegelast, sealhulgas ka riigi rikkamaid inimesi. Kuid see olukord muutus kiiresti, sest sõjaväelised liidrid mõistsid, et nad vajad ettevõtjate kogemusi ning oskusi, et edendada riigi majanduskasvu.

Ärimehed küll vabastati, kuid tingimusel, et nad allkirjastavad lepingu, milles lubavad annetada kogu oma vara valitsusele, kui riik vajab seda riigi ülesehitamiseks. Sellele järgnevalt nimetas Park Chung Hee osad ettevõtjad Majanduse Taastamise Edutamiskomisjoni (*Promotional Committee for Economic Reconstruction*) ametisse. (Kim,

H. 2004, 81-87) Seega algas sõjalise valitsuse koostöö riigi ettevõtliku eliidiga ning see kestis terve generatsiooni. See oli partnerlus, milles oli riigil algusaastatel domineerivam pool.

Seejärel andis SCNR välja Viie-Aasta Majandusarengu Plaani (*Five-Year Economic Development Plan*). Paljudele valitsuse bürokratidele oli selgeks saanud, et riik vajab pikemaajalist majanduse planeerimise kava. SCNRi Viie-Aasta Majandusarengu Plaan (*Five-Year Economic Development Plan*) põhines suuresti Chang Myõni administratsiooni kaval, mis oli koostatud sellele eelneval aastal ning mis omakorda põhines Syngman Rhee administratsiooni lõpupäevi raamistikuga. Seega ei olnud tegu radikaalsete muudatustega vaid eelnev jäi osaks tehnokraatide ulatuslikust valitsuse poolt juhitud plaanist. Astuti mitmeid samme, et juhtida riiki majanduskasvu poole. Arvatavasti kõige olulisem neist oli kommertspankade natsionaliseerimine ja pangasüsteemi ümberkorraldamine, mille eesmärgiks oli anda riigile kontroll krediidi üle. (Woo 1991, 84) See tagas omakorda selle, et raha oli võimalik välja laenata sellistele ettevõtetele, mis vastaksid majanduskava vajadustele. Et suunata üldist majandusarengut lõi valitsus Majanduse Planeerimise Juhatus (*Economic Planning Board - EPB*), kuhu koondati kokku noored andekad tehnokraadid, kes töötasid välja eelnevalt mainitud plaani üksikasjad.

Kava nägi ette 7,1-protsendi suurust majanduskasvu aastatel 1962-1966, soodustades kergetööstuse ekspordi arengut. Antud eesmärk oli võrreldes eelmise plaani 4-protsendi majanduskasvu omaga võrreldes suur edasiminekuks. Kuigi paljud välisvaatlejad olid antud majanduskasvu saavutamise suhtes skeptilised, siis Lõuna-Korea saavutas selle. Kui 1962. aastal oli majanduskasv umbes 4,1-protsenti, siis 1963. aastal oli see juba 9,3-protsenti ning järgneval 3-aastatel edeneti hoogsalt. Esimese Viie-Aasta Plaani (*First Five-Year Plan*) lõpptulemuseks oli keskeltläbi 8,9-protsendine suurune majanduskasv, mis viis Lõuna-Korea kiirele industrialiseerimise teele. Eksport kasvas 29-protsenti aastas ning tootmine 15-protsenti aastas. (Kim, E. M. 1997, 105)

Esimesele plaanile järgnes Teine Viie-Aasta Plaan (*Second Five-Year Plan*), mis leidis aset 1967.-1971. aastatel, mille rõhk oli parema infrastruktuuri loomisel: transpordil ja elektrijaamadadel (Lie 1998, 73).

Lisaks sellele, et valitsus andis välja madala intressimääraga laene äridele, kes täitsid nende plaani, siis loodi ka suur hulk keskuseid, mis soodustasid teadustööd ning tehniliste teadmiste levitamist äriettevõtetele. Üks esimesi institute, mis asutati 1966. aastal oli Teaduse ja Tehnoloogia Instituut (*Korean Institute of Science and Technology*) (Seth 2010,

161-162). Samuti soodustas tehnilist haridust kutsekoolide, keskkoolide ja tehnikakõrgkoolide rajamine. Õpilasi julgustati minema välismaale õppima, kuigi paljud neist ei tulnudki kodumaale tagasi.

Park Chung Hee majandusarengu poliitika oli ajendatud majanduslikust natsionalismist ning soovist saavutada autonoomia Lõuna-Koreas. Park Chung Hee oli mures, et ei suudeta vältida välismajanduse kontrolli. Sellel põhjusel piiras ta otseseid välisinvesteeringuid riiki. See olukord muutus tänu Park Chung Hee nõustanud majandusteadlastele, kes soovitasid tal antud piiranguid nõrgendada. Samuti oli Park Chung Hee sõltuv Ameerika Ühendriikidest, neil oli endiselt märkimisväärne poliitiline ja majanduslik mõjuvõim.

See paistis hästi välja 1963. aastal, kui Ameerika Ühendriigid nõudsid Parkilt tsiviilvalitsuse taastamist. Seejärel Park Chung Hee kandideeris ning ta valiti presidendiks ning see taaskordus 1967. aastal. Aastatel 1963-1971 valitses ta Demokraatliku Vabariikliku Parteiga poolautoritaarsel moel, säilitades enamuse rahvussamblaes. Park Chung Hee-l õnnestus saavutada piisavalt demokraatliku valitsuse väljanägemine, et võita ameeriklaste heakskiit – samas omades efektiivset kontrolli kogu riigi üle. Kui Lõuna-Korea majandus oli vaikselt kasvama hakanud, hakkasid Ameerika Ühendriigid abi vähendama. Aga siiski 1960. aastatest kuni 1970. aastateni oli Ameerika Ühendriikide toetus ning tehniline abi, Lõuna-Koreale majandusarengule hädavajalik. Peale selle läks 1960., 1970., ja 1980. aastatel Ameerika Ühendriikidesse kõige suuremal määral Lõuna-Korea eksportkaupu. (Seth 2010, 162)

Park Chung Hee pani küll Ameerika Ühendriikidele pahaks Lõuna-Korea siseasjadesse sekkumise, kuid siiski õnnestus tal ära kasutada nendega poliitilisi- ja sõjalisi suhteid, et tagada majandusarengu eesmärkide täitmine. Hea näite saab tuua Lõuna-Korea osalemisest Vietnami sõjas. Park Chung Hee sõlmis 1965. aastal Johnsoni administratsiooniga lepingu, pakkudes Lõuna-Korea sõdureid Vietnamsisse ning saades vastutasuks märkimisväärseid soodustusi. Soodustused töötati välja Brown-i Memorandumil ajal 1966. aastal, nimi saadi Ameerika Ühendriikide suursaadiku järgi Lõuna-Koreas. Lõppkokkuvõttes saadeti vahemikus 1965. aastast kuni 1973. aastani Vietnamsisse 300 000 Lõuna-Korea sõdurit (Ibid., 162). 1966. aasta Browni Memorandumil lepitati ametlikult kokku, et Lõuna-Korea ettevõttele antakse tulusad lepingud varustamiseks Lõuna-Vietnami, Ameerika Ühendriikide ja liitlasriikide relvajõude erinevate kaupade ja teenustega. Lõuna-Korea ettevõtted ehtasid

mitmeid sõjaväerajatisi, see samm aitas Lõuna-Koreal luua midagi uut - välismaise tööstuse, mis osutus kasulikuks välisvaluuta teenimise osas. Lõuna-Korea firma Hyundai omandas kasulikke ehituse- ja transpordialaste projektide kogemusi tänu Ameerika Ühendriikide viibimisele Vietnamis. Hiljem rakendasid Hyundai ja teised Lõuna-Korea ehitusfirmad oma ehitusalaseid kogemusi Lähis-Idas ja teistes riikides, et täita lühikesi ajakavasid ja võita lepinguid. Lisaks nimetatule lepingule nõustusid Ameerika Ühendriigid ajakohastama Lõuna-Korea relvajõude ja andma majanduslikku ning sõjalist abi.

Mõlemad Lõuna-Korea diktaatorid pooldasid turumajandust, kus tunnustati eraomandit. Pärast 1961. aastat õnnetus Park Chung Heel edukalt tagada riigi majanduskasv ning suunata krediit ning toetused ettevõtetesse, mis olid edukad. Lõuna-Korea majanduse edulugu ning kiire spurt industrialiseerimise ja majanduskasvu suunas algas 1960. aastate alguses ning see toimus sõjaväelise valitsuse juhtimise all. Seega viis Lõuna-Korea majanduse transformatsioonini kolm aastakümnet juhtinud sõjaväeline valitus, mis tõmbas riigi vaesusest välja. Antud majanduslikku transformatsiooni kutsutakse erinevate nimega nagu Lõuna-Korea "majandusime" või "Hani ime," viimane viitab läbi Souli voolavale Hani jõe.

Lõuna-Korea majandusarengule aitas suuresti kaasa suhete normaliseerumine Jaapaniga. Jaapan kerkis 1964. aastaks esile tänu majanduslikule võimule, samal aastal olid nad ka Olümpiamängude võõrustajateks. Jaapanil oli õitsev majandus, kasvavad töajõukulud ning kapital välisinvesteeringuteks. Jaapani ülemere naaberriik Lõuna-Korea oli loomulik koht investeerimiseks, sest asus samas ajavööndis, oli sarnase ajaloolise taustaga ning omas ärringkonda, kes valdas hästi jaapani keelt. Lõuna-Korea odav tööjõud ning Jaapani kapital ja tehnoloogia sobisid omavahel suurepäraselt. Kuid Lõuna-Korea rahvas oli endiselt Jaapani suhtes tõrges, sest tunti hirmu kuna lähedane majanduspartnerlus oma endise koloniaalvalitsejaga imiteeriks nende sõltuvat saatust enne Lõuna-Korea vabanemist ning võiks viia majandusliku taaskoloniseerimiseni. Seega ei olnud Syngman Rhee ainuke Lõuna-Korea valitseja, kes lükkas tagasi kaubandus- ja majandussidemete loomise Jaapaniga.

Suhete normaliseerumine Jaapaniga oli Lõuna-Korea jaoks tundlik teema. Korealased nõudsid Jaapanilt kahjutasu ning samuti ka ülestunnistust minevikus tehtud ebaõigluse eest. Park Chung Hee administratsioon nägi, kui soodne ning vajalik oli majandusarengule suhete normaliseerumine Jaapaniga. 1964. aastal alanud pingutused, et suhteid Jaapaniga normaliseerida viisid tudengite meeleavalduseni. Juunikuus kuulutas Park Chung Hee välja sõjaseisukorra ning saatis sõjaväelased tänavatele, et taastada seal kord. Rahvusassamblee

kiitis normaliseerumise heaks 14. augustil 1965. aastal, alles pärast seda kui opositsioon oli protesti lõpetanud ning tänavad olid sõjaväepoolt protestijatest vabastatud. 1965. aastal sõlmitud leping Jaapaniga aitas siluda suhteid endise vaenlasega ja tõi Lõuna-Korea majandusse 800 miljonit dollarit tagastamatu abi ja sooduslaenuena. Valitsus kulutas raha sotsiaalse võrgustiku loomiseks, terasekontserni POSCO (*Pohang Iron and Steel Company*) asutamiseks ning Gyeongbu kiirtee ja Soyangi jõe tammi rajamiseks. Palju olulisem Jaapani kahjutasurahast oli investeringute sissevool, mis tuli kasuks Lõuna-Korea juba tugevasse majanduskasvu.

Mõned aastad pärast lepingu allkirjastamist oli Jaapan teine Lõuna-Korea välisinvestor, järgnedes Ameerika Ühendriikidele. Kümme aastat pärast lepingut oli kaubandus kahe riigivahel kasvanud üle kümne korra; Jaapan varustas Lõuna-Koread aastatel 1962-1979 ligi 60-protsenti välismaisest tehnoloogiast. (Lone, McCormick 1993, 147) Ilma Ameerika Ühendriikide turu ning Jaapani investeringute ja tehnoloogiasiirdamiseta on raske ette kujutada, kuidas Lõuna-Korea majanduslik ümberkujunemine oleks saavutatud. Põhimõttelise tähtsusega edasise majandusarengu seisukohalt oli kaugeleulatuva strateegia vastvõtmine valitsuse poolt 60-ndate aastate algul, mis pani aluse töömahukale eksporditööstusele, kus Lõuna-Korea sai kasutada oma odava tööjõu eelist (Ibid., 148). See oli hädavajalik olukorras, kus nappis loodusressursse, kus kodumaised säästud olid tagasihoidlikud ja siseturg väike. Igati julgustati välisinvesteeringute juurdevoolu Korea majandusse.

Muutus majanduspoliitikas toimus 1970. aastatel, seoses autoritaarse pöördega Park Chung Hee riigikorras. Pärast sõjaseisukorda ning uue põhiseaduse loomist 1972. aastal, mis andis Park Chung Heele peaaegu diktaatorliku võimu ning peale mida, suunas ta Lõuna-Korea raske tööstuse arendamise. Park Chung Hee uus ja Kolmas Viie-Aasta Majanduskava (*Third Five-Year Economic Plan*), mis rakendus aastatel 1972-1976, erines eelnevast kahest plaanis, sest nõudis investeeringute suunamist raske- ja keemiatööstuse poole. Seda nimetati raske- ja keemiatööstuse (*heavy and chemical industry – HCI*) etapiks Lõuna-Korea majandusarengus. 1973. aastal oli sihtmärgiks kuue tööstusharu: terase-, keemia-, metalli-, masinaehitus-, laevaehitus- ja elektroonika tööstuse edendamine (Woo 1991, 132). Et jälgida uut etappi majandusarengus lõi Park Chung Hee Raske- ja Keemiatööstuse Planeerimise ja Juhtimise Korpuse (*Corps for Planning and Management of Heavy and Chemical Industries*), seda ei juhtinud tehnokraadid vaid hoopis poliitiliselt määratud isik. Üleminekuks raske- ja

keemiatööstusesse oli vajalik, et valitsus mängiks suurt rolli selle kaasaaitamisel ning suunaks antud tööstuste arengut. Soodsal positsioonil olevad ettevõtted kasvasid ja mõned neist isegi suurtööstusteks. (Seth 2010, 164)

Park Chung Hee ignoreeris nii tehnokraate kui ka väliseksperite, kes arvasid, et Lõuna-Korea ei olnud veel valmis ega piisavalt suur seda tüüpi tööstuste jaoks. Park Chung Hee ei tahtnud omada ainult tekstiilitööstuseid vaid sellest edasi areneda. Samas kergetööstused, mis tootsid näiteks tekstiili olid majanduskasvule väga olulised, aga ei suutnud toetada sõjaväge ega majanduslikult tugevat riiki, mis oleks vähem sõltuv Ameerika Ühendriikidest. Soov, et oleks võimalik Lõuna-Koread varustada iseenda sõjavarustusega ning olla majanduslikult autonoomne oli suureks stiimuliks. Mõnes mõttes oli Lõuna-Korea sarnane oma naaberriigi rivaalile Põhja-Koreale, sest rõhk oli suunatud rasketööstuse arendamisele. See ei ole üllatav, sest soov omada rasketööstust oli oskaks Lõuna-Korea soovist sobituda arenguga, mis leidis aset Põhja-Koreas. Kuidas olekski saanud Lõuna-Korea jätkata rõivaste ja jalanõude valmistamisega, kui rivaal, Põhja-Korea tootis terast? Lõuna-Korea konkureeris ka ülemerenaabri Jaapaniga. Lõuna-Korea Raske- ja Keemiatööstuse programm (HCI) oli näide majanduslikust natsionalismist ning Lõuna-Korea huvist konkureerida oma naabritega, mis osutus eduks Lõuna-Korea majandusarengule (Kim L. 1997, 48).

Lõuna-Koreal läks taaskord paremini, kui paljud välisvaatlejad oskasid oodata. Lõuna-Korea majandus kasvas antud perioodil kahekordseks hoolimata, et 1970. aastatel valitses ebasoodne rahvusvaheline olukord. 1972. aastast kuni 1982. aastani suurenes terasetootmine Lõuna-Koreas neliteist korda. 1973.-1974. aasta naftakriis, kui toornafta hind neljakordistus, tabas Lõuna-Korea majandust raskelt, sest Lõuna-Korea pidi importima kogu oma energiavarud. Lõuna-Korea hinnad tõusid 1974. aastal 40-protsenti. (Ibid., 32)

Lõuna-Korea industrialiseerimisega kaasnes maapiirkondade ümberkujundamine. Algselt olid maapiirkonnad arengus maha jäänud, selletõttu käivitas Park Chung Hee 1971. aastast kuni 1972. aastani *New Village (Saemul)* Liikumise, et võita endale ka maaelanike toetus (Seth 2010, 168). Maaelanikkonnale ei saanud osaks 1961. aastast kuni 1971. aastani kestnud majandusbuum, enamik neist elas vaesuses. *New Village (Saemul)* Liikumisega üritati mobiliseerida maakogukondi, mille eesmärk oli ellu viia moderniseerimismeetmeid. Antud programm tõi põllumajandustootjatele palju kasulikku. Loodi küla komiteed, et läbirääkida ning teostada nende poolt seatud arengukavu. *New Village (Saemul)* Liikumise oli edasimineku ning soodustas omakorda ka sotsiaalset mobiilsust. Kõige tähtsamaks aspektiks saab pidada

hinna toetusi põllumajandustoodetele, eriti riisile. See tõi kaasa kõrgemad toiduainete hinnad linnaelanikele, kes sageli võitlesid madalate palkadega, kuid see lõi suurema sissetuleku põllumajandustootjatele ning lõppkokkuvõttes vähendas maapiirkondade vaesust. 1970. aastate keskpaigaks sai *New Village (Saemul)* Liikumisest sarnaste liikumiste musternäidis, kuid järgnevad liikumised ei osutunud sama edukateks. Ning tuleb tõdede, et ka *New Village (Saemul)* Liikumine kaotas oma võlu. Üldine majanduskasv võis olla sama oluline või isegi olulisem, et transformeerida maapiirkondi. On selge, et Lõuna-Korea demograafiline transformatsioon oli sama kiire, kui majanduslik transformatsioon, et muutuda modernseks arenenud tööstusriigiks. (Lone, McCormick 1993, 150)

1980. aastal seisis Lõuna-Korea silmitsi tõsise majanduskriisiga. Nagu ka varasemalt olid välisvaatlejad Lõuna-Korea edasise arengu osas pessimistlikud. Kuid Lõuna-Korea majandus taastus 1981. aastaks ning jätkas muljeltavaldava majanduskasvu näitajatega. Võeti vastu erinevaid reforme, et muuta majandust vähem tsentraliseerituks ning rohkem paindlikumaks. Valitsus sulges või ühendas omavahel erinevates sektorites nagu rasketööstus ja laevandus mitmeid võlgades olevaid ettevõtteid, et muuta neid efektiivsemaks. Lõuna-Korea alustas liikumist kõrgtehnoloogia tööstusvaldkonda ning pani rõhu tarbeelektronika ja arvutite tootmisesse. Ameerika Ühendriikide majandustõus 1982. aastal tuli kasuks Lõuna-Korea ekspordile, nafta hind langes ning riiki suunatud välisinvesteeringute osakaal oli taaskord tõusuteel. 1983. aastal eksporditi Lõuna-Koreast esimesed Hyundai autod. 1986. aastast kuni 1988. aastani jõudis kasvutempo haripunkti, keskmiselt 12-protsendine tõus aastas oli sellel ajal kõrgeim maailmas. (Seth 2010, 170)

2.5. Muud eeldatavad majandusarengu põhjused

Lõuna-Korea rahvas seob kohati ise oma riigi majanduskasvu edu traditsiooniliste väärtustega, mis on seotud konfutsianismiga. Käesoleva all mõeldakse töökust, distsipliini, austust õppimise vastu, kokkuhoidlikkust ja perekonna väärtustamist. Lääne teadlased seostasid traditsioonilisi konfutsianistlikke väärtusi: konservatismi, hierarhia, võrdõiguslikkuse ning grupi tähtsustamist individualismi üle ning nad pidasid seda vastutavaks asjaoluks, mis põhjustab Lõuna-Korea majanduslikku mahajäämist teistest riikidest. Samas 1980. aastatel hakkasid mõned autorid viitama “konfutsianistlikule eetosele,” mis aitas Lõuna-Koreal ning näiteks Taiwanil saavutada majandusedu (Seth 2010, 171). Nagu

ka varasemalt mainitud, siis hakkas ka Lõuna-Korea rahvas omistama osaliselt fakti, et nende edu aluseks on traditsioonilised väärtused. Omavahel on võimalik tekitada seoseid ning sellest lähtuvalt argumenteerida, et traditsioonilised väärtused nagu töökus, rõhk haridusele ning kõrgelt lugupeetud riigiteenistujate võime meelitada andekaid tehnokraate tegema tööd riigi heaks ning lükkama tagasi vaevatasu on tulemus, et antud aastatel esines kõrge säästumäär, mis oli iseloomulik kiirele majanduskasvule.

Samuti on viidatud ka Ameerika Ühendriikidele, kui allikale, mis põhjustas Lõuna-Korea majandusime. Ameerika Ühendriigid andsid enne Korea sõda ning pärast seda Lõuna-Koreale väga suurel määral abi. Aastatel 1946-1976 andsid Ameerika Ühendriigid Lõuna-Koreale 12,6 miljardi dollari eest majanduslikku abi, et seada see majanduslik abi võrdlusesse, siis Ameerika Ühendriigid andsid kogu Aafrikale 6,85 miljardi dollari jagu ning kogu Lõuna-Ameerikale 14,89 miljardi dollari jagu majanduslikku abi (Woo 1991, 45). Kõige suuremal hulgal majanduslikku abi tuli perioodil, mis järgnes Korea sõjale ning oli seotud rekonstrueerimise, toiduabi ning ehituse halduskuludega. Majanduslik abi oli suunatud ka Korea valitsusele, et toetada riigi eelarvet. Peale majandusliku abiraha sai Lõuna-Korea rahvas Ameerika Ühendriikidelt ka tehnilisi koolitusi. See oli seotud programmiga, et koolitada Ameerika Ühendriikides õppijaid majandusteadlasteks ning insenerideks. See oli küll ainult väike osa abiprogrammist, kui tulemuseks oli, et Lõuna-Korea sai endale hea haridusega bürokraadid, õpetajad ning muude valdkondade spetsialistid, mida nende enda haridussüsteem ei oleks suutnud sellel hetkel toota.

Võib-olla veelgi olulisem, kui majandusabi oli Ameerika Ühendriikide vägede paiknemine Lõuna-Koreas, mis pakkus stabiilsust riigile ning mis muutis selle koha vähem riskantseks välisinvesteeringute jaoks. Samuti tuli kasuks, et Ameerika Ühendriikide turg oli avatud Lõuna-Korea ekspordile. Need kaks tegurit olid olulised pärast 1961. aastat, kui Lõuna-Korea hakkas edendama välisinvesteeringuid ja ekspordile orienteeritud tööstusharusid. Teisisõnu, oluline ei olnud ainult Ameerika Ühendriikide poolt antud majanduslik abi vaid ka nendepoolt loodud soodsad tingimused, mida Lõuna-Korea suutis edukalt ära kasutada 1960. aastate algusest kuni 1980. aastani ning mis omakorda osutus oluliseks majanduskasvu perioodiks (Lie 1998, 66-67).

Ameerika Ühendriikide nõu ei olnud alati Lõuna-Korea jaoks kasulik. Ameeriklased olid alati skeptilised Lõuna-Korea majandusarengu plaanide kohapealt. Näiteks, saab tuua selle, et Lõuna-Korea valitsus oli sunnitud tagasi lükkama nõu, mis oli lisatud Esimesse Viie-

Aasta Plaani ning mis sisaldas fookust: riisi, sealiha, söödavate merevetikate, volframi, raua ja grafiidi ekspordile (Lie 1998, 56)). Seda tüüpi kaupu ekspordiv majandus oli täpselt see, mida Lõuna-Korea majanduse planeerijad üritasid vältida. Võib ainult ette kujutada, mis oleks võinud juhtunud, kui Lõuna-Korea oleks 1950. aastatel otsustanud alustada riisi ekspordiga Jaapanisse. Lõuna-Korea õppis Ameerika Ühendriikidelt palju, kuid tihti tuli ette ka seda, et ignoreeriti nendepoolt antud juhiseid ning juhutati iseenda teed ja see just muutiski Lõuna-Korea õigetel hetkedel kõige edukamaks.

Jaapan on tihtipeale saanud palju poolehoidu selle eest, et neid on peetud Lõuna-Korea majandusarengu edu aluseks. Osad Lõuna-Korea majandusarengu vaatlejad on selle omistanud Jaapanile enamasti koloniaal pärandi tõttu, sest Lõuna-Koreasse jäi maha hea infrastruktuur raudtee võrgustiku näol. Et selgitada Lõuna-Korea industrialiseerimist, tuleb alustada aastast 1910, kui Jaapan, ehitas lõpuni Busan-Uiju raudtee (*Pusan-Uiju railway*) (Seth 2010, 60), mis ulatus Lõuna-Korea lõunaosast kuni Põhja-Korea põhjaosani.

Samuti jäi Lõuna-Koreasse maha palju oskustöölisi, kogenuid pankureid ja ettevõtjaid ning samuti hariduse hea tase ning bürokraatlik tõhusus. Kindlasti osasid funktsioone Lõuna-Korea industrialiseerimise protsessis saab seostada Jaapani koloniaalmudeliga nagu näiteks, valitsuse ja äride põimunud suhted, kus riigil oli mängida roll ning vajalik oli suunata majandust, et saavutada riiklikud eesmärgid. Samuti ka kapitali suunamine *chaebolidesse*, mis meenutas Jaapanit enne 1945. aastat, kus tehti sama zaibatsudega (Ibid., 165). Kuid tuleb olla ettevaatlik enne, kui seostame Lõuna-Korea majandusarengut liialt Jaapaniga, sest Jaapani valitsus oli karm ning jättis enamjaolt Lõuna-Korea siiski vaesusesse ning põllumajandusega tegelema. Samuti ei sobinud Jaapanist mahajäänud haridussüsteem Lõuna-Korea elanike vajadustega. Sellegipoolest, Lõuna-Korea sai kasu sellest, et edukas Jaapan otsis välisinvesteeringuteks kohti ning Lõuna-Korea oli üks nendest, sest paikneti lähedal ja jagati palju kultuurilisi sarnasusi. Võib-olla sama tähtsad, kui Jaapani välisinvesteeringud oli ka Jaapani edukuse mudel, mille tahtis saavutada ka Lõuna-Korea. Soov jälgendada Jaapani edu oli nii stiimuliks kui ka praktiliseks eeskujuks, mida järgida. Jaapan nagu ka Põhja-Korea oli Lõuna-Korea jaoks konkurendiks ning Lõuna-Korea liidrid soovisid saavutada majandusarengut ning sidusid selle fakti riigi julgeolekuga.

Populaarne seletus Lõuna-Korea majandusliku edukuse kohta on ka see, et tegu oli tugeva riigiga, mis oli suuteline domineerima seaduste üle ning kasutas selleks ära eriprivileege (Deyo 1987). Pärast 1961. aastat võimule tulnud sõjalised valitsejad

tsentraliseerisid keskvõimu veelgi enam ja suunasid Lõuna-Korea majandusliku arengu poole. Siis suutis riik saavutada autonoomia ning kehtestada oma tahte ühiskonnas. See väide tundub kõige rohkem kehtivat 1960. aastate ja 1970. aastate puhul, kui sõjaväeline valitsus suutis harjutada distsipliini äriklassi peal ja alla suruda tööjõu liikumisi. Antud olukorda ei saa niivõrd seostada 1980. aastate olukorraga, kui *chaebolide* sai huviorbiit ning kui töölisklass muutus rahutuks ning keskklassi seas tekkis järjepidev nõudlus saada suurem sõnaõigus poliitika kujundamise osas.

Isegi Park Chung Hee ajal, ei omandanud riik täieliku autonoomiat, sest ta pidi tegema järelandmisi, et avaliku arvamuse seas toetust säilitada; samuti ei olnud Lõuna-Korea ka kunagi vaba korrupsioonist (Seth 1997, 82). Äraostetavus, altkäemaks, salajased poliitilised vahendid ning ametnike ning ärimeeste pangakontode omamine valenimede all olid kõik osaks Lõuna-Korea süsteemist. Riik oli samuti võimeline, kas soodustama või kahjustama *chaebolide* tegevusi. 1980. aastateks muutusid *chaebolid* riigijaoks liiga tähtsaks ning nende kinni panekut ei olnud enam riigipoolt võimalik tekitada, sest see oleks võinud tekitada olukorra, kus kogu riigi majandus oleks kokkuvarisenud.

See ei tohiks meid üllatada, et majanduse käekäik Lõuna-Koreas ja Põhja-Koreas oli väga erinev. Kim Il-Sungi käsumajandus ja *Juche* süsteem osutusid katastroofiks. Põhja-Koread puudutav täpne statistika ei ole kättesaadav, sest pehmelt öeldes on tegu saladusliku riigiga. Siiski, olemasolevad tõendid kinnitavad, et me teame liiga palju Põhja-Koreas sageli korduvate näljahädade kohta. Ainult tööstustoodang ei olnud see, mis ebaõnnestus: Põhja-Korea koges ka põllumajanduse tootlikkuse kokkuvarisemist. Puudulik eraomand tähendas, et ainult osadel inimestel oli stiimul, et investeerida või näha vaeva, et suurendada või säilitada põllumajanduslik tootlikkus. Lämmatav ja repressiivne režiim olid kahjulikud innovatsioonile ja uutele tehnoloogiatele. Kim Il-Sungil ega Kim Jong-Ilil ei olnud ega ole huvi, et kehtestada eraomand, vabaturg, lepingute sõlmimine või muuta majanduslike ja poliitilisi institutsioone. Põhja-Korea jätkab endiselt stagneeruva majandusega.

Lõuna-Korea majanduslikud institutsioonid julgustasid investeringuid ja kaubavahetust. Lõuna-Korea diktaatorid panustasid haridusse, saavutades kõrge kirjaoskuse- ja koolitatusetaseme. Lõuna-Korea ettevõtted olid kiired, et ära kasutada suhteliselt haritud elanikkonda, strateegiat mis julgustas investeringuid ja industrialiseerimist, ekspordi ja uue tehnoloogiate kasutuselevõttu. Lõuna-Koreast sai kiiresti Ida-Aasia "*Miracle Economy*" ning kõige kiiremini kasvavaid rahvusi maailmas. 1990. aastate lõpul, peaaegu pool sajandit hiljem

oli Lõuna-Korea majanduskasvu ning Põhja-Korea stagnatsiooni vahel kümnekordne vahe, kuigi kaks riiki olid kunagi olnud ühtne riik (Acemoglu ja Robinson 2012, III). Võib ainult ette kujutada, milliseks see vahe võiks muutuda paari sajandiga. Põhja-Korea majanduslik katastroof, mis tõi kaasa näljahäda miljonitele inimestele ning kui sellele vastu panna Lõuna-Korea majanduslik edulugu, siis erinevus on rabav: kultuur, geograafiline paiknemine ega ignorantsus ei saa seletada Põhja-Korea ja Lõuna-Korea erinevaid radu. Seega tuleb lähemalt vaadelda, mingi riigi diktaatorite nagu Lõuna-Korea puhul Syngman Rhee ning Park Chung Hee edukaid valikuid ning otsuseid, mis on omakorda seoses ühiskondlike ning sotsiaalsete muutustega ning mis võisid kaasa tuua demokratiseerumise.

3. LÕUNA-KOREA DEMOKRATISEERUMISE OLETATAVAD PÕHJUSED

Lõuna-Korea majanduse transformatsioon tegi omakorda võimalikuks sotsiaalse transformatsiooni, mis riigis aset leidis. Aegadele jalgu jäänud sotsiaalsed klassid ja sotsiaalsed barjäärid lagunesid; ühiskond avanes talentidele, kes olid nüüdsest enam konkurentsivõimelised tänu heale haridusele. Kuigi majandusareng aitas kaasa ja kiirendas sotsiaalse transformatsiooni protsessi, siis sellele eelnes ka palju põhimõttelisi muudatusi. Vapustused, mis tulenesid Jaapani koloniaal perioodist, Teises maailmasõjas osalemisest ja Korea sõjast, tõid kaasa muutliku ning rahutu ühiskonna, mis oli muutustele avatud. Lõuna-Korea rahvastiku seas esines optimismi või teisisõnu usku, et ka nende riigis võib oodata ees parem elu hoolimata välisvaatlejate ütlustest, et need võimalused on ebarealistlikud. Antud peatükis ning alapeatükkides vaatleb autor Lõuna-Korea demokratiseerumisele eelnenud olukorda ja demokratiseerumiseni viinud sündmusi läbi ajaloo perspektiivi ning uurib erinevaid eeldatavaid demokratiseerumise põhjuseid.

3.1. Demokratiseerumisele eelnenud olukorra ülevaade Lõuna-Koreas

Mitmed 1971. aastal toimunud arengud muutsid maailma Lõuna-Korea jaoks natuke ebakindlamaks. Ameerika Ühendriikide president Richard Nixon, teatas 1971. aastale eelnenud aastal, enda taganemiskavatsusest, mille eesmärk oli Lõuna-Koreast välja tuua umbes 20 000 sõjaväelast (Seth 2010, 183). Selle tõttu ei tundunud Ameerika Ühendriikide pühendumus Lõuna-Koreas, enam nii turvaline. Samuti tekkis Lõuna-Koreas ka majanduslik ebakindlus, sest Ameerika Ühendriigid loobusid kullastandardist ning survestasid Lõuna-Koread loobuma tekstiilitoodete ekspordist. Tekstiil oli Lõuna-Korea suurim ekspordiallikas ning Ameerika Ühendriigid olid põhiliseks turuks. Need tegurid, millele lisandusid ka uue opositsiooni energia, aitas kaasa Park Chung Hee otsusele katkestada põhiseadus ja kuulutada välja erakorraline seisukord. 1972. aasta 17. oktoobril kuulutas Park Chung Hee välja

sõjaseisukorra ning lisaks, peatas põhiseaduse, likvideeris Rahvuskogu ja erakondadele oli keelatud igasugune poliitiline tegevus (Seth 2010, 183). Kõik see tuli avalikkusele šokina. Samuti asetas Park Chung Hee sõnavabadusele ja kodanikuvabadustele piirangud. Aastad, kui Park Chung Hee tegutses demokraatlikus mitmeparteisüsteemis, poolautoritaarse sõjaväelise režiimiga, asendati täielikult autoritaarse riigikorraga.

Pöördepunkt Lõuna-Korea poliitilises arengus toimus 1987. aastal, kui sõjaväeline režiim hakkas võimu kaotama ning algas üleminek demokraatiale. Avalikkus toetas 1961. aasta sõjaväelist riigipööret, sest sellel hetkel, ei olnud Lõuna-Korea veel demokraatiaks valmis ja leiti, et antud valitsemisvorm polnud riigi arenguks parim variant. Pärast, Syngman Rhee ja Chang Myoni valitsemisaegu, millest esimeseajal esines palju korrupsiooni ning teine oli ebakompetentne, lootis Lõuna-Korea rahvas, et sõjaväeline valitsus suudab muuta antud olukorda paremaks. Park Chung Hee võitis 1963. aasta valimised ning tänu majandusarengule ka 1967. aasta ja sellele järgnenud valimised ja ta püsis võimul kuni 1979. aastani kuni ta mõrvati. Nagu ka Syngman Rhee Liberaalsel Parteil, ei olnud ka Park Chung Hee Demokraatlikul Parteil, linnapiirkondades suur toetajaskond. 1971. aastal moodustas opositsiooni noor ning karismaatiline Kim Dae Jung. Ning juba 1971. aastal tegi ta edukat valimiskampaaniat ning sai 44-protsenti häältest, Park Chung Hee 55-protsendi vastu (Ibid., 183). Park Chung Heel ei läinud linnapiirkondades hästi ning see oli märk, et Lõuna-Korea on järjepidevalt urbaniseerumas.

Park Chung Hee mõrv, viis Lõuna-Korea poliitilise avatuse perioodi, mida teatakse ka kui "*Seoul Spring*". Tekkinud uus atmosfäär, tegi võimalikus võimu poliitilise manööverdamise Demokraatliku Õigluse Partei (*Democratic Justice Party*) ja Uue Demokraatliku Partei (*New Democratic Party*) fraktsioonide vahel. Ülikoolid avati uuesti ning tudengid hakkasid nõudma ülikoolilinnakute autonoomiat ja samuti Park Chung Hee režiimi administratsiooni ja ülikoolide professorite puhastust. Tudengit protesteerisid sõjaseisukorra ja "*Yushin era*" ajal rakendatud põhiseaduse vastu ning nõudsid viivitamatult demokraatliku valitsust.

Tudengite meeleavaldused jõudsid tänavatele, 1980. aasta maikuus peeti massiivseid meeleavaldusi Soulis, näidates Lõuna-Koreas valitsevat ebastabiilset olukorda nagu ka 1960.-1961. aastatel. Meeleavaldusest, mis toimus Kwangjus (*Kwangju Incident*), kus tudengid nõudsid varasemalt populaarse Kim Dae Jungi vabastamist, sai tsiviiliskite vastupanu sümboliks, mis oli suunatud sõjaväelise valitsuse vastu ning omakorda võõrandas keskklassi

elanikkonna valitsusest. Chun Doo Hwan tegi samme, et kindlustada enda võim. Ta lõi Riikliku Julgeoleku Meetmete Erikomisjoni (*Special Committee for National Security Measures*), mida hakkas juhtima Choi Kyu Hah. Seejärel viis Chun Doo Hwan läbi põhiseaduse muudatuse ja algas Viies Vabariik (*Fifth Republic*). Muudetud põhiseadus andis natuke rohkem võimu Rahvuskogule, kuid ei erinenud eriti “*Yushin era*“ põhiseadusest. Põhiseadus kiideti 1981. aastal heaks ning seejärel valiti uus Rahvusassamblee. Demokraatlik Õigluse Partei ehk Chun Doo Hwani partei sai 35-protsenti häältest ning tänu proportsionaalsele hääletamissüsteemile, võitis erakond enamuse kohtadest (Seth 2010, 190).

3.2. Demokratiseerumiseni viinud sündmused Lõuna-Koreas

1987. aasta 13. aprillil teatas Chun Doo Hwan, et Rahvusliku Ühtsuse Nõukogu (*National Council of Unification*) otsustab uue presidendi valimise üle. Teisisõnu, Chun Doo Hwan jätkab presidentiaalse süsteemiga, mis tagab talle täidesaatva võimu ning valib enda järglased Roh Tae Woo. 13. aprilli teade käivitas poliitiliste turbulentside perioodi, mis väljendus tudengite ja poliitiliste aktivistide üha massilisemates protestides. Riigi keskklass oli pettunud, et taaskord ei kaasata neid järgmise presidendi valimistesse ning see algatas meeleavaldused. Oli palju märke, et enamik kodanikke tahtis poliitilistes protsessides kaasa rääkimise võimalust. Tudengite meeleavaldused kasvasid nii arvuliselt kui suuruselt ning mille tagajärjeks oli politseivägivalda sisaldanud intsidendid. 10. juunil nimetas Demokraatlik Õigluse Partei enda kandidaadiks Roh Tae Woo, mis muutis tema võimule tuleku iseenesestmõistetavaks. Tuhanded kontoritöötajad ja kodanikud erinevatest eluvaldkondadest ühinesid tänavatel meeleavaldusteks. Meeleavaldused kasvasid nii suureks, et ainult sõjaväeline sekkumine võimaldas taastada korda. Paljudele valitsuse liikmetele oli selge, et enamik avalikkust toetab meeleavaldusi ja et antud protsessil võivad olla ohtlikud tagajärjed.

26. juunil liitus umbes 100 000 elanikku meeleavaldusega Soulis. Roh Tae Woo esitas 29. juunil Chun Doo Hwan heakskiiduga avalduse, et Demokraatlik Õigluse Partei nõustub uue põhiseaduse sätetega ning toimuvad presidendi otsevalimised. Valitsus teatas, et lõpetatakse tsensuur, vabastatakse poliitilised vangid ja kõrvaldatakse poliitilise tegevuse takistused. 1987. aasta sündmused alustasid üleminekut demokraatiale üleminekut ning vabad presidendivalimised. (Ibid., 193-194)

3.3. Industrialiseerimine Lõuna-Koreas

Pärast Jaapani okupatsiooni ja Korea sõda kasutas äsjamoodustatud Korea Vabariigi administratsioon Syngman Rhee juhtimisel Ameerika Ühendriikide abi infrastruktuuride rajamisel, mis hõlmas koole, moodsaid maanteeühendusi ja kommunikatsioonivõrgustikku. Hästi haritud tööjõud ja loodud infrastruktuur rajas aluse edasiseks kiireks arenguks.

Peamiseks majandusarengu algeks, oli Park Chung Hee valitsuse juhitud industrialiseerimine. Mõisteti, et Lõuna-Koreal ei ole haruldasi loodusvarasid ja hästi haritud tööjõudu, seetõttu rakendati töömahukat ja ekspordile orienteeritud industrialiseerimist. Selleks, lubati tööjõu ekspluateerimist: keelates ametiühingud, julgustades tarbekaupade tootmist ja arendades infrastruktuuri, näiteks maantee ehitamisega (Hwan 1999). Alates Esimesest Viie-Aasta Plaanist (1962-1966) 1962. aastal, võttis Lõuna-Korea valitsus vastu ekspordi edendamise strateegia, mida eelistati impordi asendamise poliitikale (Kim, Shim, Kim 1995, 183). Valitsus toetas eksportivaid ettevõtteid läbi erinevate meetmete, sealhulgas rakendati sooduskohtlemist krediidi jagamisel ja maksusüsteemi puhul. Eksporditoetuste süsteem mängis olulist rolli, toetades ekspordi tööstusharusid kuni 1980. aastateni keskpaigani ning mis tagas Lõuna-Korea jooksevkontode ülejäägi. Antud süsteemi põhisisu tuli Korea Pangalt (*Bank of Korea – BOK*), millel oli automaatne rediskonteerimise poliitika, mis tarnis laene kommertspankade kaudu eksportivatele ettevõtetele, andes neile akreditiivid (L / C) (Ibid., 183). Keskpanga soodsad laenud laienesid ka transpordieelsele ekspordile. Samuti ka tooraine impordile, ekspordiks kasutatud toodetele ja kohalikele tarnijatelt ostmisega.

Kiire ekspordi kasv 1960. ja 1970. aastatel ei olnud tingitud ainult ekspordikrediidikavadest. Valitsus andis ka eksportivatele ettevõtetele olulisi maksusoodustusi, vähendades ekspordi sissetuleku puhul äritegevuse ja ettevõtete tulumaksu 50-protsendi võrra ja vabastades tariifidest, mis olid seotud materjalide või vahepealsete toodete impordiga ning, mida kasutati omakorda ekspordiks. Lisaks, eksportijate makse ei uuritud, mis motiveeris ettevõtteid eksportima. (Ibid., 185)

Alates majanduslikust arengust tegi Lõuna-Korea sõjaväeline valitsus, teadlike jõupingutusi, et uuendada tööstuse struktuuri ning seda läbi raske- ja keemiatööstuse. Usuti, et raske- ja keemiatööstuse ülesehitamine viib jõukuse ja tugeva armeeni. Raske- ja keemiatööstuse edendamine viidi läbi, vaatamata pajudele takistustele. Esiteks, puudus kapital ja Lõuna-Koreas oli väga väike turg, samas raske- ja keemiatööstus vajab pikemas

perspektiivis suuri kapitali investeringuid. Teiseks, puudusid tehnilised oskused, et toota tõhusalt raske- ja keemiatööstuse tooteid.

Teine Viie-Aasta Plaan (1967-1971) pani Lõuna-Korea valitsus esikohale strateegilised tööstusharud nagu terasetööstuse ning sellele lisaks ka naftakeemiatööstuse. Pohangi Integreeritud Teras Veski (*Pohang Integrated Steel Mill – POSCO*) ja Wulsani Naftakeemia Kompleks (*Wulsan Petrochemical Complex*) ehitati Teise Viie-Aasta Plaani ajal (Kim, Shim, Kim 1995, 186). Raske- ja keemiatööstust rakendati läbi subsideeritud laenude ja erimaksete poliitika, selektiivse kaitse, turule sisenemise piirangute ja valitsuse otsese kaasamisega, tööstusega seotud otsuste tegemisse. Valitsus valis *chaebolid* ning ettevõtted, kes võisid siseneda nende poolt valitud tööstusharudesse. Valitsus kehtestas 1973. Aastal süsteemi, nimega Riiklik Investeerimise Fond (*National Investment Fond – NIF*), mis võimaldas rahastada pikaajalisi investeringuid raske- ja keemiatööstusega seotud tehastele ja seadmetele (Ibid., 187).

Valitsuse jõupingutused, aitasid algatada kiired muudatused industrialiseerimise struktuuris, mis viisid raske- ja keemiatööstuseni. Raske- ja keemiatööstuse osakaal oli 1970. aasta SKPst ainult 11,9-protsenti, kuid 1970. aastal kasvas see 26,3-protsendini. 1980. aastal ületas raske- ja keemiatööstus kergetööstust ning 1988. aastal kasvas selle osakaal 31,3-protsendini. Lisaks, kasvas raske- ja keemiatööstuse ekspordi osakaal oluliselt, 12,8-protsendilt 1970. aastal 51,4-protsendini 1988. aastal. (Ibid., 189). Need tulemused näitavad, et Lõuna-Korea saavutas midagi enneolematut, sest erinevaid tööstusharusid suudeti arendada väga lühikese perioodi jooksul, mis sai alguse kergetööstusega 1962. aastal. Sellist drastilist industrialiseerimise struktuuri ümberkujundamist, võib pidada aluseks, miks Lõuna-Korea majanduskasv nii edukas oli. See tõi uued tooted turule ning loodud tehnoloogiad avaldasid mõju teistele tööstusharudele, mis omakorda kiirendasid inimkapitali akumulatsiooni.

Robert E. Lucas väitis, et mida kiirem on uute toodete majandusse toomine, seda kiirem on ka õppimise protsess (Lucas 1993). Lõuna-Korea kogemus näitab veenvalt, et valitsus mängis olulist rolli inimkapitali akumulatsioonis, läbi töökohtade tulnud õppeprotsessi ja majanduskasvu.

Lõuna-Koreas oli töömahukas industrialiseerimine. Parim märk töömahukast industrialiseerimisest on see, kui riik ekspordib industrialiseerimise algfaasis töömahukaid kaupu ja impordib kapitalimahukaid kaupu (Sugihara 2007, 137). Lõuna-Korea odav ja rahvusvahelisest konkurentsivõimeline tööjõud andis eelise ja lihtsustas piirkondliku ning

rahvusvahelisele turule ligipääsu kuna eksporditi konkurentsivõimelisi töömahukaid tööstuskaupu ja imporditi kapitalimahukaid kaupu.

1960. aastal moodustas Lõuna-Korea SKPst 37-protsenti põllumajandus ja 20-protsenti tööstus. Lõuna-Korea on tähelepanuväärse SKP kasvu tunnistajaks kuna SKP kasvas aastatel 1960-1988, 6,2-protsenti aastas, mis on kooskõlas elatustaseme kahekordistumisega iga 11-aasta järgi. (Lucas 1993, 251) Liikumapanevaks jõuks, mis on Lõuna-Korea töömahuka industrialiseerimise taga on see, et riik tähtsustas tööjõu kvaliteeti. Püüdes tagada rahvusvahelist konkurentsivõimet, mille taga oli kvalifitseeritud tööjõu (rõhutati eriti algharidust) tagamine ning mille tulemuseks oli koolitatud palgalised insenerid ja samuti järkjärgult väljakujunenud palgaline juhtkond. Keskkooli või kõrgema haridusega kvalifitseeritud töötajate osakaal masina sektoris tõusis 17,6-protsendilt 1967. aastal 59,3-protsendini 1984. aastaks (Kim, E. M. 1993, 236).

Haritud tööjõu põhjustatud dominoefektiks oli see, et ametiühingud hakkasid töötajate seas aina enam levima ning seda eriti suurtes tehastes. Töö repressioonide vastased streigid olid populaarsed tudengite, kiriku-põhiste rühmade, haritud tööjõu ja muude huvigruppide seas, 1987. aastal esines neid 3617 korral, ühe aastaga tõusis see 1200-protsenti (Amsden 1989, 9-18). Haritud tööjõud püüdis tagada, et riik oleks kontrolli all ning riiklik strateegia, mis soosis eksporti ei muutuks edaspidiselt takistatuks või, et see ei kahjustaks inimeste sotsiaalseid ning majanduslikke ideaale. Vastuseks, pettunud erasektorile ja arvestades vajadust, et riik ei tähtsustaks ainult rahvusvahelise konkurentsivõime strateegiat ning asendaks selle inim- ja sotsiaalse arengu edendamisega, võttis Chun Doo-Hwani režiim (1980-1988) 1979. aastal vastu võetud Majanduse Stabiliseerimise Meetmed (*Economic Stabilization Measures*) peamiseks majanduspoliitika punktiks. Lisaks, Viiendale Viie-Aasta Majandus- ja Sotsiaalkomitee Arengukava (*Fifth Five-Year Economic and Social Development Plan*) (1982-1986) vastu võtmisele, sisaldas antud plaan ka esmakordselt heaolu ja välispoliitikat.

Lõuna-Koreas esines selgeid väljakutseid riigikontrollile. Ajavahemik 1960.-1985. aastatel on tunnistajaks, et Lõuna-Korea, mida kunagi nähti kui ratsionaalset ja tööstuse arengule orienteeritud riiki, muutumaks turu-ratsionaalseks, reguleeritavaks ja välispoliitika arengule orienteeritud riigiks, mis oli soodne enda riigile ja kodanikele: majanduslike, sotsiaalsete ja poliitiliste arengute tõttu. (Ibid., 235)

3.4. Linnastumine Lõuna-Koreas

Korea ühiskond on alates 1960. aastatest väga palju muutunud. Majandusime, demograafiline üleminek, linnastumine, muutused perekondades ja kodanikuühiskonna kujunemine, moodustavad Lõuna-Korea transformatsiooni põhijooned. Syngman Rhee režiimi kokkuvarisemine, mis oli tingitud tudengite rahulolematusest 1960. aastal ja sõjaväelise režiimi institutsioon, mille juhiks oli Park Chung Hee andsid aasta hiljem märku kogu protsessi algusest. Sõjaväelise valitsuse algatatud majanduskasv ja 1962. aasta rahvastiku kontroll, sai premeeritud.

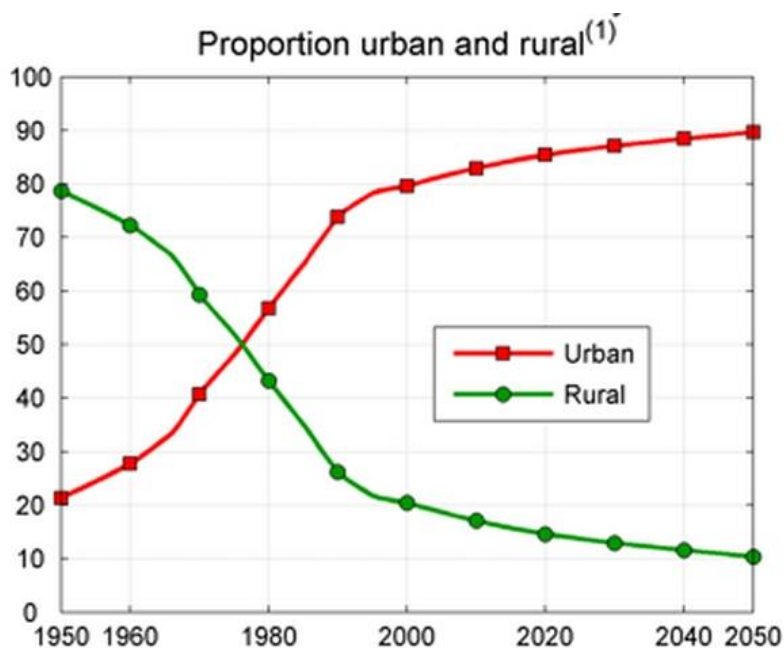
18. ja 19. sajandil oli Soul ülekaalukalt suurim linn Koreas, kus oli rahvaarvuks umbes 190 000 inimest (Mills, Byung-nak 1979, 56). Linnaelanikkonna proportsionaalne kasv algas juba Jaapani koloniaal perioodil, kuid linnastumine selle tänapäevases tähenduses algas 1960. aastatel (Hwan 1999). Jaapani koloniaalvõimu algusaastatel, moodustas Korea linnaelanikkond umbes 3-protsenti kogu rahvastikust. Pärast 1930. aastat, kui jaapanlased alustasid tööstuse arendamisega Koreas ning seda eriti põhjapoolsetes provintside, hakkas linnaelanikkond jõudsamalt kasvama, moodustades 1940. aastaks 11,6-protsenti kogu elanikkonnast. 1945. aastatest kuni 1975. aastateni kasvas Lõuna-Korea linnaelanikkond 14,5-protsendilt 50,9-protsendini kogu elanikkonnast. (Ibid., 8) Antud kasvu põhjustas maaelanike ränne linnapiirkondadesse, mitte loomulik linnaelanikkonna iibe kasv, sest Lõuna-Korea linnaelanike sündimus on üldiselt olnud väiksem, kui riigi keskmine.

Korea sõja põhjustatud rahvastiku ümberpaiknemine, põhjustas 1950. aastatel omakorda linnarahvastiku kiire kasvu, sest sajad tuhanded sõjapõgenikud, paljud neist Põhja-Koreast, hakkasid linnades elama. Korea sõja järgsel perioodil, lahkus enamik maaelanike enda esivanemate küladest, sest nad otsisid linnadest paremaid majanduslikke tingimusi ja õppimisvõimalusi. 1960. aastate põllumajandustootjate suurpõgenemine linnadesse oli tingitud ka maapiirkondade vaesusest, seetõttu kasvas linnaelanike osakaal 1960.-1970. aastatel 28-protsendilt 41-protsendini (Hwan 1999). 1960. aastate lõpuks, sai migratsioonist tõsine probleem, esiteks linnad muutusid ülerahvastatuks ning teiseks, sest maapiirkonnad kaotasid noorusliku ja produktiivse tööjõuressursi. (Ibid., 71-81)

1970. aastastel algatas Park Chung Hee valitsus, Uue Ühenduse Liikumise (*New Community Movement*), mis sisaldas maaelu rekonstrueerimist ja eneseabi liikumist, mis pidi parandama külade majanduslike tingimusi (Ibid., 56). Uue Ühenduse Liikumine pidi

eemaldama sissetulekute lõhe maa- ja linnapiirkondade vahel ning peatama linnastumise ning looma maapiirkondades poliitilise baasi. Vaatamata tohutule valitsuse poolsele rahastatusele ja seda eriti Park Chung Hee ajastul, ei olnud 1980. aastate lõpuks selge, kas Uue Ühenduse Liikumine on saavutanud seatud eesmärgid.

1985. aastateks olid kolm suurimat linna: Soul (9 645 932 elanikku), Pusan (3 516 807 elanikku) ja Daegu (2 030 672 elanikku). Lõuna-Korea valitsuse statistika järgi oli Souli rahvaarvuks 1988. aasta lõpuks 10 miljonit. Souli keskmine linnaelanike kasv oli 1980. aastate lõpus rohkem, kui 3-protsenti. Kaks kolmandikku, sellest kasvust olid tingitud migratsioonist, mitte loomulikust kasvust. Uuringud näitasid, et uue töökoha otsingud, töö vahetus ja äri olid peamised põhjused antud uusimmigrantidele, kes liikusid linnadesse. Muudeks teguriteks olid haridus ja paremad elutingimused. (Savada, Shaw 1990) Joonisel 3 on näidatud linna- ja maapiirkondade osakaalu võrdlust protsentides ning aastatel 1950-2050.

Joonis 3. Linna- ja maapiirkondade osakaal

Allikas: (Aalemi, Pullen, Gupta 2013)

Lõuna-Korea on linnastunud, alates 1945. aasta kuni 1975. aastateni lõpust erakorraliselt kiires tempos. 1975. aastate lõpuks, oli pool Lõuna-Korea elanikkonnast linnastunud. (Mills, Byung-nak 1979, 25) Paljud Lõuna-Korea tööstused paiknevad suuremates linnades ehk industrialiseerimine on olnud üks olulistest põhjusteks, miks linna

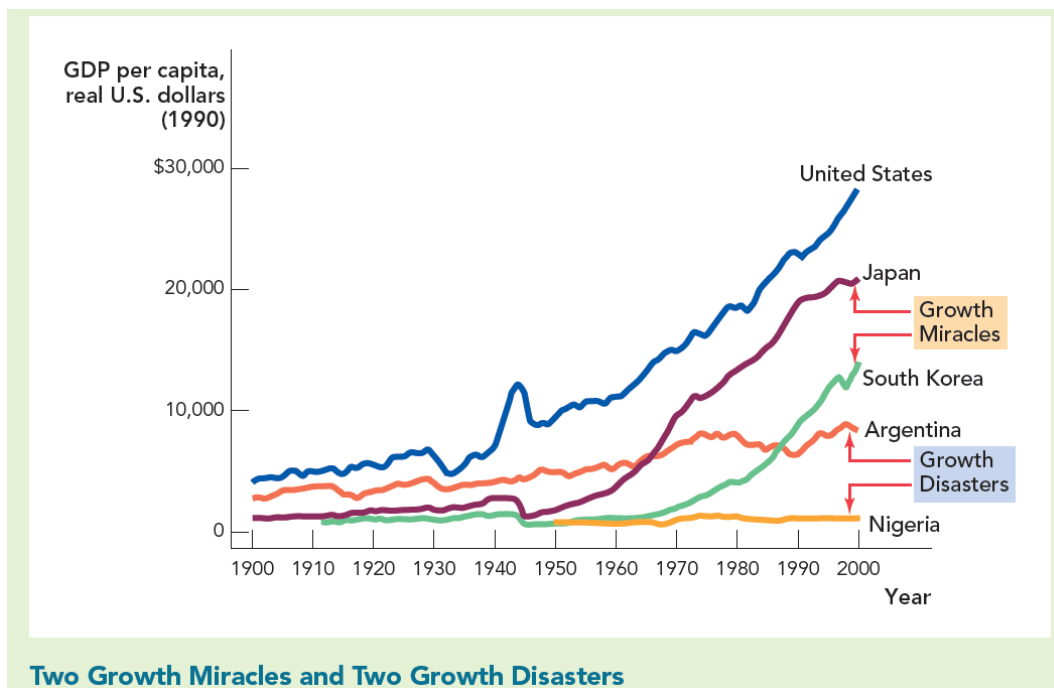
elanikkond on kiirelt kasvanud. Lõuna-Koreas, nagu ka paljudes teistes riikides on teenindussektor rohkem linnastunud kui tootmissektor. Teenuste pakkumine ja jaotus on linnade olulised funktsioonid nii arengumaades kui ka arenenud riikides.

Lõuna-Korea maaelanike migratsioon linnapiirkondadesse, põhjustas linnaelanike kiire kasvu, sest maapiirkonnad olid vaesed ning selle tõttu otsisid maaelanikud linnadest paremaid elutingimusi, mis väljendusid paremates majanduslikes väljavaadetes ning selles, et enamik tööstuseid paiknesid suurlinnades ning omakorda sooviti nad ka paremat haridust.

Seoses Lõuna-Korea linnastumisega ning 1956. aasta valimistega on poliitilises perspektiivis märkimisväärne see, et Chang Myon võitis ülekaalukalt just linnapiirkondades. Kasvav linnaelanikkond tegi Syngman Rhee võimu järjest nõrgemaks, sest korrupsioon ning pidevad sotsiaalsed muutused töötasid Syngman Rhee riigikorra vastu. Ning 1960. aastate valimiste tulemuseks oli see, et alatu valimispettus viis lõunapoolse linna Masani rahutusteni. Ameerika Ühendriikide surve ja avaliku toetuse kaotuse tõttu astus Syngman Rhee tagasi. Demokraatlik eksperiment, mis sai pärast Syngman Rhee kukutamist alguse, ei kestnud kaua, sest Lõuna-Korea rahvas ei olnud selleks veel valmis ning nagu näitab ka 1963. aastal õpilaste seas koostatud küsitlus, kes olid osalenud Syngman Rhee vastases mässus, arvas 86-protsenti, et läänelik demokraatia ei sobi Lõuna-Korea jaoks (Lynn 2007, 29).

3.5. Rikkus Lõuna-Koreas

1950. aastatel oli Lõuna-Korea vaesem kui Jaapan, SKT ühe elaniku kohta oli umbes samal tasemel, mis Nigeerias. Lõuna-Korea majanduskasvu ime algas natuke hiljem kui Jaapanis. 1970.-1990. aastatel kasvas Lõuna-Korea majanduskasv 7,2-protsenti aastas. Täna on Lõuna-Korea edukas, kaasaegse majandusega võrdväärselt Euroopa riikide majandustega. Majanduskasvuime riigid tõestavad, et ei lähe 250-aastat, et saavutada Ameerika Ühendriikide jõukusetase. 1950. aastatel oli Lõuna-Korea vaene nagu Nigeeria, kuid tänane SKT ühe elaniku kohta ei jää kaugemale maha, näiteks Saksamaa ja Suurbritannia omast. Joonisel 4 on näidatud kahte majanduskasvuime (Jaapan, Lõuna-Korea) ning kahte majanduskasvu katastroofi (Argentiina, Nigeeria), aastatel 1900-2000.

Joonis 4. SKT ühe elaniku kohta USA dollarites, aastatel 1900-2000

Allikas: (Maddison 2007, viidatud The Wealth of Nations and Economic Growth 2010, 96)

1970. aastate poliitika aitas kaasa ühele teatud Lõuna-Korea arengu iseärasusele, milleks oli kontsentratsioon suurperede omanduses olevatele konglomeraatidele (suurettevõtte, mille alamüksused tegelevad omavahel vähe seotud tegevustega) ehk *chaebolidele*. *Chaebolide* juurdekasv ei tulenenud ainult andekate ärimeeste ettevõtlikest oskustest, see oli ka valitsuse poliitika tulemus. Pangad, mis olid kõik pärast 1961. aastat riigi omanduses, andsid krediiti firmadele, kes arendasid tööstusharusid, mis aitasid kaasa ka riigi arengule. Samuti oli riigipoolt seatud *chaebolidele* erandid. Näiteks, saab tuua impordimaksude puudumine kapitalikaupadele ning neile pakutud soodustused kommunaalteenustele nagu riigi omandis olevale raudteesüsteemile. Väiksematel ettevõtetel ning firmadel, mis ei tegelenud riigi arengukava soosivate tööstusharudega oli raske ligi pääseda krediidile ning nad ei saanud osa spetsiaalsetest soodustustest ega eranditest. Kõik *chaebolide* juhid pidasid vajalikuks teha koostööd valitsusega ning panustada nende poliitiliste kampaniatesse. Lõuna-Korea süsteemi võtmeks oli see, et *chaebol* pidi olema riigi jaoks efektiivne. Rolli ei mänginud ainult poliitilised ühendused vaid *chaebolide* võime toota tulemust, milleks oli tõhusalt täita majanduslikke eesmärgid ning konkureerida kodumaisel ning välismaisel turul, mis tõi kaasa valitsuse toetuse. Lõuna-Korea valitsus ei lasknud ühelgi *chaebolil* saada monopoliks vaid

pigem julgustas konkurentsi igas tööstussektoris mitme *chaeboli* vahel, et tagada nende efektiivsust.

1970. aastatel kui riigi toetus oli suunatud rasketööstusele, kasvasid *chaebolid* kõige kiiremini. Esikümne konglomeraadid kasvasid 27-protsenti aastas, kolm ja pool korda rohkem SKT kasvust (Woo 1991, 128-129, Kim, E. M. 1997, 51). Kasvades laienesid *chaebolid* pigem horisontaalselt, hargnedes oma tegevustes väga mitmekesisel ulatusel ning tihti eemaldudes oma põhitegevusvaldkonnast. Näiteks, Samsung alustas toiduainete tööstuses, kuid jätkas tegevust elektroonika, raske seadmete ning autotööstusega. Hyundai omakorda alustas ehitusega, kuid jätkas laevaehituse ning autotööstusega. *Chaebolide* rajajad olid erakorraline grupp andekatest ettevõtjatest, keda ajendas peaaegu ammendamatu ambitsioonikus ning sageli omasid märkimisväärset karimat. Kuigi me võime *chaebole* pidada Lõuna-Korea valitsuse majanduspoliitika produktiks on raske ette kujutada Lõuna-Korea majandusedu ilma nendeta.

Lõuna-Korea valitsus ei osanud oodata, et suured jõupingutused, mida tehti, et tagada edukas majandus - võivad omakorda kaasa tuua lõhe maa- ja linnapiirkondade vahel, see kujutas endast võimalikku ohtu algsetele edusammudele. Park Chung Hee keskendus 1962. aasta Viie-Aasta Majandusarengu Plaaniga põhimõtteliselt ainult tööstusele ja ekspordile orienteeritud kaubanduspoliitikale, mis oli oluline tõuge majandusele, sest SKP tõusis 257-dollarini 1970. aastaks (Heywood 2013). Asja teiseks pooleks oli see, et maapiirkondi vaevus vaesus ja pidevalt halvenevad sotsiaalsed ja majanduslikud tingimused, mis viis maarahva pettumuseni kohalikes juhtides.

Arvestades antud kontekstiga, alustas riik 1970. aastatel kogukondliku maaelu moderniseerimise arengu strateegiaga (*Saemaul Undong*), millega püüti ümber kujundada arengustegevusi, et tagada sümmeetria maa- ja linnapiirkondade vahel. *Sae* (progressiivsed uuendused, toetudes varasematele kogemustele) käsitles moderniseerimise eesmärke, samas *Maul* (piirkondlikud ja sotsiaalsed kogukonnad) käsitles traditsioonilisi väärtusi. (Heywood 2013) Seega, toetuti kogukonnale orienteeritud väärtustele ja solidaarsusele, millele järgnes riigi keskendumine eelkõige maapiirkondade infrastruktuuri täiustamisele, tulude loomisele ja suutlikkuse suurendamisele ja hoiakute muutustele. Antud strateegia puhul saab esile tõsta niiöelda tipphetki: teede ehitamist, uute põllumajandustoodete tehnoloogiate kasutuselevõttu ja täiustatud taimesorte, samuti muudeti haridus kohalikele kergemini kättesaadavaks ning kohalikele sisendati töökuse, eneseabi ja koostöö väärtusi.

Väga oluline edu alus *Saemaul Undongile* oli 1950. aastal jõustatud maareform. Rendisuhted olid keelatud ja maaomand oli piiratud ehk maksimaalselt võis üks inimene omada kolme hektarit maad. Jaapani omandis olevad maad, mida oli 240 000 hektarit, jagati Korea talupoegade vahel (Heywood 2013). Ehk enne 1961. aastat toimus Lõuna-Korea ühiskonnas veel üks printsiipiaalne muudatus, maareform, mis mängis olulist rolli riigi majanduses. Nagu John Lie ning teised on märkinud, siis maareform oli otsustava tähtsusega Lõuna-Korea majanduslikus ning sotsiaalses moderniseerimises (Lie 1998, 9-18). Maareformi võimas ning populaarne nõudlus Lõuna-Koreas oli Ameerika Ühendriikide okupatsioonivõimude poolt ainult osaliselt rahuldatud, kui Jaapani osalusi ümberjaotati. Syngman Rhee konservatiivsed toetajad, olid enamasti pärit maaomanike klassist ning ei olnud eriti entusiastlikud kogu maa ümberjagamise plaanist. Olles mures Põhja-Korea propaganda pärast ja milliseks võib kujuneda selle mõju rahutute talupoegade seas ning Ameerika Ühendriikide poolt tulnud surve tõttu võttis Rahvussamblee 1949. aastal vastu maareformi seaduse, kuid see viidi läbi alles Korea sõjaajal.

Õiglasem sotsiaalne ja poliitiline struktuur olid väga olulisteks sammudeks, et suurendada külade konkurentsivõimet. Maareform ei lõpetanud ainult talurahva rahutusi, see muutis ka maaühiskonda. Lõuna-Koreas vastuvõetud maareform oli tugevaks löögiks vanale korrale, võib-olla mitte nii suures ulatuses ja nii äkki, kui Põhja-Koreas, kuid see oli siiski revolutsiooniline. Maaomanikeeliidi dominatsioon maapiirkondade üle sai lõpuks läbi. Lõuna-Korea maareformi mõjuks oli see, et traditsioonilistest talupoegadest said põllumajandustooteid tootnud väikeettevõtjad. Konservatiivsed maaomanikud ei kadunud radarilt täielikult, mõned neist suunasid enda kapitali ning energia äridesse, teised jällegi asutasid erakoole, ülikoole ning erahariduse sihtasutusi. Sel viisil, aitas maareform kaasa Lõuna-Korea jõukaks ühiskonnaks saamisel. Maareform tõi kaasa stabiilsuse maakohtades ja suunas suureosa vana maaomanikeeliidi kapitalist ning ettevõtlikust energiast: kaubandusse, tööstusesse ja haridusse (Nelson 2000, 11). Rahvamajanduse kogutoodang ühe elaniku kohta tõusis umbes 80-dollarilt (Ameerika Ühendriikide rahaühik) 1960. aastal, 1600-dollarini 1980. aastal ja jõudis 10 000-dollarini 1990. aastate keskel (Hwan 1999).

3.6. Haridus Lõuna-Koreas

Pärast Teist maailmasõda leidis aset ülemaailmne hariduse ekspansioon. 1950. aastast kuni 1990. aastani oli periood, kui esimest korda soovisid enamik maailma inimesi omandada haridust ning see oli peaaegu universaalselt ettenähtud kõigile lastele. Lõuna-Korea hariduse arengut võib vaadelda, kui revolutsiooni kirjaoskuse aspekti all. Vähestele riikidele, kui üldse, sai osaks selline dramaatiline hariduse arengu kasv. 1945. aastal oli Lõuna-Korea elanikkonna täiskasvanutest enamik kirjaoskamatud, veidi üle poole nendest oli saanud algkooli hariduse ja umbes 5-protsendil neist oli keskharidus (Seth 2010, 176). 1960. aastaks valitses Lõuna-Koreas olukord, kui riigis oli äärmiselt kõrge algkoolis käivate laste määr, hoolimata maailmas valitseva vaese arengumaa staatusest. Lõuna-Korea parandas pidevalt enda hariduse taset ning areneti sellisel kiirusel, et edestati ka majandustulemusi. Alates 1950. aastast kuni 2000. aastani valitses Lõuna-Koreas kõrgeim haridustaseme määr võrreldes teiste riikidega arvestades SKP vahemiku elaniku kohta (Ibid., 176). Selle tulemusena alustas Lõuna-Korea oma tööstusliku edasiminekut, sest neil oli paremini haritud elanikkond, kui teistel riikidel nagu Hiinas, Vietnamis, Tais või Indias. Üldises mõttes on Lõuna-Korea hariduslik areng korrelatsioonis majandusliku arenguga, kuid teistest valdkondades on see korrelatsioon väga dramaatiline.

Juba Syngman Rhee valitsus nägi hariduse ülikiiret arengut, mis oli Lõuna-Korea transformatsiooniks väga oluline. Oluline tegur, mis seletab nii Lõuna-Korea majandusime kui ka demokratiseerumist on kõrgelt haritud elanikkonna loomine. Peredes valitses optimism, et elutingimusi on võimalik parandada ning usuti, et need võimalused kajastuvad kõige paremini hariduse omandamises. Koheselt pärast Lõuna-Korea iseseisvumist 1945. aastal, hakkas üleriigiliselt levima koolide avamine ning nendesse sisseastujate arv kasvas massiliselt. Lõuna-Koreas valitses selge nõudlus hariduse järgi, võrreldes varasema ajaga, kui Lõuna-Korea oli Jaapani koloniaalvõimu all ning hariduse areng oli aeglane. Vastukaaluks sellele, sätestati 1948. aasta põhiseaduses algharidus õiguseks (Ibid., 174). Syngman Rhee administratsioon võttis 1949. aastal vastu haridussüsteemi, mis sai eeskuju Ameerika Ühendriikide süsteemist ning mis kehtestati Jaapanis nende okupatsiooni ajal (Ibid., 174). Süsteem nägi ette: kuus aastat algkooli, millele järgnes kolm aastat põhikooli, kolm aastat keskkooli ning neli aastat kolledži hariduse omandamist. Keskkoolis oli võimalik omandada akadeemilist- või kutseharidust, pärast mida olid mõlema hariduse omandajad kõlblikud ülikooli astumiseks. Erinevalt rangest elitaarsest haridussüsteemist, mis esines Jaapani

koloniaalvõimu ajal, valis Lõuna-Korea avatuma süsteemi, et maksimeerida juurdepääsu kõrgharidusele.

Lõuna-Korea seisis samuti silmitsi ka suurte probleemidega. Esiteks olid pooled Lõuna-Koreas olevad õpetajad jaapanlased, kes naasesid kodumaale. Teiseks ainult väikene hulk õpikuid oli korea keeles ning kolmandaks paljud koolimajad olid hävinenud Korea sõja ajal. Neljandaks, Lõuna-Koreal oli piiratud hulk vahendeid, et toetada kõikehõlmavat haridussüsteemi. Kuid siiski kasvas koolidesse sisseastujate arv suurejooneliselt. Aastatel 1945-1960 kasvas algkoolidesse sisseastujate arv kolm korda, põhikooli kaheksa korda ning kõrgkoolidesse kümme korda (Seth 2010, 174). Et koole rahastada, kasutas valitsus selleks erinevaid moodusi ning üheks viisiks oli laste ning nende perede koormamine, küsides neilt erinevaid makse.

Lõuna-Korea hariduse edukus vajab lisaselgitusi. Riik jagas abi selle näol, et jagati abi õpetajakoolitusprogrammide (*teacher-training programs*) näol. Riik aitas kaasa hariduse ekspansioonile enda avatud haridussüsteemiga ning rõhutas ühtsetele standarditele kogu riigis, isegi Lõuna-Korea kaugetes maapiirkondades. Peamiseks hariduse arengu ajendiks, aga oli Lõuna-Korea rahva universaalne ning populaarne nõudlus haridusele. Riik ei suutnud koole ehitada piisavalt kiiresti, et sellele nõudlusele rahuldada. Vanemad olid valmis tegema suuri ohverdusi, et nende lapsed saaksid haridust omandada. Talunik, kes müüs oma ainsa härja, et maksta enda lapse õppemaksu on siiani stereotüübiks, mis põhineb reaalsusel, et antud kohapealt tegi enamik korealasi ohverdusi kõhklusteta. Pered saatsid sageli oma pojad ja tütreid elama sugulaste juurde, kelle läheduses olid koolid paremad.

Lõuna-Korea valitsus kulutas haridusele väiksema protsendi aastaeelarvest, kui teised arengumaad, kuid samas kulutas keskmine Lõuna-Korea pere suurima osa enda sissetulekust põhiliselt haridusele. Lõuna-Korea haridussüsteem oli keskendunud põhiliselt meeldejätmisele ja eksamite jaoks ettevalmistamisele, see tekitas suurt pahameelt Ameerika Ühendriikide haridusnõustajate seas. Vaatamata nimetatud probleemidele mõjus antud transformatsioon Lõuna-Koreale hästi, sest kujunes välja haritud rahvastik ning see mängis olulist rolli antud riigi majanduslikus ja sotsiaalses arengus. Haridussüsteemi ümberkujundamine ei andnud Lõuna-Koreale ainult haritud rahvastiku vaid aitas kaasa ka majanduskasvule ning ilmselt hõlbustas ka üleminekut demokraatiale. Lõuna-Korea haridus on ka teiste aspektide poolest eriline. Pärast 1945. aastat oli koolist väljalangevuse protsent äärmiselt madal (Ibid., 177). Lõuna-Korea õpetajatele ettenähtud koolituste standardid olid

tavatult kõrged. Arvatavasti kõige iseärasemad aspektid Lõuna-Korea hariduse arengu juures oli selle jätkusuutlik iseloom, mis väljendus ühtlases haridustasemes ning selles, et haridusele ettenähtud kulud nihutati riigilt õpilaste perekondadele.

Lõuna-Korea transformatsioon, mis muutis rahvuse äärmiselt haritud ja hästi koolitatud elanikkonnaks oli põhikomponendiks majanduslikust ja sotsiaalsest arengust. Kuigi on keeruline luua otsest seost hariduse ja majanduse arengu vahel, suutis Lõuna-Korea pakkuda 1960., 1970. ja 1980. aastatel tööjõudu, kes olid haritud ehk oskasid kirjutada ja arvutada ning soovisid edasi õppida ning teha tööd madala palga eest (Seth 2010, 176). Lõuna-Korea hariduse transformatsioon ning haritud elanikkond ei aidanud ainult majanduskasvu aspektis vaid ilmselt hõlbustas ka üleminekut demokraatiale.

3.7. Keskklass Lõuna-Koreas

Rahulolematuse, mis valitses Lõuna-Korea rahvastiku seas, ning mis tulenes uue administratsiooni võimule tulekus, ei ole seoses ainult Chun Doo Hwani ebapopulaarsusega. Lõuna-Korea ühiskond oli muutunud kahe aastakümnega, mis jäi Park Chung Hee sõjalise riigipöörde ja Chun Doo Hwani võimu kindlustamise vahele. Ühiskond oli rohkem haritud ja rikkam; moodustunud oli suur keskklass ja üldiselt tundus, et kuigi Lõuna-Korea oli majanduslikult edukas, siis poliitiliselt oli riik mahajäänud. Lõuna-Korea keskklass tahtis kaasa rääkida selles, kuidas nende riiki juhitakse. 1980. aasta sõjaväelise valitsuse jätk, tuli paljudele pettumusena ning seda rohkem kui 1961. aastal, kui võimu haaramine sõjaväe poolt oli teretulnud, sest riigis valitses kaos ja korrupsioon. Lõuna-Korea elanikud olid väsinud sõjaväelisest valitsusest. Kuigi enamus Lõuna-Korea rahvastikust nõustus väitega, et ohtlik turvalisuse probleem, mida tekitab Põhja-Korea viis selleni, et riik vajab stabiilsust ja tugevat sõjaväge, kuid nad ei tõlgendanud seda sõjalise režiimiga. Sellele lisaks, valitses Lõuna-Korea rahvastiku seas ka tunne, et kui riik tahab liituda teiste arenenud riikidega nagu Jaapan, Ameerika Ühendriigid ja Lääne-Euroopa, siis tuleb liikuda poliitiliselt kaugemale, kui ainult sõjaväelised riigipöörete ning diktaatoriteni ning seda läbi esindusliku valitsuse, mis tagaks poliitilised vabaduse. (Ibid., 190-191)

Oluliseks sotsiaalseks rolliks majandusarengus on keskklassi osakaalu kasv, mis on demokraatia selgrook. 1960. aastal oli keskklassi osakaal Lõuna-Korea rahvastikust umbes 21-protsenti ning 1990. aastal moodustas see juba 46-protsenti (Hwan 1999). Vaatamata

majanduslikule edule, inimeste poliitiline osalus oli enne 1987. aastani väga rõhutatud, peale seda sai alguse demokratiseerumine, mida sümboliseerib põhiseaduse muutus ning presidenti hakati valima läbi rahvahääletuse, mis annab märku sellest, et 26-aastat kestnud sõjaväeline diktatuur lõppes. Üliõpilaste protestid diktatuuri vastu kujutavad endast liikumapanevat jõudu Lõuna-Korea demokratiseerumise protsessis. Üldiselt on teada, et kasvav keskklass on oluline tegur demokratiseerumise protsessis.

Kiire majanduskasv, industrialiseerimine ja linnastumine on tekitanud põhjaliku ümberkujunemise Lõuna-Korea ühiskonna klassi struktuuris ja seda pärast Korea sõda. Üks tähtsamaid muutusi on olnud "uue" keskklassi teke, kuhu kuuluvad riigiteenistujad, palgalised töötajad eraettevõtetes ja erialase koolitusega spetsialistid nagu insenerid, tervisehoiutöötajad, ülikooli professorid, arhitektid ja ajakirjanikud (Park 1992, 244-248). Ka tehase töötajate arv on kasvanud muljeltavaldavalt.

Vastavalt Kim Kyong-Dongi esitatud arvandmetele on osa elanikkonnast, keda saab märgistada, kui "uut keskklassi" kasvas 1960.-1980. aastatel 6,6-protsendilt 17,7-protsendini. Osakaal tööstuse töötanud elanike seas, kasvas antud aastatel 8,9-protsendilt 22,6-protsendini. Sõltumatute põllumeeste ja maaelu madalama klassi, sealhulgas ka põllumajanduslike töötajate hulka tabas langus, 1960. aastal moodustasid nad kogu elanikkonnast 64-protsenti ning 1980. aastal vaid 31,3-protsenti. Linnade madalam klass, mis koosnes suures osas uutest elanikest, kes olid pärit maapiirkondadest ning täpsemalt kodutute aladelt, moodustasid elanikkonnast 1960. aastal hinnanguliselt 6,6-protsenti ning 1980. aastal 5,9-protsenti. "Vana" keskklass, mis koosnes poepidajatest ja väikeettevõtete omanikest, kes elasid linnades ja maapiirkondades ning füüsilisest isikust spetsialistide ja käsitöölise osakaal kasvas 1960.-1980. aastatel tagasihoidlikult 13-protsendilt 20,8-protsendini. Kim Kyong-Dongi arvandmed sisaldavad ka "üle keskmise" klassi ehk riigi majandlikku ning sotsiaalset eliiti, kelle arv kasvas 1960.-1980. aastatel 0,9-protsendilt 1,8-protsendini elanikkonnast. (Savada, Shaw 1990, 96-99)

Lõuna-Korea keskklass hakkas kiiresti kasvama seoses riigi kiire majandusarenguga, mis sai alguse 1960. aastatel. Majanduskasv ei toonud kaasa ainult märkimisväärset "uue" keskklassi suurenemist, vaid tingis ka "vana" keskklassi laienemise. Samas parandas majanduskasv oluliselt linnades elanud füüsilisest isikust ettevõtjate olukorda, muundades nad kihiks, mida võib nimetada osaks keskklassist. Tähtis roll keskklassi kasvu juures on olnud põlvkondadevahelisel ja riigi sisese elanikkonna liikuvusel. Lõuna-Korea keskklass sisaldab

inimesi, kes on liikunud antud klassi teistest klassidest, nii uus kui ka vana keskklass sisaldab suurt protsenti inimesi, kes kasvas üles põllumajanduse klassis. Uus keskklass on suuremas osas suletud tänu sisese sissevoolu liikuvusele. Rõhku tuleb panna ka elanike haridustaseme erinevusele, sest oluliseks on faktor, millises sotsiaalses klassis keegi üles kasvab. Seega on ka päritolu lõppkokkuvõttes oluline, et tagada pääs uude keskklassi. Lõuna-Korea ühiskonnas on muutunud laialt aktsepteeritud fakt, et ükskõik kui vaesest perest pärit ollakse, siis nii kaua kui inimese saab hariduse, siis võib ta tõusta ühiskonnas, mis tahes klassi. Antud ideaal on alusteguriks, mis on viinud Lõuna-Korea niiöelda “hariduse palavikuni“ (Kim B. T. 1995 viidatud, Arita 2003, 217).

Viimane tegur, mis räägib Lõuna-Korea demokratiseerumise kasuks on see, et Lõuna-Korea elanikud võtsid ohjad enda kätte läbi revolutsioonilise olukorra ning tahtsid ning tekitasid poliitilise reformi teket. See ei olnud midagi, mida andis neile välisriigi vallutaja (nagu Jaapanis) või siis liberaliseerimine, pärast mida domineeris endiselt eliit (Taiwan). Jaapani demokratiseerumise nõrkuse allikaks on see, et sellel ei ole niiöelda rohujuure tasandit. Seda näeme Jaapani puhul, läbi mitme erineva allika.

Näiteks, Christena Turneri uuring töövaidluste kohta näitas, et üks tööjuht ütles, et tema arvates on Jaapani ametiühingute demokraatia sama nagu Jaapanis tervikuna: “Jaapanlased ei võidelnud kunagi demokraatia nimel. Nad ei ole kunagi pidanud nõudma enda osalemisõigusi. See anti neile Ameerika Ühendriikide poolt ja nüüd nad proovivad seda toimima panna. Kuid, kui sa ei tea, kuidas enda nimel võidelda, siis ei saa see toimida. (Turner 1988, viidatud Johnson 1989, 77)

Lõuna-Korea demokratiseerumise juures on oluline see, et inimesed ise osalesid antud protsessis ning mängivad olulist rolli demokraatia loomise ja selle püsijäämise juures (Johnson 1989, 77).

4. MODERNISEERIMISE TEOORIA JA LÕUNA-KOREA NÄITE KOKKUSOBIVUS

Antud peatükis analüüsib autor eelnevates peatükkides kogutud materjali ning üritab leida paralleeli ning seost Lõuna-Korea sotsiaal-majandusliku arengu ja demokratiseerumise vahel. Autor uurib, kas Lõuna-Korea areng ning saavutatud demokraatia võivad olla õpetuseks ning eeskuju mudeliks Hiinale, et saavutada riigi majandusarengus uus tase.

4.1. Teooria ja empiirika seos, Lõuna-Korea näitel

Lõuna-Korea majandusarengu edulugu saab siduda mitme erineva aspektiga. Seost diktaatorite ja arengu vahel peatakse tihti valeks, sest arvatakse, et riigi poliitilise süsteemi iseloom on see, mis määrab majandusliku arengu käigu ehk kui intelligentset poliitikat suudetakse mingis riigis rakendada. Lõuna-Korea näide tõestab, aga vastupidist, sest kõige tõenäolisemaks põhjuseks, miks saavutati antud riigis majandusareng, on seal võimul olnud diktaatoritel. Seda peamiselt sellepärast, et nad suutsid enda valitsemisajal vastu võtta riigile vajalikke poliitilisi ja majanduslikke otsuseid ning neid ka ellu viia.

Syngman Rhee valitsemisaega iseloomustab peamiselt korrupsioon ja Ameerika Ühendriikide poolt pakutud välisabist sõltumine. Mis on ka peamiseks põhjuseks, miks Syngman Rhee valitsemisajal esines majanduskasv. Samas tuleb ära märkida, et tema valitsemisajal loodi Majandusarengu Nõukogu, mida hakkasid juhtima noored tehokraadid ning, kelle ideed olid aluseks Park Chung Hee valitsemisaja edasistele majandusarengu plaanidele.

Lõuna-Korea demokraatlik eksperiment 1960.-1961. aastal, mis oli küll lühiajaline, aga siiski märkimisväärne, sest rahvas hakkas nõudma muutusi riigis. Aga sellel ajal olid need rohkem orienteeritud majanduslikule heaolule, sest riigis valitses endiselt elanike mitterahuldav olukord. Seega asjade loomulik kulg oli sõjaväeline riigipööre, mis tõstis esile uue diktaatori Park Chung Hee.

Park Chung Hee päris Syngman Rheelt ja Chang Myonilt vaese riigi, kus majanduse kasvutempo oli tagasihoidlik ning sõltuv Ameerika Ühendriikide abist. Antud diktaator andis järjepidevalt ning edukalt välja Viie-Aasta Majandusarengu Plaane, mis hakkasid muutma riigis valitsenud olukorda. Samuti tuleb ära märkida, et Park Chung Hee valitsemisajal paranesid suhted Jaapaniga, mida näiteks Syngman Rhee valitsemisajal ei juhtunud, sest Jaapan oli värskelt valitsenud kurikuulus koloniaalvõim Lõuna-Koreas. Suhete paranemine Jaapaniga tõi kaasa investeringute kasvu Jaapanist Lõuna-Koreasse. Park Chung Hee moodustatud majanduslikud institutsioonid julgustasid investeringuid ja kaubavahetust.

Lõuna-Koreast sai kiiresti Ida-Aasia "*Miracle Economy*" ning kõige kiiremini kasvavaid rahvusi maailmas. 1990. aastate lõpul, peaaegu pool sajandit hiljem oli Lõuna-Korea majanduskasvu ning Põhja-Korea stagnatsiooni vahel kümnekordne vahe, kuigi kaks riiki olid kunagi olnud ühtne riik. Antud näide on hea allikas, miks saab Lõuna-Korea majanduskasvu siduda võimul olnud diktaatoritega, sest nii Lõuna-Korea kui ka Põhja-Korea alustasid pärast Teist maailmasõda ühelt tasemelt. Seega võimaldab antud analüüs siduda Lõuna-Korea majandusarengu võimul olnud diktaatoritega.

Majandusarengul on omakorda seos ühiskondlike ning sotsiaalsete muutustega ehk majanduse transformatsioon tegi võimalikuks sotsiaalse transformatsiooni antud riigis. Lõuna-Koreas sai alguse industrialiseerimine, linnastumine, rikkuse taseme ja hariduse taseme kasv, mis on kõik omavahel korrelatsioonis (Heo, Roehrig, 2014, 13). Ning antud siduse tõttu arenes Lõuna-Koreas välja keskklass, kes oli varasemalt kolinud riigi industrialiseerimise protsessi tõttu ühe enam maapiirkondadest linnadesse. Kes olid maast-madalast orienteeritud hariduse omandamisele ning tänu millele avardus lisaks ka nende maailmapilt. Seega saab tõdeda, et antud protsesside kulg viis Lõuna-Korea ajendini, et kuna piisav majandusareng oli saavutatud, siis sooviti ka õiglast valitsemist. Lõuna-Korea demokratiseerumise juures on oluline see, et inimesed ise osalesid antud protsessis ning mängivad olulist rolli demokraatia loomise ja selle püsijäämise juures.

Seega esineb seos Lõuna-Korea demokratiseerumise ja riigis saavutatud eduka majandusarengu taseme vahel. Lõuna-Korea majandusareng on loonud keskklassi. Lõuna-Koreas ei olnud soovi, et saavutada demokraatiat, näiteks 1960. aastal, sest antud ajahetkel olid olulisem majandusareng ning heaolu kasv. Empiiriliste tõendite näol saame tõdeda, et suhe majandusarengu ja 1987. aastal toimunud demokratiseerumise vahel on olemas. Majandusarengu poolt põhjustatud tingimusi, nimetatakse sotsiaalteaduste teooria kohaselt

sotsiaalseks tasakaalutuseks. Demokraatia nõudlus ja 1980. aastate jõupingutused, et sünkroniseerida Lõuna-Korea väärtuste struktuur, milleks olid tööjaotus ja soov ületada õiglustunne ja ebaõiglus, mida Lõuna-Korea rahvas tundis 1980. aastatel, kui mitte 1960. aastatel. Lipset väitis teadlikult ning laiemalt seda, „Et kõik erinevad aspektid majandusarengust: linnastumine, industrialiseerimine, rikkus, ja haridus on omavahel nii lähedalt seotud, et loovad ühe olulise ühise teguri, mis on poliitilises korrelatsioonis demokraatiaga“ (Lipset 1960, 41). Nagu algselt mainitud lähtus Lipset paljuski Marxist ning rõhutas keskklassi suurenenud rolli moderniseeritud ühiskonnas, mis toob endaga kaasa sotsiaalsed mehhanismid. Seega, vastavalt Lipseti hüpoteesile on moderniseerimine see, mis ise suuresti läbi muutuvate sotsiaalsete tingimuste edendab demokraatliku kultuuri.

4.2. Soovitused, miks Hiina peaks käima Lõuna-Korea jälgedes

Lõuna-Korea on üks riikidest, mille majanduskasv on loonud teadmise, et diktaatorid võivad olla head, riigi arengule. Antud riiki juhtisid diktaatorid 26-aastat, selle aja jooksul on kogetud märkimisväärset tõusu, vaesusest heaolu riigiks. Park Chung Hee arvas ka ise, et demokraatia ei toimi Lõuna-Koreas enne, kui on saavutatud kõrge arengutase. Park Chung Hee sõnadeks olid: “Demokraatia, kui pärl on ilma läiketa seni kuni inimesed kannatavad nälga ja meeleheidet“ (Schuman 2010, I).

Lõuna-Korea diktaatorid langesid lõplikult 1987. aastal, kui Souli tänavatel toimusid riigi keskklassi eestvedamisel demokraatiat nõudvad protestid pärast mida, toimusid vabad valimised. Ja sellele järgnes omakorda olukord, et Lõuna-Korea suutis enda majanduse viia uuele tasemele, mida ei oleks arvatavasti juhtunud ilma demokratiseerumiseta. Kaasaegne Lõuna-Korea on näiteks, et diktaatorid võivad saavutada majandusliku arengu, kuid seda teatud punktini. Mingist hetkest muutub poliitiline avatus oluliseks, et majanduskasv jätkuks. Seega, kas Lõuna-Korea võib olla oluliseks õppetunniks ülejäänud arenevatele riikidele, eriti Hiinale.

Lõuna-Korea on üks haruldastest riikidest, mis on suutnud arengumaast saavutada arenenud riigi taseme. Paljud arengu maad on jäänud keskmiste sissetulekute lõksu, milles on küll saavutatud niiõelda mugav arengutase, kuid mis ei taga tõeliselt arenenud riigi majandust. Kolmkümmend aastat tagasi oli Lõuna-Korea vaesem kui Malaisia ja Mehhiko. Sellest ajast

alates on SKP ühe elaniku kohta tõusnud 10-dollarilt 17 000-dollarini ning seda kaks korda enam, kui eelnevalt mainitud riikides (Schuman 2010, II).

Lõuna-Korea on suutnud selle taseme saavutada, sest on suudetud muutuda uuenduslikuks majanduseks. On teada, et Lõuna-Korea firmad nagu Samsung või LG on suutnud luua ülemaailmselt populaarseid tooteid. Kas see oleks olnud võimalik diktaatorite võimu all? Seda ei saa välistada, aga see oleks olnud palju keerulisem või siis võimatu. Innovatsioon ei ole midagi, mida saab luua ministriumites või ettevõtete koosolekusaalides. Inimestele võib öelda, et nad teeksid rohkem tööd või ehitaksid kaasaegsemaid tehaseid, kuid neilt ei saa tellida seda, et nad mõtleksid paremini või oleksid loovamad. Inimesi ei saa lihtsalt muuta uuenduslikuks, see tuleneb mõtteviiside muutustest, sest loovus on saavutatav inimeste mõtetes. Ning see on omakorda keeruline ilma avatud poliitilise keskkonnata. Selleks, et olla innovaatiline, peab olema täielik juurdepääs infole, et saavutada omakorda usaldus, et avaldada enda mõtteid ja võtta riske. Poliitilise kontrolli poolt tekitaud hirm ei soodusta vaba mõtlemise õhkkonda. Tsensuur ja piirangud infole ei edenda teadmisi ja nendega kaasnevat arutelu, et genereerida uusi ideid. Autori isiklik kogemus Lõuna-Koreas elades ning õppides, tõdes teadmist, et osad Lõuna-Korea elanikud väidavad, et riik ei oleks muutunud uuenduslikuks ilma demokraatiata. Kui antud tähelepanekud on õiged, siis sellel võiks olla suur mõju Hiinale.

Seega on Lõuna-Korea heaks näiteks riigist, mis saavutas kiire majanduskasvu ja mille otseseks edu alguseks olid poliitikad, mida Lõuna-Koreas diktaatorid rakendasid (Roy 2012). Ning mille edu saavutas uue taseme, tänu keskklassi demokraatia nõudlusel tekkinud demokratsiseerumise protsessi tagajärjel. Pärast, mida viis demokraatia riigi majandusarengu uuele tasemele.

Lõuna-Korea praeguse edu saladus on lihtne pühendumine. Lõuna-Korea kulutas teadus- ja arengutegevusele 2010. aastal 3,5-protsenti SKT-st, samas kui Hiina tegi seda 1,5-protsenti SKT-st (Schuman 2010, II). Lõuna-Korea elanikud on muutunud vastuvõtlikumaks muutustele ja välismõjutustele ning heitnud kiiremini kõrvale vanad eelarvamused. Antud väljavaadete olulised ja jätkuvaid muutused tõi kaasa Lõuna-Korea ühiskonna reformatsioon. Lõuna-Korea elanikud on suutnud ületada erinevaid takistusi, mis on hoidnud neid tagasi ning antud protsessi soodustas kõige enam poliitiline vabadus ja globaliseerumismisjõud. Lõuna-Korea on muutunud kunagisest eraklikust kuningriigist eeskujulikuks avatud ustega riigiks.

Ka Hiina majandus peaks olema orienteeritud teaduse- ja arendustegevustesse ning sellesse rohkem investeerima. Aga kas Hiina suudab teha samasuguse hüppe nagu Lõuna-Korea ilma poliitilise reformita? Kas autoritaarne “kapitalism“ on suuteline edendama innovatsiooni samamoodi nagu Lõuna-Korea demokraatlik liberaliseeritud majandus? See on äärmiselt oluline küsimus nii Hiina kui ka maailmamajanduse tulevikus. Autor arvab, et Hiina peab kõvasti muutuma, et saavutada Lõuna-Korea edukuse tase. Kui Hiina tahab saavutada täielikult väljaarenenud majanduse, siis ei saa igavesti ignoreerida poliitilisi reforme.

KOKKUVÕTE

Tugev korrelatsioon arengu ja demokraatia vahel peegeldab tõsiasja, et majanduslik areng soodustab demokratiseerumist. Küsimus, miks riigi majandusareng toob kaasa demokratiseerumise on arutletud pikalt ning tänu sellele on hakanud ilmema ka vastused. See ei tulene mõnest ettearvatust jõust, mis põhjustab demokraatlike institutsioonide automaatset teket, mis ilmneb siis, kui riik saavutab teatud sisemajanduse koguprodukti ehk riigi elanikkonna majandusliku olukorra taseme. Pigem toob majandusareng kaasa sotsiaalsed ja poliitilised muutused, mis omakorda muudavad inimeste käitumist.

Lõuna-Korea näide näitab, et majandusareng soodustab demokratiseerumist sel määral, et esiteks ühelt poolt tekitab see haritud ja ennast väljendada sooviva keskklassi, kes on harjunud mõtlema nii enda kui ka teiste eest, mis omakorda muudab ka inimeste väärtuseid ja motiive.

Magistritöö põhieesmärgiks oli analüüsida moderniseerimise teooria ja Lõuna-Korea näite seost. Arvestades uurimusküsimustele vastamist, leiab autor, et magistritöö põhieesmärk sai täidetud. Magistritöö põhieesmärgi saavutamiseks olid püstitatud järgmised ülesanded:

1. Uurida Lõuna-Korea majandusarengu eeldatavaid põhjuseid ning analüüsida, miks sai Lõuna-Koreast kõigest paari aastakümnega majandusarengu valdkonna edulugu. Autor tõi teises peatükis teemakohase empiirilise kirjandusega tutvumise baasil välja otsitud seose, mis aitas kaasa magistritöö peaesmärgi saavutamisele Lõuna-Korea näitel.
2. Välja selgitada uuritava riigi Lõuna-Korea demokratiseerumise eeldatavad põhjused ning analüüsida, miks Lõuna-Korea demokratiseerus 1987. aastal ning mitte 1960. aastal. Magistritöö kolmandas peatükis uuriti Lõuna-Korea demokratiseerumise eeldatavaid põhjuseid ja analüüsiti, miks ei demokratiseerunud Lõuna-Korea 1960. aastal, vaid demokratiseerumise protsess sai alguse 1987. aastal. Uurimusülesanne sai peatükis täidetud ning välja toodi miks Lõuna-Korea demokratiseerus 1987. aastal ning mis oli antud protsessi võtmetegur.

3. Analüüsida uuritava riigi Lõuna-Korea sotsiaal-majandusliku arengu ja Seymour Martin Lipseti moderniseerimise teooria seost. Samuti teha järeldusi ja ettepanekuid, miks on Hiinal soovituslik järgida Lõuna-Korea edumudelit. Moderniseerimise teooria ja sellega seostuva majandusarengu ja demokratiseerumise analüüsi läbi, Lõuna-Korea näitel, sai kinnitust. Tehtud järeldus sisaldas ettepanekut, et Hiina ei saa igavesti demokratiseerumist vältida, kui soovitakse riigi majandusareng viia veel edukamale tasemele.

Teooria ja Lõuna-Korea näite analüüsimisel leidis autor võimalusi, miks teised riigid peaksid antud edumudelid eeskujuna võtma. Autori soovitused on detailsemalt välja toodud alapeatükis 4.2. Nendest peamine on, et kui Hiina tahab saavutada täielikult väljaarenenud majanduse, siis ei saa igavesti ignoreerida poliitilisi reforme.

Magistritööst oli juhtumiuuringu läbi otsene kasu teemast huvitatule, sest uuriti kindla riigi arengut läbi ajaloolise perspektiivi, mis võimaldas teooria ja empiirika põhjalikku analüüsi, Lõuna-Korea näitel.

Uurimise hüpoteesiks, mille kohaselt on kõik erinevad aspektid majandusarengust: linnastumine, industrialiseerimine, rikkus, ja haridus on omavahel nii lähedalt seotud, et loovad ühe olulise ühise teguri, mis on poliitilises korrelatsioonis demokraatiaga leidis kinnitust kuna antud tegurid on äärmiselt olulised seletamiseks riigi demokratiseerumist. Kuid samas tuleb tõdeda, et analüüsides mingi riigi arengut ning täpsemalt demokratiseerumise protsessi eelduseid läbi ajaloo, siis on alati võimalik otsida põhiteguritele lisaks lisategurit, mis võib olla oluliseks seletuseks, et vastata küsimusele, miks mingi riik on demokratiseerunud.

Autor leiab, et järgmised uurimused võiksid käsitleda kõikide riikide demokratiseerumise põhjuste võtmetegurit täpsemalt, et avardada seoseid erinevate riikide demokratiseerumiste vahel. Tänapäeval on see enam võimalik, kui varasemalt, et mõõta, millised võtme muutused on olulised ja kui kaugemale on need edusammud mingis teatud riigis jõudnud.

SUMMARY

THE ROLE OF THE RISING MIDDLE-CLASS IN STATE'S DEMOCRATIZATION PROCESS

Kirta-Linda Karits

Countries may use different standards while evaluating their democratization process factors. It is important to establish a connection between a certain country's democratization and the core reason for that process. There is a strong correlation between development and democracy and the fact which reflects that economic development in the long run promotes democratization through different channels.

The example of South Korea showed that the chain may be connected when using country's socio-economic factors and the rising of the country's middle class, who start to demand democracy. From a country's perspective it is important that evaluation of the factors established, explain the main reasons for democratization.

The main goal of this research work is based to analyse the theory of modernization and South Korea's case study to see if it is possible to find a connecting link, which might explain the democratization of South Korea.

For achieving the main objective, three core research questions were established:

1. Examining the main reasons for South Korea's economic development and to analyse why South Korea became an economic success story with in few decades. The second subject examined different empirical literature on the basis to accomplish knowledge why economic development was achieved there and which was later linked as one of the reasons why democratization process occurred in South Korea, which gave a closer access contributing to the main objective.

2. Identify the main reason why South Korea democratized and to analyse why it happened on 1987 and not on 1960. The third chapter examined different empirical literature in the historical perspective and found the key factor that contributed to the democratization of South Korea on 1987 and not on the 1960.

3. Analyse the link between South Korea's socio-economic development and Seymour Martin Lipset's modernization theory. And to draw conclusions and make proposals as to why it is recommended for China to follow the path of democratization. Modernization theory and the associated socio-economic development and the key factor of South Korea's democratization were found and received confirmation through the analysis. The conclusion included a suggestion that China cannot avoid democratization, if the country wants to reach a more successful level of economic development.

The author of the research work used an overview of theoretical literature, case study of South Korea and analysing of empirical data, as the study methods.

The main recommendation is that modernization brings increasing educational levels, moving the work force into occupations that require independent thinking and due to economic development the middle-class rises and also making people more articulate and better equipped to intervene in politics. As knowledge societies emerge, people become accustomed to using their own initiative and judgment on the job and are also increasingly likely to question firm and hierarchical authority and likewise democratization brings innovation into country's economic development, which end result is economic success.

VIIDATUD ALLIKAD

Acemoglu, D., Robinson, J. A. (2012). *Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty*. New York: Random House, Inc, Crown Publishers, Crown Publishing Group.

Acemoglu, D., Robinson, J. A. (2005). *Economic Origins of Dictatorship and Democracy*. Cambridge: Cambridge University Press.

<http://www.international.ucla.edu/media/files/perg.acemoglu.pdf> (01.04.2015)

Aalemi, S., Pullen, N., Gupta, H. (2013). The Link Between Education and Successful Urbanisation. - *The Development Blog On Humanity's Journey From A to B*, June 2013, New York: The Academica Theme.

<https://thdevblogdotorg.wordpress.com/category/education/> (15.04.2015)

Amsden, A. (1989). *Asia's Next Giant: South Korea and Late Industrialization*. 1st ed. New York: Oxford University Press.

Apter, D. E. (1965). *The Politics of Modernization*. 2nd ed. Chicago: University of Chicago Press.

Arita, S. (2003). The Growth of the Korean Middle Class and Its Social Consciousness. - *The Developing Economies*. XLI-2, June 2003, pp. 201-220.

http://www.ide.go.jp/English/Publish/Periodicals/De/pdf/03_02_05.pdf (18.04.2015)

Boix, C. (2003). *Democracy and Redistribution*. 1st ed. Cambridge: Cambridge University Press.

Boix, C., Stokes, S. C. (2003). Endogenous Democratization. - *World Politics*. Vol. 55, no. 4, July 2003, pp. 517–549.

<http://journals.cambridge.org/action/displayAbstract?fromPage=online&aid=7610852&fulltextType=RA&fileId=S0043887100006146> (02.04.2015)

Brazinsky, G. (2007). *National Building in South Korea: Koreans, Americans, and the Making of Democracy*. Chapel Hill: University of North Carolina Press.

Cardoso, F. H., Enzo. F. (1979). *Dependency and Development in Latin America*. Berkeley and Los Angeles, California: University of California Press, pp. 129-149.
http://isites.harvard.edu/fs/docs/icb.topic925740.files/Week%202/Cardoso_Dependency.pdf (04.04.2015)

Cox, W. (2011). The Evolving Urban Form: Seoul. - *New Geography*, February 2011.
<http://www.newgeography.com/content/002060-the-evolving-urban-form-seoul> (20.04.2015)

Deyo, F. C. (1987). *The Political Economy of the New Asian Industrialism*. Ithaca: Cornell University Press, pp. 136-164.

Epstein, D. L., Bates, R., Goldstone, J., Kristensen, I., O'Halloran, S. (2006). Democratic Transitions. - *American Journal of Political Science*, Midwest Political Science Association. Vol. 50, no. 3, July 2006, pp. 551-569.

Frank, A. G. (1970). *Latin America: Underdevelopment or Revolution*. - *Monthly Review Press*, New York, pp. 3-17.
<https://webfiles.uci.edu/schofer/classes/2013soc2/readings/7%20e%20O%20Frank%201969%20Underdevelopment.pdf> (04.04.2015)

Heo, U., Roehrig, T. (2014). *South Korea's Rise: Economic Development, Power and Foreign Relations*. Cambridge: Cambridge University Press.

Heywood, L. M. (2013). Why Did South Korea Grow Rich, c. 1960-1985? - *E-International Relations Students*, Switzerland: The Graduate Institute of International and Development Studies, March 2013.
<http://www.e-ir.info/2013/03/16/why-did-south-korea-grow-rich-c-1960-1985/> (05.04.2015)

- Huntington, S. M. (1968). *Political Order in Changing Societies*. London: Yale University Press, 1st ed.
- Huntington, S. M. (1991). *The Third Wave: Democratization in the late Twentieth Century*. London: University of Oklahoma Press, pp. 164-217.
- Hwan, K. T. (2015). *Population Change and Development in Korea*. - *Asia Society*, Seoul: Asia Society Korea.
<http://asiasociety.org/population-change-and-development-korea> (15.04.2015)
- Inglehart, R., Welzel, C. (2005). *Modernization, Cultural Change, and Democracy: The Human Development Sequence*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Inglehart, R., Welzel, C. (2009). *How Development Leads to Democracy: What We Know About Modernization*. - *Council on Foreign Relations*, Foreign Affairs, March/April Issue 2009.
<http://www.foreignaffairs.com/articles/64821/ronald-inglehart-and-christian-welzel/how-development-leads-to-democracy> (20.04.2015)
- Johnson, C. (1989). *The Democratization of South Korea: What Role Does Economic Development Play?* - *Copenhagen Journal of Asian Studies*, Copenhagen, Vol. 4, pp. 63-79.
<http://ej.lib.cbs.dk/index.php/cjas/article/view/1766/1786> (28.04.2015)
- Kim, E. M. (1993). *Contradictions and Limits of a Developmental State: With Illustrations from the South Korea Case*. - *Jstor*, Vol. 40, No. 2, May, pp. 228-249.
- Kim, E. M. (1997). *Big Business, Strong State: Collusion and Conflict in South Korean Development, 1960–1990*. Albany: State University of New York Press.
- Kim, H. (2004). *Korea's Development under Park Chung Hee: Rapid Industrialization, 1961–79*. London: Routledge Curzon.
- Kim, J. A. (1975). *Divided Korea: The Politics of Development, 1945– 1972*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

- Kim, J. K., Shim, S. D., Kim, J. I. (1995). The Role of the Government in Promoting Industrialization and Human Capital Accumulation in Korea. - *Growth Theories in Light of the East Asian Experience*. Vol. 4, Chapter 7, January, Chicago: University of Chicago Press, pp. 183-193.
<http://www.nber.org/chapters/c8549.pdf> (23.04.2015)
- Kim, L. (1997). *Imitation to Innovation: The Dynamics of Korea's Technological Learning*. Boston: Harvard Business School Press.
- Kissinger, H. A. (2014). *World Order: Reflections on the Character of Nations and the Course of History*. London: Penguin Group, Penguin Books.
- Kitschelt, H. P. (2003). Accounting for Postcommunist Regime Diversity: What Counts as a Good Cause? – *Capitalism and Democracy in Central and Eastern Europe*, Cambridge: Cambridge University Press, pp. 49-86.
http://users.clas.ufl.edu/codwyer/z_External_Folder/Courses/Kitschelt_Postcommunist_regime_diversity.pdf (16.04.2015)
- Lee, G. (2003). The Political Philosophy of Juche. - *Stanford Journal of East Asian Affairs*. Vol. 3, No. 1, Spring 2003, pp. 105-112.
<http://web.stanford.edu/group/sjeaa/journal3/korea1.pdf> (08.03.2015)
- Lie, J. (1998). *Han Unbound: The Political Economy of South Korea*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Lipset, S. M. (1959). Some Social Requisites of Democracy: Economic Development and Political Legitimacy. - *The American Political Science Review*, Vol. 53, no. 1: pp. 69-105.
http://eppam.weebly.com/uploads/5/5/6/2/5562069/lipset1959_aprs.pdf (05.02.2015)
- Lipset, S. M. (1960). *Political Man: The Social Bases of Politics*. New York: Anchor Books.
- Lipset, S. M. (1994). The Social Requisites of Democracy Revisited: 1993 Presidential Address. - *American Sociological Review*, Vol. 59, No.1, February 1994, pp. 1-22.
<http://pscourses.ucsd.edu/ps200b/Lipset%20Social%20Requisites%20of%20Democracy%20Revisited.pdf> (05.02.2015)

- Lerner, D. (1958). *The Passing of Traditional Society: Modernizing the Middle East*. New York: Free Press of Glencoe.
- Lone, S., McCormack, G. (1993). *Korea Since 1850*. New York: St Martin's Press.
- Lucas, R. E. Jr. (1993). Making a Miracle. - *Econometrica*, Vol. 61, No. 2, March, pp. 251-272.
<http://teaching.ust.hk/~econ343/PAPERS/Robert%20Lucas-Making%20a%20Miracle.pdf> (20.04.2015)
- Lynn, H. G. (2007). *Bipolar Orders: The Two Korea Since 1989*. New York: Zed Books.
- Maddison, A. (2007). *Contours of the World Economy: 1-2030 AD. - The Wealth of Nations and Economic Growth*, Chapter 6, part 2, Oxford: Oxford University Press, pp. 91-114.
http://www.macmillanhighered.com/Catalog/uploadedFiles/Content/Worth/Product/About/Look_Inside/Cowen,_Modern_Principles_of_Economics_1e/Cowen%20CH06%20%2821%29.pdf (25.04.2015)
- Mills, E. S., Byung-nak, S. (1979). *Urbanization and Urban Problems. Studies in the Modernization of the Republic of Korea, 1945-1975. - Harvard East Asian Monographs*, London: Harvard University Press, No. 88.
- Moore, B. Jr. (1966). *Social Origins of Dictatorship and Democracy - Lord and Peasant of the Modern World*. Boston: Beacon Press, pp. 370-377.
- Nelson, L. C. (2000). *Measured Excess: Status, Gender, and Consumer Nationalism in South Korea*. New York: Columbia University Press.
- O'Donnell, G. A. (1973). *Modernization and Bureaucratic-Authoritarianism: Studies in South American Politics*. Berkeley: University of California Press.
- Park, J. S. (1992). Social Attitudes of Korea's New Middle Class: Focusing On The White Collar Workers of Big Companies. - *Korea Journal of Population and Development*, Vol. 21, No. 2, December 1992, South Korea: Korea Institute of Social Studies, pp. 243-259.

<http://isdpr.org/isdpr/publication/journal/21/1992-12-21-02-07.pdf> (30.04.2015)

Przeworski, A., Limongi, F. (1997). Modernization: Theories and Facts. - *World Politics*, Vol. 49, No. 2, January 1997, Cambridge: Cambridge University Press, pp. 155-183.

<http://www.scribd.com/doc/150473074/Przeworski-Limongi-Modernization-Theories-and-Facts#scribd> (31.03.2015)

Przeworski, A, Cheibub, J. A., Alvarez, M. E., Limongi, F. (2000). Democracy and Development: Political Institutions and Material Well-being in the World, 1950-1990. Cambridge: Cambridge University Press.

Rostow, W. W. (1960). The Stages of Economic Growth: A Non Communist Manifesto. Cambridge: Cambridge University Press, 3rd ed, pp. 4-16.

Roy, A. L. (2012). Democracy and Economic Growth: Part One. - *International Policy Digest*, 28/11/2012.

<http://www.internationalpolicydigest.org/2012/11/28/democracy-and-economic-growth-part-one/> (16.04.2015)

Rueschemeyer, D., Stephens, E. H., Stephens, J. D. (1992). Capitalist Development and Democracy. Chicago: University of Chicago Press.

Savada, A. M., Shaw, W. (1990). South Korea: A Country Study. Washington: Federal Research Division, Library of Congress, 4th ed.

<http://goo.gl/Wa4e71> (10.04.2015)

Seth, M. J. (1997). Strong State or Strong Society? - *Korean Studies*, Vol. 21, pp. 72-95.

<http://muse.jhu.edu/journals/ks/summary/v021/21.seth.html> (02.04.2015)

Seth, M. J. (2010). A Concise History of Modern Korea: From the Late Nineteenth Century to the Present. Plymouth: Rowman & Littlefield Publishers, INC.

Schuman, M. (2010). Is Democracy Necessary for Economic Success? - *Time Business Magazine*, Economy & Policy, Nov. 5, I.

<http://business.time.com/2010/11/05/is-democracy-necessary-for-economic-success/> (25.04.2015)

- Schuman, M. (2010). Asia's Latest Miracle. - *Time Magazine*, Seoul, Nov. 15, II.
<http://content.time.com/time/magazine/article/0,9171,2029399,00.html?xid=rss-mostpopular> (25.04.2015)
- Sugihara, K. (2007). The Second Noel Butlin Lecture: Labour-Intensive Industrialization in Global History. - *Australian Economic History Review*, Vol. 47, No. 2, July, pp. 121-154.
<http://www.unsa.edu.ar/histocat/haeconomica07/industrializacionsugihara.pdf>
(17.04.2015)
- Woo, J. (1991). *Race to the Swift: State and Finance in the Industrialization of Korea*. New York: Columbia University Press.
- Wucherpfennig, J., Deutsch, F. (2009). Modernization and Democracy: Theories and Evidence Revisited. - *Living Reviews in Democracy, Centre for Comparative and International Studies*, September 2009. Zurich: ETH Zurich and University of Zurich, pp. 1-9.
<http://democracy.livingreviews.org/index.php/lrd/article/viewFile/lrd-2009-4/14>
(01.04. 2015)